Cronfa Dreftadaeth y Loteri

Dosbarthiad Loteri Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol
Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon ar gyfer y flwyddyn a ddaeth
i ben 31 Mawrth 2015

Cronfa Dreftadaeth y Loteri

Dosbarthiad Loteri Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol
Adroddiad Blynyddol a Chyfrifon ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015

Cyflwynir yr adroddiad i'r Senedd yn unol ag adran 34(3) Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993 (fel y'i diwygiwyd gan Ddeddf y Loteri Genedlaethol 2006), a chyflwynir y cyfrifon i'r Senedd yn unol ag adran 35(5) Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993.

Gorchmynnwyd ei argraffu gan Dŷ'r Cyffredin ar 13 Gorffennaf 2015
Cyflwynwyd gan Weinidogion yr Alban gerbron Senedd yr Alban 13 Gorffennaf 2015
Cyflwynwyd gerbron Cynulliad Gogledd Iwerddon 16 Gorffennaf 2015
Cyflwynwyd gerbron Cynulliad Cenedlaethol Cymru 21 Medi 2015

HC 147
SG/2015/61

© Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol 2015
Gellir atgynhyrchu'r testun yn y ddogfen hon (ac eithrio'r Arfau Brenhinol a logos adrannol neu logos asiantaeth eraill, lle bônt yn bresennol) yn rhad ac am ddim mewn unrhyw fformat neu gyfrwng cyhyd â'i fod yn cael ei atgynhyrchu'n gywir ac nad yw'n cael ei ddefnyddio mewn cyd-destun camarweiniol.

Rhaid cydnabod bod y deunydd yn hawlfraint Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol a nodi teitl y ddogfen. Lle rydym wedi nodi unrhyw ddeunydd trydydd parti bydd rhaid i chi gael caniatâd y deiliaid hawlfraint dan sylw.

Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynglŷn â'r cyhoeddiad hwn atom ni yn National Heritage Memorial Fund, 7 Holbein Place, London SW1W 8NR.

Mae'r cyhoeddiad hwn ar gael o https://www.gov.uk/government/publications

Argraffedig ISBN 9781474119498
Ar y we ISBN 9781474119504

PO ID 21051504 07/15

Argraffwyd ar bapur sy'n cynnwys o leiaf 75% o ffibr wedi'i ailgylchu.

Argraffwyd yn y DU ar ran Rheolwr Llyfrfa Ei Mawrhydi.

Cynnwys

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr a'r Swyddog Cyfrifyddu	**2**
Adroddiad strategol	2
Adroddiad y Cyfarwyddwyr	11
Adroddiad tâl	17
Datganiad o gyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr a'r Prif Weithredwr	21
Datganiad llywodraethu	22
Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr a'r Archwilydd Cyffredinol i Ddau Dŷ'r Senedd a Senedd yr Alban	**30**
Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr	**32**
Datganiad o Newidiadau mewn Ecwiti	**33**
Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol	**34**
Datganiad Llifoedd Arian	**35**
Cysoni Llifoedd Arian Net i Symudiad mewn Cronfeydd Net	**35**
Nodiadau i'r Cyfrifon	**36**
Cyfarwyddiadau Polisi	**57**
Cyfarwyddiadau polisi yng Nghymru	64
Cyfarwyddiadau polisi mewn perthynas â'r Alban	66
Perfformiad Corfforaethol	**68**
Cynnydd ar Brosiectau Dros £5miliwn	**70**
Monitro Cyflogaeth	**76**

Adroddiad yr Ymddiriedolwyr a'r Swyddog Cyfrifyddu

Adroddiad strategol

Caiff Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol (CGDG neu 'y Gronfa') ei mireinio a'i gweinyddu gan gorfforaeth o'r enw Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol, sy'n cynnwys Cadeirydd ac nid mwy na 14 o aelodau eraill a benodwyd gan y Prif Weinidog. Sefydlwyd y Gronfa ar 1 Ebrill 1980 gan Ddeddf Treftadaeth Genedlaethol 1980 ('Deddf 1980') mewn olyniaeth i'r Gronfa Dir Genedlaethol fel coffâd i'r rheiny sydd wedi rhoi eu bywydau ar gyfer y Deyrnas Unedig. Mae'n derbyn cymorth grant blynyddol gan y llywodraeth i'w galluogi i ddyfarnu grantiau. Cafodd pwerau a chyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr eu hymestyn gan ddarpariaethau Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993 ('Deddf 1993'), Deddf Treftadaeth Genedlaethol 1997 ('Deddf 1997') a Deddf y Loteri Genedlaethol 1998 ('Deddf 1998').

O dan Ddeddf 1993, daeth CGDG yn gyfrifol hefyd am ddosbarthu'r gyfran honno o enillion y Loteri Genedlaethol a glustnodir i'r dreftadaeth. Rhaid i CGDG baratoi cyfrifon ar wahân ar gyfer derbyn a dyrannu cymorth grant ac ar gyfer ei gweithrediad yn ddosbarthwr arian y Loteri Genedlaethol. Mae Ymddiriedolwyr wedi dewis cyfeirio at y cyllid fel CGDG ar gyfer symiau a ddyrannwyd o dan ddarpariaethau Deddf 1980 ac fel Cronfa Dreftadaeth y Loteri (CDL) ar gyfer y derbyniadau o dan ddarpariaethau Deddf 1993.

O dan adran 21(1) Deddf 1993, cynhelir cronfa a elwir yn Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (CDdLG) o dan reolaeth a goruchwyliaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Caiff pob swm a geir gan ddaliwr trwydded y Loteri Genedlaethol o dan adran 5(6) ei dalu i'r Ysgrifennydd Gwladol a'i roi ganddo neu ganddi yn CDdLG. Mae CGDG yn ymgeisio i CDdLG am gyllid i fodloni ei rwymedigaethau am dalu grantiau'r Loteri a chostau gweinyddu.

O dan adran 22 Deddf 1993, bydd yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn dyrannu 20% o'r swm a delir i mewn i CDdLG ar gyfer gwariant ar y dreftadaeth genedlaethol, neu'n gysylltiedig â hi. Mae Adran 23(3) yn sefydlu mai Ymddiriedolwyr CGDG yw dosbarthwyr y gyfran honno. Lleihawyd y dyraniad canran i 162/3% ym mis Hydref 1997 ar ôl i'r Llywodraeth greu'r Gronfa Cyfleoedd Newydd. Fe'i cynyddwyd yn ôl i 20% o 1 Ebrill 2012, ar ôl bod ar 18% trwy gydol 2011–12.

Paratowyd y cyfrifon hyn mewn ffurf a gyfarwyddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon gyda chaniatâd Trysorlys EM yn unol ag adran 35(3) Deddf 1993.

Prif weithgareddau

O dan adran 3 a 3a Deddf 1980, gall CGDG wneud grantiau a benthyciadau at ddiben cael, cynnal neu ddiogelu:

a) unrhyw dir, adeilad neu strwythur sydd, ym marn yr Ymddiriedolwyr, o ddiddordeb golygfaol, hanesyddol, esthetig, archaeolegol, pensaernïol neu wyddonol eithriadol;

b) unrhyw wrthrych sydd, yn eu barn hwy, o ddiddordeb hanesyddol, artistig neu wyddonol eithriadol;

c) unrhyw gasgliad neu grŵp o wrthrychau, sy'n gasgliad neu grŵp sydd yn ei gyfanrwydd o ddiddordeb hanesyddol, artistig neu wyddonol eithriadol yn eu barn hwy.

Mae Adran 4 Deddf 1980 (fel y'i diwygiwyd ar ôl hynny) yn ymestyn pwerau'r Ymddiriedolwyr i wella arddangosiad eitemau o ddiddordeb eithriadol i'r dreftadaeth genedlaethol drwy roi cymorth ariannol i adeiladu, trawsnewid neu wella unrhyw adeilad er mwyn darparu cyfleusterau a gynllunnir i hyrwyddo mwynhad y cyhoedd neu ddatblygu gwybodaeth y cyhoedd.

O dan Ddeddf 1997, gall yr Ymddiriedolwyr bellach gynorthwyo hefyd â phrosiectau sy'n anelu at gynyddu dealltwriaeth a mwynhad y cyhoedd o'r dreftadaeth ac anelu at ddehongli a chofnodi agweddau pwysig ar hanes, hanes naturiol a thirwedd y genedl. Rhoddodd Deddf 1998 y pŵer i'r

Ymddiriedolwyr ddyfarnu grantiau refeniw i ehangu mynediad i'r dreftadaeth ac i ddirprwyo penderfyniadau am grantiau Loteri i staff a hefyd i bwyllgorau sy'n cynnwys rhai aelodau nad ydynt yn Ymddiriedolwyr.

Nodau

Gan ddefnyddio arian a godir drwy chwaraewyr y Loteri Genedlaethol, mae CDL yn rhoi grantiau i gynnal a thrawsnewid ein treftadaeth, gan wneud gwahaniaeth parhaol i dreftadaeth, pobl a chymunedau:

- Yn ystod yr 21 mlynedd diwethaf, mae'r cyhoedd, rhanddeiliaid a llywodraethau olynol wedi ymddiried ynom i ddosbarthu arian y Loteri Genedlaethol yn ddoeth, gan gefnogi prosiectau treftadaeth llwyddiannus ar draws y DU.
- Rydym ni'n brofiadol o ran rhoi grantiau ac yn gweithio i sicrhau bod ein cyllid yn cyflawni canlyniadau gwych. Fel sefydliad, rydym yn annibynnol, yn ystyriol ac yn canolbwyntio ar ansawdd.
- Rydym hefyd wedi datblygu'r perthnasoedd a'r sgiliau i weithio gydag eraill i wella treftadaeth ac ansawdd bywyd ar draws y DU.
- Diolch i chwaraewyr y Loteri Genedlaethol, mae ein buddsoddiad wedi cael effaith enfawr ar dreftadaeth y genedl, gan ei thrawsnewid ar gyfer pobl a chymunedau. Gydag oddeutu £430miliwn ar gael i'w ddosbarthu y flwyddyn nesaf, bydd CDL yn un o'r ffynonellau cyllid pwysicaf ac yn parhau i wneud buddsoddiadau sy'n datgloi potensial enfawr treftadaeth y DU.

Mae eglurder, blaenoriaethu, doethineb, cydnabod amrywiaeth, awdurdod ac atebolrwydd yn egwyddorion craidd i ni. Maent yn llywio ein gwaith rhoi grantiau, a'r modd y gweithiwn gydag ymgeiswyr, grantïon a phartneriaid. Rydym hefyd yn gweithio i gyflawni darbodaeth, effeithlonrwydd ac effeithiolrwydd.

Ein nod yw cael ein hadnabod ym mha le bynnag y gweithiwn, a hynny drwy arfer a chyflwyniad cyson, a chynnal ar yr un pryd yr hyblygrwydd i ymateb i wahaniaethau ac anghenion trwy ein timau lleol ar draws y DU.

Rydym yn cydnabod y gall gwrthdaro godi weithiau rhwng darparu'r gwasanaeth gorau i ymgeiswyr a grantïon a'n rhwymedigaethau i gyflawni gwerth am arian. Rydym hefyd yn cydnabod bod angen arfer doethineb barn a blaenoriaethu i ddatrys y gwrthdaro hyn yn aml.

Yn fewnol, rydym yn gwerthfawrogi ein staff fel ein hased allweddol pwysicaf ac yn gweithio ar y cyd gyda pharch, gan gydnabod amrywiaeth ein gweithlu a'u cyfraniad a rennir. Rydym yn parhau i fuddsoddi mewn addysg a datblygiad staff fel nodwedd allweddol o'n hymrwymiad i dimau a'r gwerth a roddwn ar ddatblygiad proffesiynol.

Adolygiad ariannol

Mae CGDG yn gweithredu dwy gronfa – sef ei chronfa cymorth grant wreiddiol (CGDG) a'i gweithgareddau dosbarthu'r Loteri (cyfeirir at hyn fel CDL). Mae cyfarwyddiadau cyfrifon yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn mynnu y cyfrifir am y gweithgareddau hyn ar wahân ac felly ni pharatoir unrhyw gyfrifon cyfunol. Dim ond gweithgareddau dosbarthu'r Loteri CGDG y mae'r adolygiad hwn yn eu trafod.

Mae CGDG yn cael ceisiadau am arian Loteri gan filoedd o sefydliadau ar draws holl gymunedau'r DU ac yn dyfarnu grantiau ar sail ei nodau. Ers i'r Loteri ddechrau ym 1994, rydym wedi derbyn bron 67,000 o geisiadau yn gofyn am £15.5biliwn. Rydym wedi gwneud dros 43,000 o ddyfarniadau yn dod i £6.7biliwn. Yn ystod y flwyddyn, cawsom dros 3,300 o geisiadau grant, yn gofyn am £945miliwn. Bu gostyngiad bach yn nifer y ceisiadau a dderbyniwyd i'n rhaglenni mwyaf poblogaidd – Ein Treftadaeth a Rhannu Treftadaeth – ac ni chynhaliwyd rhai rhaglenni unigryw yn 2014–15 – Ymbarél Catalydd, Grantiau Bach Catalydd, Dathlu, a Sgiliau ar gyfer y Dyfodol. Er bod y ffigurau'n llai na'r llynedd, mae'n nodedig bod y galw uchel hwn yn dal i fodoli ar ôl 20 mlynedd o ddyfarnu grantiau i sefydliadau treftadaeth.

Yn ystod y flwyddyn 2014–15, yn ogystal â'n cyfran safonol o'r incwm a gynhyrchir gan y Loteri Genedlaethol, derbyniasom gyfran o gronfeydd gweddilliol Cronfa Dosbarthu'r

Ceisiadau i CDL

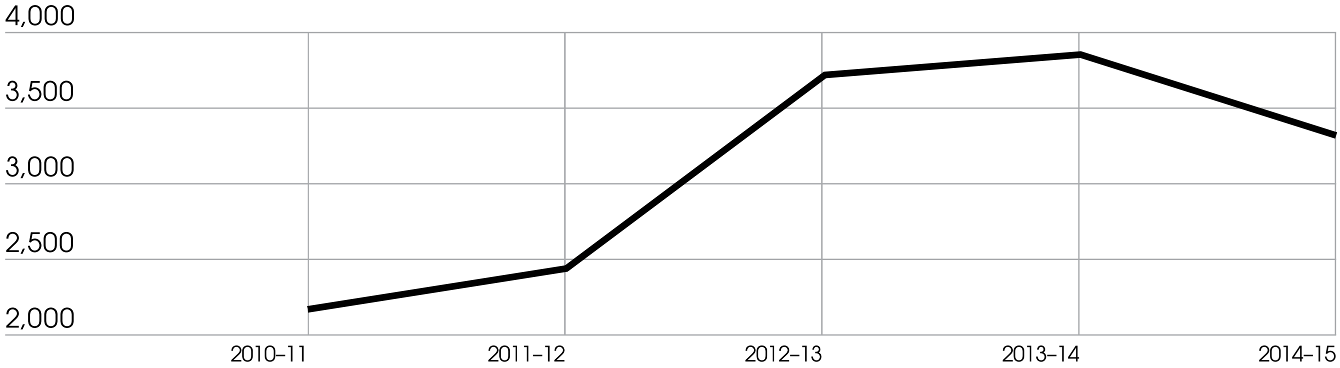

Loteri Olympaidd. Daeth y swm hwn i £29.7miliwn, ond roedd eisoes wedi'i ddefnyddio i ganiatáu i ni gynyddu ein cyllideb grant yn 2013–14. Roedd lefel y ceisiadau yn 2014–15 bron dwywaith a hanner cymaint â'n hincwm ac yn golygu, yn anffodus, bod yn rhaid i ni siomi llawer o'n hymgeiswyr.

Yn ystod 2014–15, llofnododd yr Ymddiriedolwyr gontractau am £453miliwn o ddyfarniadau grant, a oedd yn gynnydd 11% ar 2013–14. Mae hyn yn dangos effaith cyllidebau dyfarnu grantiau sydd wedi cynyddu'n sylweddol dros y blynyddoedd diwethaf wrth i'n lefelau incwm godi.

Yn gyffredinol, cynyddodd incwm net o £334miliwn yn 2013–14 i oddeutu £391miliwn eleni. Fel y crybwyllwyd uchod, derbyniasom bron £30miliwn o gronfeydd Olympaidd. Yn ogystal, yn 2013–14, caniatawyd i Camelot – gyda chytundeb y Comisiwn Hapchwarae – i leihau ein hincwm £11miliwn ar gyfer costau marchnata ychwanegol. Mae hyn oll yn golygu bod y duedd sylfaenol am i fyny o ran incwm yn llai amlwg nag y mae'n ymddangos ar yr olwg gyntaf, ond mae'r Ymddiriedolwyr yn falch o weld bod lefelau incwm yn parhau i fod yn gryf, sy'n caniatáu i ni gynyddu cyllidebau yn y dyfodol.

Arhosodd incwm buddsoddi yn gyson ar £1.6miliwn yn 2014–15. Elw gilt isel parhaus yw'r rheswm dros yr enillion incwm buddsoddi isel, gan fod CDdLG yn buddsoddi mewn ystod gul o fuddsoddiadau elw isel, risg isel. Nid oes gan yr Ymddiriedolwyr unrhyw ddylanwad dros y polisi buddsoddi, a osodir gan ein hadran noddi. Derbyniwn 20% o'r enillion buddsoddi yn y CDdLG, ni waeth beth fo balans ein cronfeydd. Felly, nid yw'r ffaith bod ein balans cyfartalog yn CDdLG wedi cynyddu yn ystod y flwyddyn yn cael unrhyw effaith ar ein hincwm buddsoddi.

Cynyddodd balans ein cronfeydd yn y CDdLG o £511miliwn i £566miliwn ar ddiwedd y flwyddyn ariannol. Roedd y cynnydd yn ein balans yn uwch na'r disgwyl oherwydd gostyngodd ein taliadau grant ychydig islaw'r hyn a ragwelwyd (£318miliwn o gymharu â £324miliwn disgwyliedig) a derbyniasom arian o gronfa weddilliol Cronfa Dosbarthu'r Loteri Olympaidd. Mae ein cyllideb grant a gweinyddu cyfunol ar gyfer 2015–16 yn llawer uwch na'r incwm disgwyliedig a gobeithiwn y bydd hyn yn helpu i atal balans CDdLG rhag cynyddu'n uwch. Yn anffodus, ceir oedi hir yn aml rhwng talu arian i'r CDdLG o'r Loteri Genedlaethol a'r adeg y caiff ei dynnu i lawr gan ein derbynyddion grantiau. Parhawn i geisio dod o hyd i ffyrdd o gadw ein balans CDdLG o dan reolaeth, ond ni all derbynyddion grantiau gyflymu eu prosiectau er mwyn tynnu arian i lawr yn gynharach, a'n nod yw ariannu prosiectau treftadaeth o ansawdd.

Cyhoeddodd yr Ysgrifennydd Gwladol Gyfarwyddyd Cyfrifon newydd yn ystod y flwyddyn. Pan ddechreuodd y Loteri Genedlaethol, roedd yn ofynnol i ni ddefnyddio cyfrifyddu ymrwymiadau. Roedd hyn yn golygu ein bod yn cofnodi, ar ein Datganiad 'r Sefyllfa Ariannol, ein holl ddyfarniadau grant ar yr adeg y cydnabuwyd

y contract fel ymrwymiadau 'caled'. Bellach, mae'n ofynnol i ni ddefnyddio cyfrifyddu croniadol yn yr un modd â gweddill y sector cyhoeddus. I'r perwyl hwn, bu'n rhaid i ni ailddatgan ein canlyniadau ar gyfer 2013–14. Fodd bynnag, ni fu unrhyw newid i'n canlyniadau heblaw am newid dynodiad ein hatebolrwydd ar y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol. Mae Nodiadau 1 a 2 i'r cyfrifon yn cynnwys manylion llawnach am effaith y newid, gan gynnwys gwybodaeth am newidiadau i drin ymrwymiadau ac addasiadau'r flwyddyn flaenorol.

Mae'r tabl isod yn dangos gwerth y penderfyniadau grant a'r math o benderfyniadau grant a wnaed yn ystod y flwyddyn.

Tabl ymrwymiadau

	Ymrwymiadau cam un a rownd un £m	Rhwymedigaethau £m
Ar ddechrau'r flwyddyn	577.7	845.4
Penderfyniadau Ymddiriedolwyr yn y flwyddyn	461.5	–
Troswyd yn y flwyddyn	(452.4)	452.4
Rhwymedigaethau Gwaddol Catalydd newydd eu cydnabod	–	4.3
Dad-ymrwymiadau	(15.0)	(19.2)
Taliadau grant	–	(318.8)
Ar ddiwedd y flwyddyn	**571.8**	**964.1**

Yr hyn sy'n weddill o gyfnod ein hail Gynllun Strategol (a ddaeth i ben yn 2008) yw ymrwymiadau cyfnod un, ac mae rhai o dderbynyddion y penderfyniadau hynny yn dal heb ddod yn ôl gyda chais cam dau (mae'r rhain i gyd yn deillio o'r rhaglen Atgyweirio Mannau Addoli). Rydym yn falch o ddweud mai ychydig iawn ohonynt sydd ar ôl. Mae ymrwymiadau rownd gyntaf yn cyfeirio at benderfyniadau cychwynnol ar geisiadau a wnaed o dan ein Fframwaith Strategol cyfredol a'n trydydd Cynllun Strategol, lle mae'r Ymddiriedolwyr o'r farn bod gwerth i brosiect yr ymgeisydd a bod gennym ni ddigon o arian ar gael yn ein cyllideb. Gan ystyried yr holl benderfyniadau cam un a rownd un, yn ogystal â rhwymedigaethau cydnabyddedig, ar ddiwedd y flwyddyn ariannol roedd CDL wedi ymrwymo dros £970miliwn yn fwy na'r hyn yr oedd ganddi yn CDdLG. Roedd balans rhwymedigaethau cytundebol yn fwy o lawer nag asedau net CDL yn ystod y flwyddyn, ac roedd diffyg net ar y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol o bron £400miliwn ar 31 Mawrth 2015.

Rydym hefyd wedi etifeddu dros £4miliwn o rwymedigaethau o dan ein cynllun Gwaddol Catalydd. Rhaglen ar y cyd oedd hon gyda'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, a gytunodd i ddarparu £15miliwn o gyllid tuag at daliadau grant. Fodd bynnag, roedd cyfyngiad amser ar y cyllid hwn hyd at 31 Mawrth 2015, ond rhoddwyd hyd at 31 Mawrth 2016 i'r rhai y dyfarnwyd grantiau iddynt wneud eu hawliadau. Felly, bu'n rhaid i ni dderbyn rhwymedigaeth am y gyfran yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon sydd heb ei thalu.

Gan ystyried y rhwymedigaethau a'r ymrwymiadau a drafodwyd uchod, mae hyn yn golygu ein bod wedi gor-ymrwymo o'r hyn sy'n gyfwerth â 2.7 mlynedd o incwm disgwyliedig. Mae hyn yn dangos penderfyniad yr Ymddiriedolwyr i geisio cadw'r balans yn CDdLG rhag cynyddu'n rhy gyflym.

Er mwyn monitro effaith ein dyfarniadau ar ein llif arian, ein balans yn CDdLG a lefel ein gor-ymrwymiad, rydym wedi llunio cymarebau i fonitro'n ofalus pa mor barod ydym i ymdopi â dirywiadau sydyn yn incwm y Loteri neu newidiadau arwyddocaol eraill i'n hamgylchedd gweithredu. Pe byddai amgylchiadau'n awgrymu y bydd y cymarebau targed hyn yn cael eu torri, mae rheolwyr yn gyfrifol am greu cynigon i wella'r sefyllfa.

Paratowyd y cyfrifon ar sail weithredol fel y mynnir gan Safonau Cyfrifyddu Rhyngwladol ac oherwydd nad oes gan yr Ymddiriedolwyr unrhyw reswm i gredu bod gan y llywodraeth unrhyw gynlluniau i newid y ganran o arian achosion da a dderbynnir gan CGDG nac i newid dosbarthwyr y Loteri.

Yn gyffredinol, cynyddodd gostau gweithredu 3.4% yn ystod y flwyddyn. Roedd y cynnydd

yn ddisgwyliedig ac wedi'i gynnwys yn ein cyllideb weithredu ar gyfer 2014–15. Roedd y cynnydd yn anochel o ystyried y cynnydd enfawr yn nifer y dyfarniadau a cheisiadau yn ystod y blynyddoedd diweddar. Er gwaethaf y cynnydd hwn, mae'r sefydliad yn parhau i fod yn ddosbarthwr effeithlon iawn o arian y Loteri Genedlaethol – dangosir y dystiolaeth yn y siart isod trwy ddal ein costau ymhell o fewn targed CDdLG o 8%.

Ceisiwn ddarparu gwasanaeth boddhaol i'n holl ymgeiswyr, pa un a ydynt yn llwyddiannus ai peidio, ac mae hyn yn gofyn am adnoddau. Mae'r cynnydd mawr diweddar mewn cyllidebau grant yn golygu bod mwy o geisiadau'n derbyn dyfarniadau, sydd, unwaith eto, yn costio mwy i ni o ran adnoddau. Bydd y cynnydd yn nifer ein grantiau yn y blynyddoedd diweddar yn arwain at gynnydd yn nifer y prosiectau sy'n cael eu monitro a nifer y taliadau grant a wneir yn y dyfodol. Felly, disgwyliwn i'n costau gweithredu gynyddu ymhellach yn 2015–16. Mae hyn yn anochel mewn sefydliad sydd â phortffolio o dros £960miliwn o brosiectau treftadaeth gweithredol yn cael eu darparu a £570miliwn ychwanegol o ymrwymiadau eraill.

Bu cynnydd o 2% mewn costau staff. Mae'r ffaith fod y llywodraeth yn parhau i gadw rheolaeth ar gyflogau'r sector cyhoeddus – gall y bil cyflogau cyffredinol ond gynyddu 1% – yn golygu bod y cynnydd mewn costau o ganlyniad i gynnydd mewn ffactorau sydd y tu hwnt i'n rheolaeth (fel cynnydd yn y cyfraniadau sy'n ofynnol o'n cronfa bensiwn) yn ogystal â chynnydd bach mewn staff contract parhaol a staff contract cyfnod penodedig.

Cynyddodd costau dibrisiad yn sylweddol gan 36%. Y prif reswm dros hyn yw bod ffigurau 2013–14 yn is na'r duedd tymor hir – £796,000 oedd y dibrisiad yn 2012–13. Prif achos y cynnydd yw cynnydd mewn costau amorteiddio meddalwedd. Gwnaethom ail-lansio ein gwefan yn 2014–15 i'w gwneud yn fwy hygyrch a chynhwysfawr a gwnaethom welliannau sylweddol i'n prif feddalwedd prosesu ceisiadau yn 2013–14 a 2014–15 – bu £550,000 o ychwanegiadau yn y maes hwn yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf.

Gwnaethom hefyd ddechrau adnewyddu ein caledwedd gan fod llawer o'r gweinyddwyr yn hen ac nid oeddem yn fodlon derbyn y risg uwch o fethiant. O ganlyniad i'r gwaith gwella cyfunol hyn, disgwylir i gostau dibrisiad fod yn uwch yn 2015–16.

Cynyddodd costau gweithredu eraill 3.5%. Y prif reswm am y cynnydd mewn costau oedd cynnydd 13% yn ein ffioedd proffesiynol lle byddwn yn prynu arbenigedd i mewn sy'n caniatáu i ni fonitro'r prosiectau rydym yn eu hariannu a mentora'r sefydliadau sy'n cyflwyno'r prosiectau. Cynyddodd ein costau cyfathrebu 12% i sefydlu'r gynhadledd Cyfnewidfa Treftadaeth lwyddiannus a gynhaliwyd ym mis Gorffennaf 2014.

Mae ein costau gweithredu yn elwa hefyd o ddau gyfraniad gan gyrff y llywodraeth ganolog:

1. gan y Gronfa Loteri Fawr (BLF) tuag at y gost o gynnal y rhaglen Parciau i Bobl, y maent yn cyfrannu rhywfaint o gyllid grant ati. Gostyngodd eu cyfraniad ychydig o £298,000 i £294,000.
2. gan y Pwyllgor ar Newid Hinsawdd (CCC) tuag at gost meddiannu'r rhan fwyaf o lawr cyntaf ein swyddfa yn Llundain. Lletywyd CCC ers mis Mai 2011 ac mae eu cyfraniad yn nhermau rhent a thaliadau gwasanaeth. Yn 2014–15, codwyd £204,000 arnynt (2013–14: £204,000).

Er bod yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon wedi cyfrannu tuag at ddyfarniadau ein cynllun Gwaddol Catalydd a wnaed yn 2012–13, nid yw'n gwneud unrhyw gyfraniadau tuag at gost gweithredu'r rhaglen honno.

Mae'r Ymddiriedolwyr yn cydnabod na ddylid bod yn ddosbarthwr effeithlon o arian Loteri ar draul y gwasanaeth a ddarperir i gwsmeriaid. Maent yn falch o adrodd, er gwaethaf y cynnydd sylweddol mewn ceisiadau a dyfarniadau yn ystod y blynyddoedd diweddar, ein bod yn parhau i fodloni ein targedau lefel gwasanaeth ar gyfer ymgeiswyr a grantïon. Mae rhagor o wybodaeth am ein targedau lefel gwasanaeth

ar gael mewn man arall yn yr Adroddiad Blynyddol hwn.

Mae'r Ymddiriedolwyr yn ystyried y risgiau a wynebir gan y sefydliad mewn cyfarfodydd Bwrdd misol a thrwy eu Pwyllgor Archwilio a Risg. Caiff cofrestr flynyddol ei chreu o'r risgiau lefel uchaf, a adolygir yn rheolaidd. Yn ystod y flwyddyn, cynhaliodd yr Ymddiriedolwyr archwiliad o'n system rheoli risg a arweiniodd at newid y modd y caiff risgiau eu hamlygu a'u monitro. Ceir rhagor o wybodaeth am hyn a'r prif risgiau yn y Datganiad Llywodraethu.

Dangosyddion perfformiad allweddol

Mae gan CDL enw da fel corff sy'n dosbarthu arian y Loteri'n effeithlon. Mae'r siart isod yn nodi ein costau gweithredu ym mhob un o'r blynyddoedd diwethaf – y llinell dywyll. Mae'r llinell lwyd yn dangos gwerth costau gweithredu a gafwyd yn y flwyddyn y crëwyd ein strwythur swyddfa ranbarthol llawn (2003–04) o'u cynyddu'n unol â datchwyddwr CMC y Trysorlys – amcangyfrif o lefel gyffredinol chwyddiant yn economi'r DU. Er bod ein costau wedi cynyddu yn 2014–15, mae'r Ymddiriedolwyr yn falch o nodi bod costau gweithredu eleni yn £9.4miliwn (neu 32) yn is na beth fyddai chwyddiant ers 2003–04 wedi awgrymu – ac mae hynny'n ostyngiad termau real sylweddol mewn costau gweithredu ac yn rhyddhau rhagor o arian ar gyfer grantiau. Pe bai'r Mynegai Prisiau Manwerthu yn cael ei ddefnyddio yn hytrach na'r datchwyddwr CMC, byddai'r costau £12miliwn (neu 36%) yn is na lefel 2003–04.

Mae targedau wedi'u gosod gan weinidogion yr Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn pennu gofyniad ar ddosbarthwyr y Loteri i gadw eu costau prosesu grantiau o dan 5% o incwm a'u gwariant gweithredu o dan 8% o incwm. Gwariant gweithredu yw'r cyfan rydym yn ei wario nad yw'n daliad grant. Ystyrir costau prosesu grantiau fel dim ond y costau hynny i CGDG i brosesu ceisiadau am grantiau'r Loteri a'i orbenion gweinyddol cysylltiedig. I gyfrifo ffigur ar gyfer costau gweithredu, rydym yn defnyddio ein gwariant gweithredu ac nid ydym yn cynnwys y costau hynny sy'n gysylltiedig â chynorthwyo ymgeiswyr posibl – gwaith datblygu ac allgyrch, gweithdai, cyhoeddiadau, mentora a chynnal gwefan – yn ogystal â'n gweithgareddau ymchwil.

Costau gweithredu gwirioneddol yn erbyn costau chwyddedig 2003–04

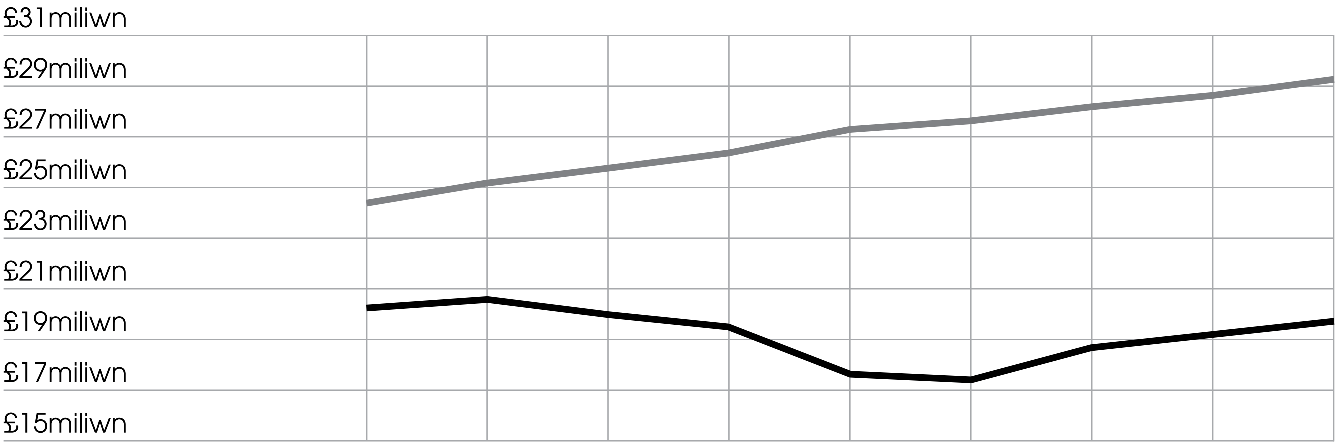

	2006–07	2007–08	2008–09	2009–10	2010–11	2011–12	2012–13	2013–14	**2014–15**
Costau – *gwirioneddol*	**20.3**	**20.5**	**20.0**	**19.4**	**17.6**	**17.4**	**18.7**	**19.2**	**19.8**
Costau – *chwyddedig costau 2003–04*	24.4	25.1	25.8	26.4	27.2	27.6	28.1	28.7	29.2

(Sylwer na chynhyrchwyd costau gweithredu o 2006–07 na chyn hynny o dan Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol)

Yn 2014–15, cyflawnom y canlynol:

	Targed	**Gwirion -eddol 2014–15**	Gwirion -eddol 2013–14	Gwirion -eddol 2012–13	Gwirion -eddol 2011–12
Gwariant gweithredu fel cyfran o gyfanswm yr incwm	**8%**	**5.1%**	5.7%	4.8%	5.7%
Gwariant prosesu fel cyfran o gyfanswm yr incwm	**5%**	**3.7%**	4.1%	3.8%	4.5%

Mae'r Ymddiriedolwyr yn falch o nodi ein bod yn parhau i gyflawni'r targedau er gwaethaf y cynnydd yn ein sylfaen costau a'r nifer uchel o geisiadau am grant.

Offerynnau ariannol

Mae Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 7 'Offerynnau Ariannol: Datgeliadau' (IFRS 7) yn ei gwneud yn ofynnol i ddatgelu'r rôl a chwaraeodd offerynnau ariannol yn ystod y cyfnod, yn creu neu'n newid y risgiau y mae endid yn eu hwynebu wrth gynnal ei weithgareddau. Mae offerynnau ariannol yn chwarae rhan fwy cyfyngedig o lawer o ran creu neu newid risg ar gyfer CGDG nag a fyddai'n nodweddiadol o'r cwmnïau rhestredig y mae IFRS 7 yn bennaf berthnasol iddynt. Nid oes gan CGDG bwerau i fenthyg, a gall ond fuddsoddi cyllid a ddeillir o gymorth grant. Cynhyrchir asedau a rhwymedigaethau ariannol gan weithgareddau gweithredol o ddydd i ddydd ac nid ystyrir eu bod yn newid y risgiau y mae'r sefydliad yn eu hwynebu.

Risg hylifedd

Yn 2014–15, roedd £361miliwn (92%) o incwm dosbarthu Loteri CGDG yn deillio o'r Loteri Genedlaethol. Roedd gweddill yr incwm yn deillio o drosglwyddiad untro o'r gweddill a oedd yng Nghronfa Dosbarthu'r Loteri Olympaidd pan ddaeth i ben, sef £30miliwn (7.6%). Gwnaed hyn i'n digolledu'n rhannol am yr arian a gyfrannwyd gennym i'r Gemau Olympaidd mewn blynyddoedd blaenorol. Yn olaf, roedd rhywfaint o adenillion buddsoddiad o'r balans sy'n cael ei ddal gyda CDdLG, £1.6filiwn (0.4%), ynghyd â llog banc bach ac incwm amrywiol. Mae'r Ymddiriedolwyr yn cydnabod bod eu rhwymedigaethau grant a'u symiau taladwy eraill yn sylweddol fwy na gwerth y cyllid yn CDdLG ar 31 Mawrth 2015. Fodd bynnag, ystyria'r Ymddiriedolwyr nad yw eu gweithgareddau dosbarthu'r Loteri yn agored i risgiau hylifedd sylweddol gan eu bod yn fodlon y bydd ganddynt ddigon o adnoddau hylifol yn CDdLG a'r banc i dalu pob cais tebygol am daliadau grant yn y blynyddoedd nesaf. Mae'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon (DCMS) wedi hysbysu'r Ymddiriedolwyr, mor ddiweddar â mis Mawrth 2014, nad oes ganddi unrhyw gynlluniau i newid trefniadau dosbarthu'r Loteri ar gyfer y sector treftadaeth. Yn wir, mae DCMS wedi cynyddu'r gyfran treftadaeth o arian achosion da y Loteri Genedlaethol i 20% o fis Ebrill 2012. Mae Ymddiriedolwyr wedi pennu strategaeth hirdymor ar gyfer dyfarnu grantiau er mwyn sicrhau bod eu rhwymedigaethau dosbarthu'r Loteri yn unol â'i hasedau, a bod Ymddiriedolwyr yn gallu bodloni'u hymrwymiadau hyd at fis Mawrth 2023, pan ddaw pedwaredd drwydded gweithredu'r Loteri i ben. Felly, hyd yn oed pe bai gostyngiad hirdymor yn incwm y Loteri, byddai Ymddiriedolwyr yn gallu addasu cyllidebau grant blynyddol i wneud iawn am hynny.

Risg marchnad a risg cyfradd llog

Mae asedau ariannol gweithgareddau dosbarthu Loteri'r Ymddiriedolwyr wedi'u buddsoddi yn CDdLG, sy'n buddsoddi mewn band cul o asedau risg isel fel bondiau llywodraeth ac arian parod. Nid oes gan yr Ymddiriedolwyr unrhyw reolaeth ar fuddsoddiad y cyllid hwn. Am y ddau reswm hyn, nid ydym wedi cynnal dadansoddiad sensitifrwydd o risgiau marchnad. Ar ddyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, gwerth marchnad ein buddsoddiadau yn CDdLG oedd £566miliwn. Fe'n hysbysir gan DCMS fod cyllid yn CDdLG wedi ennill 0.5% ar gyfartaledd yn y flwyddyn. Caiff ein balansau arian parod, a dynnir i lawr o CDdLG i dalu ymrwymiadau grant a chostau gweithredu, eu dal mewn cyfrifon banc cyfradd newidiol mynediad sydyn, a oedd yn cario cyfradd llog o 0.35% yn y flwyddyn.

Mae'r gostyngiad cyflym mewn cyfraddau llog marchnad yn 2008 wedi cael effaith sylweddol ar adenillion buddsoddi, ond gan nad oes llawer o le i gyfraddau ostwng ymhellach, mae'r risg yn fach. Y balans arian parod ar ddiwedd y flwyddyn oedd £0.3miliwn. Ystyria'r Ymddiriedolwyr nad yw eu gweithgareddau dosbarthu'r Loteri yn agored i risgiau cyfradd llog sylweddol. Cyfraddau llog o ddim oedd gan asedau ariannol a rhwymedigaethau ariannol eraill.

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Balansau arian parod		
– sterling ar gyfraddau llog cyfnewidiol	**318**	1,325
– sterling ar gymysgedd o gyfraddau sefydlog	**565,998**	511,372
	566,316	512,697

Risg credyd

Mae'r ffigur ar gyfer symiau derbyniadwy yn cynnwys rhagdaliadau (ar brydlesi eiddo ac ardrethi busnes yn bennaf) a balansau o fewn y llywodraeth bron yn gyfan gwbl. Gyda chyrff y mae DCMS yn eu noddi y mae'r balansau o fewn y llywodraeth yn bennaf, ac ad-dalwyd pob un ohonynt erbyn amser llofnodi'r cyfrifon, ac eithrio benthyciad nad yw i'w ad-dalu am nifer o flynyddoedd. Nid ystyria'r Ymddiriedolwyr fod eu gweithgareddau dosbarthu'r Loteri yn agored i risg credyd sylweddol.

Risg arian tramor

Nid yw gweithgareddau dosbarthu Loteri yr Ymddiriedolwyr yn agored i unrhyw risgiau arian tramor.

Asedau ariannol yn ôl categori

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Asedau yn unol â'r Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol		
– buddsoddiadau ar gael i'w gwerthu	**565,998**	511,372
– arian a symiau cyfwerth ag arian	**318**	1,325
– benthyciadau a symiau derbyniadwy	**3,250**	3,500
	569,566	516,197

Rhwymedigaethau ariannol yn ôl categori

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Rhwymedigaethau yn unol â'r Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol		
– darpariaeth	**0**	0
– rhwymedigaethau ariannol eraill		
• ymrwymiadau grant	**964,120**	845,440
• symiau taladwy gweithredol	**414**	764
• symiau taladwy eraill	**406**	393
• croniadau	**1,646**	1,382
	966,586	847,979

Gwerthoedd Teg

Nodir isod gymhariaeth, yn ôl categori, o werthoedd llyfr a gwerthoedd teg asedau a rhwymedigaethau ariannol CDL ar 31 Mawrth 2015.

Asedau ariannol ar 31 Mawrth 2015

	Gwerth llyfr £'000	**Gwerth teg £'000**
Arian parod [1]	**318**	**318**
Buddsoddiadau [2]	**565,998**	**565,998**
Symiau Derbyniadwy [3]	**3,250**	**3,250**
	569,566	**569,566**

Asedau ariannol ar 31 Mawrth 2014

	Gwerth llyfr £'000	Gwerth teg £'000
Arian parod	1,325	1,325
Buddsoddiadau	511,372	511,372
Symiau Derbyniadwy	3,500	3,500
	516,197	516,197

Rhwymedigaethau ariannol ar 31 Mawrth 2015

	Gwerth llyfr £'000	**Gwerth teg £'000**
Taliadau grant [4]	**964,120**	**964,120**
Symiau taladwy gweithredol [5]	**414**	**414**
Symiau taladwy eraill [5]	**406**	**406**
Croniadau [5]	**1,646**	**1,646**
	966,586	**966,586**

Rhwymedigaethau ariannol ar 31 Mawrth 2014

	Gwerth llyfr £'000	Gwerth teg £'000
Taliadau grant	845,440	845,440
Symiau taladwy gweithredol	764	764
Symiau taladwy eraill	393	393
Croniadau	1,382	1,382
	847,979	847,979

Sail prisiad teg

1 Y ffigur hwn yw gwerth adneuon gyda banciau masnachol. Disgwylir bod gwerth llyfr yn gyfwerth â gwerth teg.

2 Rheolir buddsoddiadau gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Mae'n darparu manylion i'r Ymddiriedolwyr am gost llyfr a gwerth teg ein balansau ar ddyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol.

3 Ni thybir bod darpariaeth ar gyfer drwgddyledion yn angenrheidiol. Nid yw'r un o'r dyledion yn rhai hirdymor heblaw am un benthyciad tymor hir.

4 Er y datgelwn yn y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol £654miliwn o ymrwymiadau grant fel rhai nad ydynt i'w talu tan ar ôl un flwyddyn, nid ydym wedi gwneud addasiad gwerth teg. Mae rhwymedigaeth gytundebol gan Ymddiriedolwyr i dalu'r symiau hyn ar alwad, yn amodol ar gontract, ac felly gallai'r symiau gael eu talu o fewn y 12 mis nesaf os yw'r prosiectau treftadaeth sylfaenol yn bwrw ymlaen yn gyflymach na'r disgwyl.

5 Mae'r holl symiau taladwy yn ddyledus o fewn termau cytundebol arferol, 14–30 diwrnod fel arfer, ac felly nid oes unrhyw wahaniaeth yn bodoli rhwng cost llyfr a gwerth teg.

Rhwymedigaethau ariannol yn aeddfedu

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Mewn llai na blwyddyn	**966,586**	847,979
Mewn mwy na blwyddyn, ond llai na dwy flynedd	**0**	0
Mewn dwy i bum mlynedd	**0**	0
Mewn mwy na phum mlynedd	**0**	0
	966,586	847,979

Mae'r Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol yn datgelu'r ffigurau uchod wedi'u gwahanu rhwng symiau sy'n ddyledus mewn un flwyddyn a symiau sy'n ddyledus mewn mwy na blwyddyn. Nid yw ein contractau gyda grantïon yn cynnwys unrhyw raniad rhwng symiau sy'n ddyledus mewn un flwyddyn ac ymhellach nag un flwyddyn. Mae'r rhaniad a adroddir yn y cyfrifon hyn wedi'i seilio'n gyfan gwbl ar ein profiad blaenorol o symiau wedi'u tynnu i lawr gan grantïon i ariannu'u prosiectau. Yn ddamcaniaethol, gallai grantïon hawlio eu grant cyfan yn y 12 mis nesaf pe bai eu prosiectau'n cael eu cwblhau yn y cyfnod hwnnw. Felly, rydym wedi mabwysiadu ymagwedd ochelgar ac wedi dangos aeddfedrwydd rhwymedigaethau i gyd o fewn blwyddyn.

Am ddisgrifiad o'n gwaith ym maes materion amgylcheddol, gweler y polisïau amgylcheddol a'r adroddiadau ar gynaliadwyedd yn Adroddiad y Cyfarwyddwyr isod.

Cadeirydd ac Ymddiriedolwyr CGDG

Cadeirydd

Syr Peter Luff *o 30 Mawrth 2015*
Y Fonesig Seona Reid [2] *Cadeirydd Dros Dro o 1 Medi 2014 hyd at 29 Mawrth 2015*
Y Fonesig Jenny Abramsky [2] *hyd at 31 Awst 2014*

Ymddiriedolwyr

Manon Antoniazzi *hyd at 11 Ionawr 2015*
Sandie Dawe [1]
Angela Dean [1]
Syr Roger De Haan [2]
Jim Dixon [1] *o 1 Hydref 2014*
Kim Evans [2] *hyd at 21 Gorffennaf 2014*
David Heathcoat-Amory [1]
Perdita Hunt [2] *o 22 Gorffennaf 2014*
Hilary Lade [2] *hyd at 30 Medi 2014*
Steve Miller
Richard Morris
Atul Patel [2]
Virginia Tandy
Tom Tew

Prif Weithredwr

Carole Souter [2]

1 Aelod o'r Pwyllgor Archwilio a Risg

2 Aelod o'r Pwyllgor Cyllid, Staffio ac Adnoddau (sydd hefyd yn cynnwys tâl)

Gellir gweld manylion uwch reolwyr eraill yn yr Adroddiad Tâl.

Roedd y rhaniad rhwng y rhywiau ymhlith ein holl staff ac Ymddiriedolwyr ar 31 Mawrth 2015 fel a ganlyn:

	Dynion	Menywod	**Cyfanswm**
Ymddiriedolwyr	8	5	**13**
Cyfarwyddwyr	1	3	**4**
Staff	72	219	**291**

Syr Peter Luff
Cadeirydd

Carole Souter
Prif Weithredwr

30 Mehefin 2015

Adroddiad y Cyfarwyddwr

Ymgynghori â chyflogeion

Mae natur gweithrediadau'r Gronfa yn golygu bod staff sy'n prosesu ceisiadau grant yn gweithio'n agos gyda'r Ymddiriedolwyr. Mae staff yn ymwneud â gwerthuso a monitro prosiectau, ac yn ymweld ag ymgeiswyr gyda'r Ymddiriedolwyr. Mae llawer o aelodau staff yn mynychu cyfarfodydd yr Ymddiriedolwyr, er mwyn iddynt fod yn ymwybodol o feddwl am ddatblygiad y Gronfa a'i gweithrediadau. Yn ogystal, mae uwch reolwyr yn sicrhau – drwy grynodebau o gyfarfodydd y Bwrdd Rheoli yn y briff craidd misol, cyfarfodydd wyneb yn wyneb a lefel uchel o hygyrchedd personol – y gellir mynd i'r afael yn rhwydd â materion sy'n peri gofid i staff. Mae'n hanfodol y caiff yr holl staff y cyfle i gyfrannu at ddatblygiad y Gronfa yn ogystal â chyflawni eu potensial eu hunain drwy ymgynghori a thrafod yn rheolaidd. I'r perwyl hwn, mae Cyngor Staff yn bodoli. Mae'n cynnwys cynrychiolwyr o bob adran, ac yn trafod materion o ddiddordeb i staff, gyda chynrychiolwyr o'r rheolwyr. Mae'n cyfarfod naw gwaith y flwyddyn.

Cyfle cyfartal

Fel cyflogwr, mae CGDG yn cadw at ddeddfwriaeth cyfle cyfartal. Nid yw'r Gronfa yn gwahaniaethu yn erbyn staff nac ymgeiswyr cymwys am swyddi gwag ar sail rhyw, statws priodasol, hil, lliw, cenedligrwydd, tarddiad ethnig, cred grefyddol, anabledd, oedran na chyfeiriadedd rhywiol. Cymerir pob cam posibl i sicrhau bod staff yn cael eu trin yn gyfartal ac yn deg a bod penderfyniadau am recriwtio, dewis, hyfforddi, dyrchafu a rheoli gyrfa yn seiliedig ar feini prawf gwrthrychol sy'n gysylltiedig â'r swydd yn unig. Nid yw CGDG yn goddef unrhyw fath o wahaniaethu, aflonyddu nac erledigaeth. Mae'r Gronfa'n croesawu ceisiadau swydd gan bobl ag anableddau, ac ar hyn o bryd mae oddeutu 4.7% (2013–14: 5%) o'n gweithlu yn bobl ag anableddau datganedig. Mae gofyn i'r holl staff gydweithredu i wneud i'r polisi hwn weithio'n effeithiol.

Yn ystod y flwyddyn ddiwethaf mae Grŵp Gweithredu Anabledd y Staff wedi parhau i gyfarfod ac wedi parhau â'r cysyniad o wahodd elusennau dethol i fynychu a chyflwyno i'r staff. Fe wnaeth niferoedd da fynychu'r cyfarfodydd hyn, ac mae'r fformat yn sicrhau bod cydweithwyr yn y swyddfeydd rhanbarthol a gwledig yn gallu fideo-gynadledda yn ystod y sesiwn, a chynyddu nifer y cyfranogwyr felly. Yn 2014–15, gwahoddwyd cynrychiolwyr o MENCAP, ac ynghyd â hyfforddiant arall yn ymwneud ag amrywiaeth a chydraddoldeb, gan gynnwys hyfforddiant diweddaru sgiliau a ddarparwyd gan Guide Dogs for the Blind, mae hyn wedi galluogi staff i gael yr hyder i ddatgan anabledd.

Symiau sy'n daladwy

Mae CGDG yn cydymffurfio â'r safon lywodraeth-gyfan ar dalu biliau a Chod Ymarfer Talu Gwell CBI, sef talu pob bil dilys ymhen 30 diwrnod. Yn 2014–15, oed cyfartalog yr anfonebau a dalwyd oedd chwe diwrnod gwaith (2013–14: 7 diwrnod). Talwyd dros 96% o anfonebau ymhen 30 diwrnod calendr (2013–14: 94%).

Ffordd arall o fesur ein hymrwymiad i dalu cyflenwyr yw'r gymhareb diwrnodau credydwyr – sef cymhareb y symiau masnach sy'n daladwy ar ddiwedd y flwyddyn i gyfanswm gwerth pryniannau yn ystod y flwyddyn wedi'i fynegi yn nhermau diwrnodau. Ar 31 Mawrth 2015 y ffigur oedd 18 diwrnod (2013–14: 30 diwrnod).

Polisïau amgylcheddol ac adrodd ar gynaliadwyedd

Pennodd y Trysorlys ofyniad ar holl gyrff y sector cyhoeddus i gynhyrchu adroddiadau cynaliadwyedd o 2011–12. Roedd 2010–11 yn 'rhediad ffug' ac o 1 Ebrill 2010, mae CGDG wedi cofnodi ei ôl troed carbon o ran teithio busnes, gwastraff a gynhyrchwyd a'r defnydd o ynni. Gan mai 2010–11 oedd blwyddyn gyntaf casglu'r wybodaeth, nid oedd yn llinell sylfaen ddibynadwy. Yn ogystal, nid yw'r broses o grynhoi'r data hwn yn un fanwl gywir; er enghraifft, nid yw'r un o'n landlordiaid yn darparu ffigurau ar gyfer oriau cilowat o nwy na thrydan a ddefnyddiwyd, ac nid ydynt ychwaith yn gallu bilio'n ddigon cyflym ar ôl diwedd y flwyddyn i ddarparu ffigurau mewn pryd ar gyfer cynhyrchu'r cyfrifon diwedd blwyddyn. Gan fod y mwyafrif

o'n swyddfeydd yn ddeiliadaethau bach gyda landlordiaid sector preifat, mae'n anodd cynhyrchu adroddiad cynhwysfawr. Golyga hyn ein bod yn aml yn gorfod defnyddio amcangyfrifon ar gyfer y rhan fwyaf o swyddfeydd. Mae'r sefyllfa'n gwella rhyw ychydig dros amser, ond rydym yn gorfod amcangyfrif llawer o'n defnydd o hyd. O 2013–14, rydym wedi dechrau cyfrifo ein defnydd carbon deuocsid cyfwerth ar gyfer dŵr ac ar gyfer gwastraff.

Nid yw'r Ymddiriedolwyr yn gweld fawr o bwrpas dyrannu adroddiadau cynaliadwyedd rhwng eu gweithgareddau cymorth grant a'u gweithgareddau dosbarthu arian y Loteri. O ganlyniad, mae'r wybodaeth isod yn cwmpasu holl weithgareddau CGDG.

Crynodeb o berfformiad

Mae ein hallyriadau wedi cynyddu yn 2014–15, a hynny am y rhesymau canlynol:

- mae niferoedd staff wedi codi ychydig felly mae'n anochel y bydd ein defnydd wedi cynyddu;
- roedd yr haf eithriadol yn 2014 wedi achosi cynnydd yn ein defnydd o gyflyru aer;
- mae DEFRA wedi newid ei ffactorau trosi ar gyfer llawer o gategorïau ein defnydd. Yn anochel, mae hyn yn ei gwneud hi'n anodd cymharu o flwyddyn i flwyddyn.

Dim ond dros un o'r adeiladau y mae'n gweithio ynddo y mae gan CGDG reolaeth drosto, sef y pencadlys yn Llundain. Yn 2010–11, fe wnaethom osod boeleri newydd ar gyfer gwresogi yn lle'r boeleri nwy 25 mlwydd oed, yr oeryddion ar gyfer y system awyru, a gosod goleuadau yn cael eu rheoli gan synwyryddion sy'n sensitif i symudiadau a golau dydd. Ar ôl gwneud gwaith ailosod mor fawr, nid oes llawer o le i leihau allyriadau nwyon tŷ gwydr ymhellach yn yr un swyddfa a reolwn.

Yn y deg adeilad arall yr ydym yn ddeiliaid ynddynt, rydym yn gwbl ddibynnol ar y landlord i wella perfformiad, ac mae hynny'n annhebygol o ddigwydd rhwng gwaith ailwampio mawr. Mae'r cyfle i wella ymhellach o ran allyriadau cwmpas 1 a 2 yn eithriadol o gyfyngedig felly. Dros y blynyddoedd, rydym wedi adleoli rhai o'n swyddfeydd gwledig a rhanbarthol mewn adeiladau llai, a bydd hynny wedi lleihau ein defnydd o ynni. Er mis Mai 2011, rydym hefyd wedi rhentu allan y rhan fwyaf o un o loriau adeilad ein prif swyddfa, ac wedi lleihau ein defnydd o ganlyniad i hynny.

Allyriadau nwyon tŷ gwydr

Mae allyriadau ynni uniongyrchol yn ymwneud â nwy a ddefnyddiwyd mewn boeleri a weithredir gan CGDG ac allyriadau a gynhyrchir drwy ein defnydd o systemau awyru yn ein pencadlys yn Llundain. Caiff gwybodaeth am ddefnydd o nwy mewn oriau cilowat ei deillio o'n cyflenwyr.

Caiff oriau cilowat eu trosi yn dunelli metrig o garbon deuocsid cyfwerth gan ddefnyddio ffactor trosi a ddarparwyd gan Adran yr Amgylchedd, Bwyd a Materion Gwledig (DEFRA). Cyfrifwyd y carbon deuocsid cyfwerth ar gyfer allyriadau o'n hoeryddion awyru yn yr un modd; gan ddefnyddio'r fformwla a nodir yn arweiniad DEFRA yn *www.ukconversionfactorscarbonsmart.co.uk*

Mae allyriadau ynni anuniongyrchol yn ymwneud â thrydan a gynhyrchwyd gan sefydliadau eraill ac a werthwyd i ni, a gwres a brynwn gan landlordiaid i'n swyddfeydd gwledig a rhanbarthol. Ceir gwybodaeth am ddefnydd mewn oriau cilowat gan ein landlordiaid. Caiff oriau cilowat eu trosi yn dunelli metrig o garbon deuocsid cyfwerth gan ddefnyddio ffactorau trosi a ddarparwyd gan DEFRA. Rydym yn dibynnu ar ein landlordiaid i wella perfformiad.

Gwneir y rhan fwyaf o'n teithio ar y rheilffordd, ac mae ein prif gyflenwr tocynnau yn rhoi manylion i ni am allyriadau'r carbon deuocsid cyfwerth ar gyfer yr holl deithiau a wnaed. Yn yr un modd, mae ein prif gyflenwyr llogi ceir yn rhoi data i ni am yr allyriadau hyn. Mae'n ofynnol i'r staff ddiweddaru taenlenni adrannau â gwybodaeth am yr holl deithiau eraill. Gosodwyd y gorchwyl i benaethiaid adran sicrhau bod eu staff yn cofnodi manylion eu teithiau i gyd. Caiff y wybodaeth a gesglir ei throsi yn dunelli metrig o garbon deuocsid cyfwerth gan ddefnyddio'r un tablau o ffactorau trosi.

Maes		**2014–15**	2013–14	2012–13	2011–12	2010–11
Allyriadau nwyon tŷ gwydr – cwmpasau 1, 2 a 3 sy'n ymgorffori teithio busnes yn cynnwys teithio awyr/rheilffordd rhyngwladol (tunelli metrig CO_2 cyfwerth)		**591**	489	550	747	594
Ynni'r ystad	–defnyddio (miliwn kWh)	**1.1**	0.9	1.1	1.3	1.3
	–gwariant (£)	**429,425**	445,624	489,638	384,532	358,000
Gwastraff yr ystad	– defnyddio (tunelli metrig)	**26**	28	24	19	20
	–gwariant (£)	**14,095**	12,400	5,518	6,640	8,000
Dŵr yr ystad	–defnyddio (m^3)	**4,889**	5,655	3,757	5,223	14,716
	–gwariant (£)	**11,825**	14,182	11,253	18,786	19,000

Normaleiddiwyd gan staff cyfwerth ag amser llawn (CALl) a gyflogwyd yn ystod y cyfnod.

Maes fesul CALl		**2014–15**	2013–14	2012–13	2011–12	2010–11
Allyriadau nwyon tŷ gwydr – cwmpasau 1, 2 a 3 sy'n ymgorffori teithio busnes yn cynnwys teithio awyr/rheilffordd rhyngwladol (tunelli metrig CO_2 cyfwerth)		**2.3**	1.9	2.2	3.3	2.5
Ynni'r ystad	–defnyddio (kWh)	**4,134**	3,595	4,249	5,701	5,686
	–gwariant (£)	**1,639**	1,716	1,986	1,679	1,530
Gwastraff yr ystad	– defnyddio (tunelli metrig)	**0.1**	0.1	0.1	0.1	0.2
	–gwariant (£)	**54**	48	22	29	34
Dŵr yr ystad	–defnyddio ((m^3)	**19**	22	15	23	63
	–gwariant (£)	**45**	55	46	82	81

Wrth baratoi ffigurau 2014–15, daethom ar draws camgymeriadau wrth gyfrifo'r ffigurau cymharol ar gyfer 2013–14. Mae'r ffigurau uchod ar gyfer y flwyddyn honno wedi'u cywiro.

Gwastraff

Mae cynhyrchiant gwastraff wedi gostwng ychydig yn 2014–15, ond, fel y trafodir isod, nid oes unrhyw ffordd ddibynadwy o fesur y gwastraff a gynhyrchir gennym gan y bydd cynghorau yn mynd â'r gwastraff ac ni fyddai'n ddefnydd dilys o adnoddau i gaffael offer pwyso dim ond er mwyn gwella ein dull o adrodd am y ffigur hwn. Byddwn yn parhau i geisio ateb ymarferol i gyfrifo ffigur dibynadwy.

Nid yw CGDG yn cynhyrchu unrhyw wastraff peryglus. Nid oes modd dadansoddi ymhellach yr hyn a ddigwyddodd i'r gwastraff a gynhyrchwyd gennym. Caiff yr holl wastraff nad yw'n cael ei ailgylchu ei gasglu gan gynghorau sy'n lleol i'r swyddfeydd y gweithredwn ynddynt. Nid ydym yn gwybod beth maent yn ei wneud â'r gwastraff hwnnw, ond rydym wedi ffurfio rhagdybiaethau ynglŷn â ble fydd y gwastraff yn mynd er mwyn cynhyrchu'r ffigurau uchod. Dim ond Cyngor Kensington a Chelsea sy'n ein hanfonebu ar wahân, ond rydym bellach wedi dechrau cynnwys cost gwaredu papur wedi'i rwygo. Byddwn yn archwilio dewisiadau storio a dinistrio sy'n fwy ecogyfeillgar yn 2015–16.

Mae ein swyddfeydd gwledig a rhanbarthol yn ddigon bach i bwyso'r holl wastraff a gynhyrchwyd ganddynt. Nid oes unrhyw ffordd ddibynadwy o fesur y gwastraff mwy o lawer a gesglir gan Gyngor Kensington a Chelsea yn Llundain gan nad yw'r cyngor yn dweud wrthym beth yw pwysau'r hyn maent yn ei gasglu. Rydym felly wedi cyfrifo maint y gwastraff a gynhyrchwyd fesul person ar sail pwysau gwirioneddol yn ein swyddfeydd gwledig a rhanbarthol, ac wedi cymhwyso hynny i staff yn Llundain. Byddai'n gymorth i ni pe bai cynghorau yn mynd ati'n rheolaidd i bwyso'r gwastraff maent yn ei gasglu o swyddfeydd.

Defnydd o adnoddau

Fe wnaeth defnydd o ddŵr ostwng yn 2014–15. Gwnaethom osod mesurydd dŵr yn Holbein Place yn 2013–14 ac rydym yn hyderus yng nghywirdeb y ffigurau. Mae'n amlwg bod y symiau a godwyd arnom gan y cwmni dŵr hyd at y pwynt hwnnw yn

sylweddol is na'n defnydd. Rydym bellach yn ystyried p'un ai i osod mesuryddion dŵr yn ein swyddfeydd eraill, ond byddai hyn yn mynnu cydweithrediad ein landlordiaid. Mae ein landlordiaid yn darparu gwybodaeth am nifer y metrau ciwbig a ddefnyddir ar sail y gofod sydd gennym, yn hytrach na thrwy fesuryddion unigol. Byddwn yn gosod cyfleusterau tŷ bach mwy effeithlon yn ein pencadlys yn 2015–16.

Yn 2013–14, cynhaliom adolygiad o'r defnydd o drydan yn ein prif swyddfa yn Llundain. Roedd hyn yn gofyn am ymchwiliad i'r defnydd o bŵer ar bob llawr drwy osod mesuryddion, a gwneud gwaith cynnal a chadw manylach er mwyn gwella effeithlonrwydd ein dyfeisiau trydanol. Gostyngodd defnydd yr ystad o ynni yn 2013–14 a dylai fod wedi aros ar lefel is, ond mae'n rhaid i ni dderbyn bod gan y tywydd ddylanwad mwy ar ein defnydd nag unrhyw welliannau y gallwn eu gwneud i'n heffeithlonrwydd ynni.

Datblygiadau'r dyfodol

Mae amcanestyniadau gan DCMS o'r incwm tebygol o'r Loteri Genedlaethol yn awgrymu y bydd adenillion yn parhau'n gymharol sefydlog ar oddeutu £360miliwn y flwyddyn am y tair blynedd nesaf. Ar y sail hon, ac yn unol â'r fframwaith ariannol a osodwyd gan yr Ymddiriedolwyr ym mis Rhagfyr 2014, gyda'r nod penodol o atal Cronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol rhag codi'n rhy uchel, mae'r Ymddiriedolwyr wedi cynnig cyllideb dyfarnu grantiau o £430miliwn ar gyfer 2015–16 a £405miliwn ar gyfer y ddwy flynedd wedi hynny. Byddwn yn addasu'r cyllidebau hyn yn unol â newidiadau i'n hamgylchedd ariannol.

2015–16 fydd pwynt canol ein fframwaith strategol 2013–18. O fewn y fframwaith, gwnaethom osod canlyniadau ar gyfer ein rhaglenni grant, sef:

Deilliannau ar gyfer treftadaeth
Gyda'n buddsoddiad ni, bydd treftadaeth:

- yn cael ei rheoli'n well [1]
- mewn cyflwr gwell [1]
- yn cael ei dehongli a'i hesbonio'n well
- yn cael ei hadnabod a'i chofnodi'n well

Deilliannau ar gyfer pobl
Gyda'n buddsoddiad ni, bydd pobl:

- wedi dysgu am dreftadaeth [2]
- wedi datblygu sgiliau [1]
- wedi newid eu hagweddau a/neu ymddygiad
- wedi cael profiad y gwnaethant ei fwynhau
- wedi gwirfoddoli o'u hamser

Deilliannau ar gyfer cymunedau
Gyda'n buddsoddiad ni:

- bydd llai o effeithiau amgylcheddol [2]
- bydd mwy o bobl ac ystod ehangach o bobl wedi ymgysylltu â threftadaeth [2]
- bydd y sefydliad sy'n derbyn y grant yn fwy cydnerth
- bydd yr economi leol yn cael ei hybu
- bydd yr ardal/gymuned leol yn lle gwell i fyw ac i weithio ynddi, neu i ymweld â hi

1 Caiff y deilliannau hyn eu pwysoli ar gyfer grantiau dros £100,000.

2 Caiff y deilliannau hyn eu pwysoli ar gyfer pob grant.

Mae'r Fframwaith Strategol yn gosod y sefyllfa gyffredinol, y dull o gyllido a sut y byddwn yn cyflawni ein strategaeth trwy bolisïau, rhaglenni a mentrau. Mae'r Ymddiriedolwyr yn parhau i fod yn fodlon ar gadernid y dull strategol hwn a'r cynnydd hyd yma wrth gyflawni nodau ac amcanion y fframwaith.

Yn ystod dwy flynedd gyntaf y fframwaith, gwnaethom lansio pum rhaglen grant newydd:

- Rhannu Treftadaeth
- Grantiau Cychwynnol
- Cyllid Trosglwyddo
- Menter Treftadaeth
- Grantiau ar gyfer Mannau Addoli

Gwnaethom hefyd barhau â chwe rhaglen o'n Cynllun Strategol blaenorol. Rydym wedi gweithredu'r fframwaith canlyniadau yn ein proses asesu a gwneud penderfyniadau.

Bu rhai ychwanegiadau i'r rhaglenni a hysbysebwyd, sy'n adlewyrchu hyblygrwydd y fframwaith. Ychwanegwyd y rhaglen Y

Rhyfel Byd Cyntaf: ddoe a heddiw at y portffolio mewn ymateb i'r diddordeb mawr ymhlith y cyhoedd, y cyfryngau a gwleidyddion yng Nghanmlwyddiant y Rhyfel Byd Cyntaf. Roedd y digwyddiadau a gynhaliwyd ym mis Awst 2014, a oedd yn nodi Canmlwyddiant dechrau'r rhyfel, yn dystiolaeth nodedig o'r diddordeb mawr ymhlith y cyhoedd yn y dreftadaeth hon. Gwnaethom hefyd gyflwyno pwyslais ar ben-blwyddi a chynhaliwyd rhaglen dosbarthwr ar y cyd (Dathlu 2014!) yn yr Alban i nodi Gemau'r Gymanwlad. Y llynedd, gwnaethom hefyd gyflwyno menter arbennig arall – Ailfeddwl am Barciau, mewn partneriaeth â'r Gronfa Loteri Fawr a NESTA – fel ymateb cychwynnol i'r sefyllfa gyllido sy'n dod i'r amlwg mewn perthynas â pharciau mewn awdurdodau lleol.

Mae ein holl fentrau arbennig â chyfyngiad amser a gyhoeddwyd o dan y Fframwaith Strategol yn 2012 – Catalydd, Sgiliau ar gyfer y Dyfodol a Chasglu Diwylliannau – wedi cau bellach ar gyfer ceisiadau ac yn y broses o gael eu cyflwyno.

Er mwyn sicrhau ein bod yn cyflawni'r cydbwysedd a'r dosbarthiad gorau o gyllid, gwnaethom dri ymrwymiad gwario:

- byddai oddeutu 75% o'r cyllid ar gael trwy 'raglenni agored' (mae hyn wedi'i gyflawni)
- byddai £30miliwn y flwyddyn yn mynd i raglenni grant bach (o dan £100,000) (mae hyn wedi'i gyflawni)
- byddai grantiau o hyd at £2filiwn yn cael eu dirprwyo i bwyllgorau/timau gwledig a rhanbarthol (mae hyn wedi'i gyflawni)

Yn rhan o'n Fframwaith Strategol, rydym yn ymrwymedig i "ddangos a siarad o blaid gwerth treftadaeth i fywyd modern" ac i greu "mwy o gyfleoedd i drafod gyda phobl sy'n gwerthfawrogi treftadaeth". Rydym wedi datblygu'r rôl ymgynnull hon gyda dwy gynhadledd fawr a'r arweinyddiaeth strategol gysylltiedig.

Yn dilyn yr Uwchgynhadledd Parciau yn 2012, gwnaethom lansio'r rhaglen bartneriaeth Ailfeddwl am Barciau a chynnal ymgyrch gefnogi ynglŷn â'n hymchwil – Cyflwr Parciau'r DU.

Roedd y gynhadledd Cyfnewidfa Treftadaeth a gynhaliwyd ym mis Gorffennaf 2014 wedi dwyn ynghyd dros 200 o gyfranogwyr i drafod materion sy'n wynebu treftadaeth y DU. Ym mis Mawrth 2015, gwnaethom lansio 20 mlynedd mewn 12 Lle – darn mawr o waith ymchwil ar y gwerth cymdeithasol ac economaidd sy'n gysylltiedig â'n gwaith. Byddwn yn datblygu'r rôl hon ymhellach, gyda chyfleoedd newydd ar gyfer trafod o fewn a'r tu allan i'r sector yn ystod 2015–16, gan barhau i ddefnyddio ymchwil fel llwyfan ar gyfer ein harweinyddiaeth.

Yn ogystal, gwnaethom ymrwymiad penodol i greu cymunedau ar-lein i alluogi'r sector i rannu dysgu. Lansiwyd cymunedau peilot yn 2013–14 ar Bartneriaethau Tirwedd, Parciau i Bobl, Gwreiddiau Ifanc a Sgiliau ar gyfer y Dyfodol. Ychwanegwyd Catalydd a Chasglu Diwylliannau yn 2014–15. Mae'r cymunedau hyn yn gweithio'n dda.

Yn nodweddiadol, mae postiadau wedi amlygu prosiectau cryf ledled y DU, darparu adnoddau a chyngor ar ddatblygu ymarfer a methodolegau gwerthuso ac yn darparu cyfleoedd i grantïon rannu allbwn digidol o'u prosiectau. Bydd man agored arall ar gyfer trafodaethau cyffredinol ynglŷn â'n rhaglenni agored yn lansio yn 2015–16.

Rhwymedigaethau pensiwn

Mae'r Gronfa yn gwneud cyfraniadau at gynlluniau pensiwn staff. Heblaw am wneud y taliadau hyn, nid oes gan y Gronfa unrhyw rwymedigaethau pensiwn. Mae rhagor o wybodaeth ar gael yn y Nodiadau i'r Cyfrifon.

Trefniadau treth cyflogeion y sector cyhoeddus

Mae'r Trysorlys yn mynnu bod pob corff llywodraeth ganolog yn adrodd am faterion treth uwch reolwyr a chontractwyr hirdymor. Yn benodol, mae'r Trysorlys yn mynnu bod pob uwch reolwr ar y gyflogres ac yn talu treth o dan y cynllun PAYE. Mae'r holl uwch aelodau staff, yr holl Ymddiriedolwyr a'r holl aelodau pwyllgor rhanbarthol a gwledig ar gyflogres CGDC ac felly'n talu treth a chyfraniadau yswiriant gwladol trwy'r cynllun PAYE. Yn 2014–15, gwnaethom nodi dau gontractwr nad oeddent yn bodloni

canllawiau Trysorlys EM a chymerwyd camau i sicrhau eu bod bellach yn cydymffurfio. Nid oedd y naill na'r llall o'r contractwyr yn dal swyddi uwch.

Cofrestr buddiannau

Fel mater o bolisi a gweithdrefn, mae'r Ymddiriedolwyr yn datgan unrhyw fuddiannau uniongyrchol mewn ceisiadau grant a pherthnasoedd masnachol â CGDG ac yn eithrio eu hunain o'r prosesau arfarnu, trafod a phenderfynu grantiau perthnasol yn CGDG. Yn eu cysylltiadau ag ymgeiswyr grant, mae'r Ymddiriedolwyr yn ceisio osgoi lefelau ymglymiad neu ddylanwad a fyddai'n anghydnaws â'u cyfrifoldebau fel Ymddiriedolwr CGDG. Mae trefniadau cyfatebol i staff adrodd am fuddiannau ac osgoi gwrthdaro buddiannau posibl. Mae'r Gofrestr Buddiannau Ymddiriedolwyr ar gael i'r cyhoedd ei gweld drwy gysylltu ag Ysgrifennydd y Bwrdd, 7 Holbein Place, Llundain SW1W 8NR.

Penodi archwilwyr

Mae Deddf 1980 yn darparu ar gyfer archwilio cyfrifon blynyddol CGDG gan y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol. Mae Deddf 1993 yn ymestyn hyn i weithgareddau dosbarthu Loteri'r Ymddiriedolwyr.

Rhanddeiliaid allweddol

Gweithiwn gydag ystod eang o randdeiliaid a phartneriaid allweddol ac ymgynghorwn â hwy'n helaeth wrth ddatblygu ein Fframwaith Strategol a'n polisïau ac arfer dyfarnu grantiau. Yn eu plith y mae'r cyhoedd sy'n chwarae'r Loteri; ymgeiswyr a grantïon; asiantaethau strategol a chyrff arweiniol ar gyfer treftadaeth a meysydd polisi eraill sy'n berthnasol i'n cyllido ledled y DU; Aelodau etholedig; llywodraeth leol; a llywodraethau cenedlaethol. Mae'r Adran dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon yn cyhoeddi Cyfarwyddiadau Polisi y DU-gyfan (gweler tudalennau 57 i 65) a rheolaethau i CDdLG sy'n buddsoddi'r arian a dderbynnir o'r Loteri Genedlaethol.

Digwyddiadau ar ôl y cyfnod adrodd

Ni chafwyd unrhyw ddigwyddiadau ar ôl 31 Mawrth 2015 hyd at ddyddiad llofnodi'r cyfrifon hyn gan y Swyddog Cyfrifyddu, y mae angen eu datgelu. Llofnodwyd y cyfrifon gan y Swyddog Cyfrifyddu ar 30 Mehefin 2015, ac fe'u hawdurdodwyd i'w cyhoeddi ar y dyddiad yr ardystiwyd y cyfrifon gan y Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol.

Ychwanegedd

Yn unol â Chyfarwyddyd Ariannol yr Ysgrifennydd Gwladol, rhaid i holl ddosbarthwyr y Loteri ystyried egwyddorion ychwanegedd. Ein gofyniad ar gyfer grantiau Loteri yw y dylai ein harian fod yn ychwanegol i'r arian sydd ar gael gan y llywodraeth, ni ddylai fod yn lle arian o'r llywodraeth ganolog. Felly, ni fyddwn yn rhoi grantiau i brosiectau os credwn fod arian ar gael gan y llywodraeth ar adeg y penderfyniad. Yn rhan o'u prosesau asesu grantiau, gofynnwn i ymgeiswyr gyflwyno achos clir dros fuddsoddiad arian loteri, gan gynnwys dweud wrthym pa ffynonellau arian eraill sydd wedi'u hystyried.

Data personol

Ni chafodd CDL unrhyw ddigwyddiadau lle datgelwyd data personol yn anfwriadol i drydydd parti, ac nid yw wedi gwneud unrhyw adroddiad i swyddfa'r Comisiynydd Gwybodaeth. Bydd CGDG yn parhau i fonitro ac asesu ei risgiau gwybodaeth er mwyn nodi a mynd i'r afael ag unrhyw wendidau, ac i sicrhau gwelliannau parhaus i'w systemau.

Absenoldeb oherwydd salwch

Yn 2014–15, collwyd 1,012 o ddiwrnodau yn sgil 388 o achosion o salwch (2013–14: 946 o ddiwrnodau mewn 364 o achosion o salwch), sy'n cynrychioli 1.08% o'r holl ddiwrnodau gweithio, ac yn parhau yn ganran isel iawn (2013–14: 0.96%).

Adroddiad tâl

Tâl y Cadeirydd a'r Ymddiriedolwyr

Roedd hawl gan bob Ymddiriedolwr i gael cyflog blynyddol am yr amser a dreuliwyd ar weithgareddau CGDG. Yn ogystal, fe wnaeth CGDG ad-dalu costau teithio rhai Ymddiriedolwyr o'u cartrefi i'w swyddfa waith yn Llundain, Caeredin, Caerdydd neu Belfast. Talodd y Gronfa'r rhwymedigaeth dreth ar y costau hyn. Ildiodd Syr Roger De Haan a Syr Peter Luff eu hawl i dderbyn cyflog yn 2014–15.

Mae tâl yr Ymddiriedolwyr, gan gynnwys ad-dalu treuliau trethadwy a'r dreth ar hynny, yn cael ei rannu i'r bandiau yn y tabl isod. Caiff yr holl Ymddiriedolwyr eu penodi gan y Prif Weinidog. Cânt benodiad tair blynedd, y gellir ei adnewyddu am ail dymor o bosibl. Nid ydynt yn aelodau o'r cynllun pensiwn a ddefnyddir gan CGDG. Ni wnaed unrhyw gyfraniadau gan y Gronfa at gynllun pensiwn ar ran yr Ymddiriedolwyr.

Dyrannwyd holl dâl yr Ymddiriedolwyr rhwng CGDG a'i gweithgareddau dosbarthu arian y Loteri ar sail 1%: 99%. Cyfanswm tâl yr Ymddiriedolwyr yn 2014–15 oedd £165,102 (2013–14: £196,579). Caiff tâl a chontractau'r Ymddiriedolwyr eu trafod a'u gosod gan y DCMS. Nid yw eu contractau yn cynnwys unrhyw gymalau bonws. Ni roddwyd unrhyw fuddion mewn nwyddau ac ni thalwyd unrhyw elfennau nad yw'n arian parod i'r Ymddiriedolwyr na'r cyfarwyddwyr.

Gwybodaeth archwiliedig

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Syr Peter Luff *Cadeirydd o 30 Mawrth 2015*	**0**	0
Y Fonesig Seona Reid *Cadeirydd Dros Dro o 1 Medi 2014 hyd at 29 Mawrth 2015*	**30–35**	20–25
Y Fonesig Jenny Abramsky *Cadeirydd hyd at 31 Awst 2014*	**15–20**	40–45
Manon Antoniazzi *hyd at 11 Ionawr 2015*	**15–20**	20–25
Sandie Dawe *o 18 Chwefror 2014*	**5–10**	0–5
Angela Dean	**5–10**	5–10
Syr Roger De Haan *o 20 Ionawr 2014*	**0**	0
Jim Dixon *o 1 Hydref 2014*	**5–10**	0
Kim Evans *hyd at 21 Gorffennaf 2014*	**0–5**	5–10
Yinnon Ezra *hyd at 3 Chwefror 2014*	**0**	10–15
Kathy Gee *hyd at 9 Medi 2013*	**0**	0–5
David Heathcoat-Amory *o 20 Ionawr 2014*	**5–10**	0–5
Doug Hulyer *hyd at 9 Medi 2013*	**0**	5–10
Perdita Hunt *o 22 Gorffennaf 2014*	**0–5**	0
Hilary Lade *hyd at 30 Medi 2014*	**5–10**	10–15
Alison McLean *hyd at 17 Chwefror 2014*	**0**	5–10
Steve Miller *o 18 Chwefror 2014*	**5–10**	0–5
Richard Morris	**10–15**	5–10
Atul Patel	**10–15**	10–15
Ronnie Spence *hyd at 31 Rhagfyr 2013*	**0**	15–20
Virginia Tandy	**15–20**	10–15
Tom Tew *hyd at 20 Ionawr 2014*	**5–10**	0–5
Christopher Woodward *hyd at 31 Hydref 2013*	**0**	0–5

Tâl cyflogeion (Gwybodaeth archwiliedig)

Roedd tâl y cyfarwyddwyr fel a ganlyn:

	Cyflog 2014–15 £'000	Cyflog 2013–14 £'000	**Bonws 2014–15 £'000**	Bonws 2013–14 £'000	Cynnydd real mewn pensiwn a chyfan-daliad £'000	Cyfanswm pensiwn cronedig yn 60 oed a chyfan-daliad £'000	Gwerth Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) ar 31/03/15 £'000	CETV ar 31/03/14* £'000	Cynnydd real yn CETV wedi'i ariannu gan CGDG £'000
Carole Souter *Prif Weithredwr*	**135 i 140**	135 i 140	**5 i 10**	**5 i 10**	0 i –2.5 a 0 i –2.5 o gyfan-daliad	75 i 80 a 230 i 235 o gyfan-daliad	1,629	1,566	–12
Robert Bewley *Cyfarwyddwr Gweithrediadau hyd at 31 Rhagfyr 2014*	**70 i 75**	90 i 95	**0 to 5**	5 i 10	0 i 2.5 a 0 i 2.5 o gyfan-daliad	35 i 40 a 105 i 110 o gyfan-daliad	773	726	13
Eilish McGuinness *Cyfarwyddwr Gweithrediadau o 1 Ionawr 2015*	**20 i 25**	0	**0 i 5**	0	0 i 2.5 a 2.5 i 5 o gyfan-daliad	15 i 20 a 45 i 50 o gyfan-daliad	298	272	24
Judith Cligman *Cyfarwyddwr Strategaeth a Datblygu Busnes*	**90 i 95**	90 i 95	**0 to 5**	5 i 10	0 i 2.5 a 2.5 i 5 o gyfan-daliad	35 i 40 a 105 i 110 o gyfan-daliad	708	659	16
Robin Seedhouse *Cyfarwyddwr Cylid a Gwasanaethau Corfforaethol Gweithredol o 1 Ebrill 2014 hyd at 9 Mehefin 2014*	**15 i 20**	0	**0 i 5**	0	0 i 2.5 heb unrhyw gyfan-daliad	25 i 30 heb unrhyw gyfan-daliad	449	432	14
Colin Bailey *Cyfarwyddwr Cylid a Gwasanaethau Corfforaethol o 9 Mehefin 2014*	**80 i 85**	0	**0 i 5**	0	0 i 2.5 a 2.5 i 5 o gyfan-daliad	0 i 5 a 0 i 5 o gyfan-daliad	18	0	12

* neu ar y dyddiad penodi, os yw'n hwyrach.

Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yw'r pensiwn y mae gan yr aelod hawl i'w dderbyn pan fydd yn cyrraedd 60, neu ar unwaith os bydd yn peidio â bod yn aelod gweithgar o'r cynllun os yw eisoes yn 60. Yr oed pensiwn yw 60 i aelodau classic, premium a classic plus, a 65 i aelodau Nuvos.

Mae bonysau sy'n daladwy i uwch reolwyr yn cael eu datgelu ar wahân yn unol â Hysbysiad Pensiynau Cyflogwyr 359 a gyhoeddwyd gan Swyddfa'r Cabinet ym mis Ebrill 2013.

Gwerthoedd Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian

Gwerth Trosglwyddo Cyfwerth ag Arian (CETV) yw gwerth wedi'i gyfalafu a aseswyd yn actiwaraidd y budd-daliadau cynllun pensiwn a gronnir gan aelod ar adeg benodol. Y budd-daliadau a brisiwyd yw budd-daliadau cronedig yr aelod ac unrhyw bensiwn priod amodol sy'n daladwy o'r cynllun. Mae CETV yn daliad a wneir gan gynllun pensiwn neu drefniant pensiwn i sicrhau budd-daliadau pensiwn mewn cynllun neu drefniant pensiwn arall pan fydd yr aelod yn gadael cynllun ac yn dewis trosglwyddo'r budd-daliadau sydd wedi cronni yn ei gynllun blaenorol. Mae'r ffigurau pensiwn a ddangosir yn gysylltiedig â'r

budd-daliadau y mae'r unigolyn wedi'u cronni o ganlyniad i gyfanswm ei aelodaeth o'r cynllun pensiwn, nid yn unig ei wasanaeth mewn swydd uwch y mae datgeliad yn berthnasol iddo.

Mae'r ffigurau yn cynnwys gwerth unrhyw fudd-dal pensiwn mewn cynllun neu drefniant arall y mae'r unigolyn wedi'i drosglwyddo i drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil. Maent hefyd yn cynnwys unrhyw fudd-dal pensiwn ychwanegol sydd wedi cronni i'r aelod o ganlyniad iddo'n prynu budd-daliadau pensiwn ychwanegol ar ei gost ei hun. Cyfrifir gwerthoedd CETV yn unol â Rheoliadau Cynlluniau Pensiwn Galwedigaethol (Gwerthoedd Trosglwyddo) (Diwygio) 2008, ac nid ydynt yn ystyried unrhyw ostyngiad gwirioneddol neu ostyngiad posibl i fudd-daliadau o ganlyniad i Dreth Lwfans Oes a all fod yn ddyledus pan fydd y budd-daliadau pensiwn yn cael eu tynnu.

Cynnydd real mewn CETV

Mae hyn yn adlewyrchu'r cynnydd mewn CETV a ariennir gan y cyflogwr. Nid yw'n cynnwys y cynnydd mewn pensiwn cronedig oherwydd chwyddiant na chyfraniadau a dalwyd gan y cyflogai (gan gynnwys gwerth unrhyw fudd-daliadau a drosglwyddwyd o gynllun neu drefniant pensiwn arall). Mae'n defnyddio ffactorau prisiad marchnad cyffredin ar gyfer dechrau a diwedd y cyfnod.

Roedd gan bob uwch gyflogai gontractau cyflogaeth parhaol ac roeddent yn aelodau cyffredin o Brif Gynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil (PCSPS). Dyrannwyd eu costau rhwng CDL a CGDG ar sail 99%: 1% (2013–14: 99%: 1%). Mae tâl uwch reolwyr yn gysylltiedig â pherfformiad. Mae'r swm yn seiliedig ar berfformiad yn erbyn amcanion unigol a chyfraniad cyffredinol at strategaeth a nodau corfforaethol. Gosodir amcanion unigol i'r Prif Weithredwr gan Gadeirydd yr Ymddiriedolwyr, ac mae'r Prif Weithredwr yn ei thro'n cytuno amcanion personol â'r cyfarwyddwyr swyddogaeth. Mae amcanion yn adlewyrchu nodau strategol a gweithredol y Gronfa a'r cyfraniad a ddisgwylir gan bob uwch reolwr unigol i gyrraedd y nodau. Mae gan y Gronfa system rheoli perfformiad ac mae perfformiad yn cael ei adolygu yn unol â hyn. Caiff perfformiad ei adolygu bob blwyddyn ym mis Mawrth-Ebrill a'i ddosbarthu ar raddfa o bedair gwahanol lefel cyflawniad. Mae cynllun bonws ar gyfer y cyfarwyddwyr sy'n ystyried barn y Pwyllgor Cyllid, Staffio ac Adnoddau (nodir aelodaeth y pwyllgor hwn ar dudalen 10) am gyfraniad yr unigolyn tuag at lwyddiant ehangach y sefydliad, gyda chyfeiriad penodol at y ffordd y mae'n rheoli ei adran ei hun a'i effaith ar feysydd eraill; effaith yr unigolyn ar yr Ymddiriedolwyr a'u heffeithiolrwydd; ac unrhyw gyfraniad neu gyflawniad eithriadol yn ystod y flwyddyn na chafodd ei adlewyrchu yn yr amcanion allweddol ar gyfer y flwyddyn. Disgwylir i'r polisi hwn barhau yn y dyfodol. Penodir uwch reolwyr ar gontractau penagored gyda chyfnodau rhybudd heb fod yn fwy na chwe mis. Pe byddai angen ystyried taliadau terfynu, byddai'r Gronfa yn cadw'n llawn at reolau Cynllun Digolledu'r Gwasanaeth Sifil ac unrhyw arweiniad cysylltiedig gan y Trysorlys neu'r DCMS.

Cymhareb tâl

Un o ganlyniadau Adolygiad Tâl Teg Hutton yw ei bod yn ofynnol i ni ddatgelu'r berthynas rhwng tâl y cyfarwyddwr sy'n derbyn y cyflog uchaf a thâl canolrif ein gweithlu.

Band tâl y cyfarwyddwr a dderbyniodd y cyflog uchaf yn 2014–15 oedd £140,000 i £145,000. Roedd hwn bron i chwe gwaith tâl canolrif y gweithlu, sef £25,888 (2013–14: £24,851). Nid oedd unrhyw gyflogeion a dderbyniodd dâl uwch na'r cyfarwyddwr ar y cyflog uchaf. Roedd y cyfarwyddwr ar y cyflog uchaf yn amodol ar derfyn 1% y Llywodraeth ar godiadau cyflog.

Pecynnau ymadael

O dan delerau Hysbysiad Pensiynau Cyflogwyr 296 a gyhoeddwyd gan Swyddfa'r Cabinet ym mis Mawrth 2011, mae'n ofynnol i CGDG gyhoeddi manylion yr holl becynnau ymadael a gytunwyd yn ystod y flwyddyn ariannol dan sylw.

Yn dod o dan y diffiniad o becynnau ymadael y mae: diswyddiadau gorfodol a gwirfoddol, ymddeoliad cynnar, iawndal am golli swydd, taliadau ex-gratia ac ati. Nid oedd unrhyw dâl yn 2014–15 (2013–14: un).

Gwybodaeth archwiliedig

	2014–15 Nifer	2013–14 Nifer
£15,000–£20,000	**0**	1

Carole Souter
Prif Weithredwr

30 Mehefin 2015

Datganiad o gyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr a'r Prif Weithredwr

O dan adran 34(1) o Ddeddf 1993, mae gofyn i Ymddiriedolwyr CGDG baratoi datganiad o gyfrifon ar gyfer pob blwyddyn ariannol yn y ffurf ac ar y sail a bennir gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon gyda chaniatâd y Trysorlys. Mae'r cyfrifon yn cael eu paratoi ar sail croniadau ac mae'n rhaid iddynt roi golwg gwir a theg o sefyllfa'r Gronfa ar ddiwedd y flwyddyn, o'i hincwm a'i gwariant, adenillion a cholledion cydnabyddedig a'i llifoedd arian ar gyfer y flwyddyn ariannol.

Wrth baratoi'r cyfrifon, mae gofyn i Ymddiriedolwyr CGDG gydymffurfio â gofynion Canllaw Adrodd Ariannol (FREM) y Llywodraeth ac yn benodol:

- dilyn y Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol, gan gynnwys y gofynion cyfrifyddu a datgelu perthnasol, a chymhwyso polisïau cyfrifyddu addas yn gyson;
- llunio dyfarniadau ac amcangyfrifon ar sail resymol;
- datgan a ddilynwyd y safonau cyfrifyddu perthnasol, fel y nodir yn y FREM, a datgelu ac egluro unrhyw wyriadau pwysig yn y datganiadau ariannol; a
- pharatoi'r datganiadau ariannol ar y sail busnes gweithredol, oni bai ei bod yn amhriodol tybio y bydd y Gronfa yn parhau i weithredu.

Mae Swyddog Cyfrifyddu'r DCMS wedi penodi'r uwch swyddog amser llawn, y Prif Weithredwr, yn Swyddog Cyfrifyddu ar gyfer y Gronfa. Mae ei chyfrifoldebau perthnasol fel Swyddog Cyfrifyddu, gan gynnwys ei chyfrifoldeb am briodoldeb a chysondeb y cyllid cyhoeddus y mae'r Swyddog Cyfrifyddu yn atebol amdano, am ddiogelu asedau'r Gronfa a chadw cofnodion priodol, yn cael eu nodi ym Memorandwm Swyddogion Cyfrifyddu y Cyrff Cyhoeddus Anadrannol, a gyhoeddir gan y Trysorlys ac a gyhoeddir yn *Managing Public Money.*

Hyd y gŵyr y Swyddog Cyfrifyddu, nid oes unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol nad yw ein harchwilwyr yn ymwybodol ohoni. Mae'r Swyddog Cyfrifyddu wedi cymryd pob cam y dylai i wneud ei hun yn ymwybodol o unrhyw wybodaeth archwilio berthnasol a sicrhau bod ein harchwilwyr yn ymwybodol o'r wybodaeth honno.

Syr Peter Luff
Cadeirydd

Carole Souter
Prif Weithredwr

30 Mehefin 2015

Datganiad Llywodraethu

Cyflwyniad

Mae'r Datganiad Llywodraethu hwn yn grynodeb o'r trefniadau ar gyfer stiwardiaeth Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol (CGDG), gan gynnwys sut y rheolwn risg a sut y cydymffurfiwn â Chod Ymarfer Da 2011.

Fel Swyddog Cyfrifyddu CGDG, mae'r Cyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol wedi pennu gofyniad i mi gyfrif ar wahân am fy nwy brif ffynhonnell incwm – cymorth grant ac arian a ddeillir o'r Loteri Genedlaethol. Rwyf hefyd yn atebol am gynnal system rheolaeth fewnol sy'n cefnogi'r broses o gyflawni polisïau, nodau ac amcanion CGDG, ar yr un pryd â diogelu'r arian cyhoeddus a'r asedau yr wyf i'n gyfrifol amdanynt yn bersonol. Mae hyn yn unol â'r cyfrifoldebau a roddwyd i mi yn *Managing Public Money.*

Gweithredir CGDG a Chronfa Dreftadaeth y Loteri (CDL) fel endid unigol gan y credaf fod hyn fwy effeithlon. O ganlyniad, ceir un strwythur llywodraethu ac mae'r datganiad hwn yn cwmpasu dosbarthiad grantiau cymorth grant a grantiau'r Loteri.

Strwythur llywodraethu

Rhoddir strwythur llywodraethu CGDG yn y diagram isod.

Bwrdd Ymddiriedolwyr

Mae'r Bwrdd Ymddiriedolwyr yn gyfrifol am:

- roi arweinyddiaeth a chyfeiriad strategol
- cymeradwyo dulliau rheoli i ddiogelu adnoddau cyhoeddus
- cymeradwyo cyllidebau gweinyddu a rhaglenni grant
- goruchwylio'r rheolaeth gyffredinol ar weithgareddau CGDG
- adrodd am stiwardiaeth cyllid cyhoeddus

Mae'r Bwrdd yn gweithredu fel grŵp a chynhaliodd 11 o gyfarfodydd yn ystod y flwyddyn i osod polisi ar gyfer CGDG a gwneud penderfyniadau yn unol â'r polisi hwnnw. Cynhelir y cyfarfodydd hyn yn fy mhresenoldeb i a'r Bwrdd Rheoli. Roedd cworwm ym mhob un o gyfarfodydd y Bwrdd a gynhaliwyd yn 2014–15. Ym mis Awst 2014, ymddeolodd y Fonesig Jenny Abramksy fel Cadeirydd CGDG. Ymgymerodd y Fonesig Seona Reid â'r swydd Cadeirydd Dros Dro am weddill y flwyddyn. Drwy gydol y cyfnod hwn, cynhaliais gyfarfodydd a thrafodaethau rheolaidd â'r Cadeirydd Dros Dro. Ym mis Mawrth 2015, cyhoeddwyd mai Syr Peter Luff oedd am gael ei benodi'n Gadeirydd newydd ac ymgymerodd â'r swydd honno ar 30 Mawrth 2015. Fel arfer, mae'r Bwrdd yn cynnwys 15 Ymddiriedolwr, gan gynnwys y Cadeirydd. Drwy gydol 2014–15, rydym wedi aros am benodi Ymddiriedolwr newydd ar gyfer Gogledd Iwerddon. Yn y cyfamser, rydym wedi sefydlu trefniadau dros dro i ymdrin â'r absenoldeb hwn. Ers mis Chwefror 2015, rydym wedi bod heb Ymddiriedolwr ar gyfer Cymru ac, unwaith eto, wedi sefydlu trefniadau i ymdrin â'r swydd wag hon.

Cyfradd presenoldeb gyffredinol yr Ymddiriedolwyr yng nghyfarfodydd y Bwrdd oedd 95%. Mae'r Ymddiriedolwyr hefyd wedi dirprwyo rhai o'u gorchwylion i'r tri phwyllgor a ddangosir uchod – mae'r pwyllgorau hyn yn goruchwylio gweithgareddau rheoli ac yn cynnig arweiniad a chefnogaeth i uwch aelodau staff. Mae cofnodion cyfarfodydd pwyllgorau yn eitemau sefydlog ar agenda cyfarfodydd y Bwrdd, ac mae cadeiryddion y pwyllgorau'n darparu adroddiad llawn ar eu gweithgareddau.

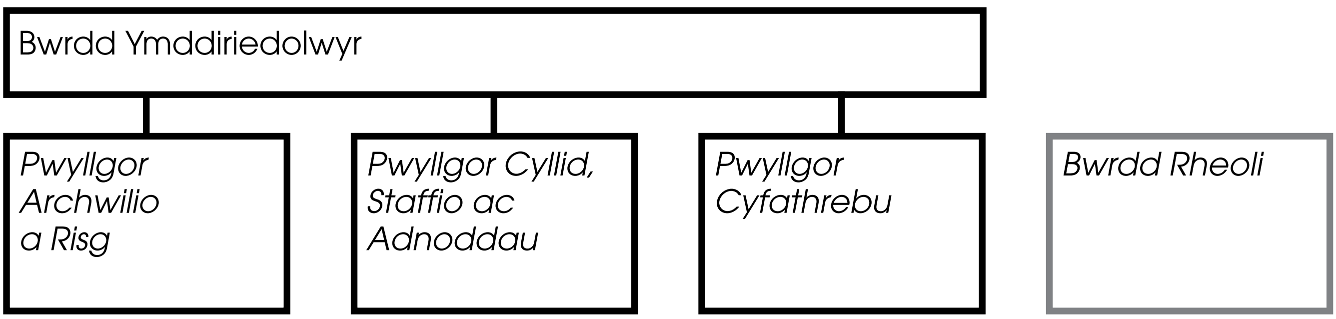

Roedd presenoldeb yn y cyfarfodydd Bwrdd drwy gydol 2014–15 fel a ganlyn:

Ymddiriedolwr	Cyfarfodydd cymwys	Cyfarfodydd a fynychwyd
Y Fonesig Jenny Abramsky *hyd at 31 Awst 2014*	4	4
Y Fonesig Seona Reid	11	11
Manon Antoniazzi *hyd at 11 Ionawr 2015*	7	7
Sandie Dawe	11	10
Angela Dean	11	11
Syr Roger De Haan	11	10
Jim Dixon *o 1 Hydref 2014*	6	6
Kim Evans *hyd at 21 Gorffennaf 2014*	3	3
David Heathcoat-Amory	11	11
Perdita Hunt *o 22 Gorffennaf 2014*	8	7
Hilary Lade *hyd at 30 Medi 2014*	5	5
Steve Miller	11	11
Richard Morris	11	9
Atul Patel	11	9
Virginia Tandy	11	11
Tom Tew	11	11

O'r 16 Ymddiriedolwr a fynychodd y Bwrdd yn ystod y flwyddyn, roedd 56% yn fenywod a 44% yn ddynion. Roedd un (6%) yn dod o gefndir lleiafrif ethnig.

Gwrthdaro buddiannau'r Bwrdd

Ar ddechrau pob cyfarfod Bwrdd, gofynnir i'r holl Ymddiriedolwyr a staff ddatgan unrhyw wrthdaro buddiannau posibl. Nodir y rhain yn y cofnodion, ac mae'r Ymddiriedolwyr a'r staff yn tynnu'n ôl o drafodaethau'r Bwrdd ar y materion hynny. Mae Ymddiriedolwyr a staff hefyd yn gyfrifol am sicrhau bod cofnodion ar y Gofrestr Buddiannau yn cael eu cynnal a'u diweddaru fel y bo'r angen.

Pwyllgor Archwilio a Risg

Cyfarfu'r Pwyllgor deirgwaith yn ystod y flwyddyn ac roedd cworwm ym mhob cyfarfod. O 2015–16 ymlaen, bydd y Pwyllgor yn cynnal pedwar cyfarfod y flwyddyn er mwyn rheoli ei fusnes yn well. Fe'i cadeirir gan Ymddiriedolwr. Bu newid sylweddol i aelodaeth Ymddiriedolwyr yn ystod y flwyddyn, ac felly, i gefnogi eu proses sefydlu, dilynodd holl aelodau'r Pwyllgor hyfforddiant y Pwyllgor Archwilio a Risg a ddarperir gan Goleg y Gwasanaeth Sifil. Daeth sawl eitem i'r amlwg o'r hyfforddiant i wella effeithiolrwydd y Pwyllgor ymhellach ac mae'r rhain wedi cael eu gweithredu neu wrthi'n cael eu gweithredu. Mae hyn yn cynnwys cyfarfodydd preifat ag archwilwyr allanol a mewnol y Gronfa cyn cyfarfodydd Pwyllgor.

Yn ogystal, cynhaliodd y Pwyllgor adolygiad o'i effeithiolrwydd ac roedd yn fodlon ei fod wedi ymdrin yn effeithiol â'r holl faterion yr oedd yn ofynnol iddo ymdrin â hwy.

Mynychaf bob cyfarfod Pwyllgor gyda'r Cyfarwyddwr Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol – mynychodd uwch aelodau staff eraill fel y bo'r angen. Darperir gwasanaeth cefnogi i'r Pwyllgor gan yr Ysgrifenyddiaeth. Mae archwilwyr allanol (y Swyddfa Archwilio Genedlaethol) ac archwilwyr mewnol (Moore Stephens) y Gronfa yn mynychu'r cyfarfod hefyd.

Cytunodd y Pwyllgor ar strategaeth archwilio tair blynedd gyda Moore Stephens ar adeg eu penodi ym mis Ebrill 2014 ac adroddwyd ar yr adolygiadau a gynhaliwyd yn 2014–15 i'r Pwyllgor yn unol â'r dull strategol hwnnw. Cymeradwyir cynllun un flynedd manwl o adolygiadau archwilio mewnol bob blwyddyn.

Yn ystod y flwyddyn, ystyriodd y Pwyllgor adroddiadau ar:

- ffynonellau sicrwydd a mapio
- y gyflogres
- rhoi grantiau
- rhaglenni Mannau Addoli Rhestredig a Menter Treftadaeth
- parhad busnes ac adfer ar ôl trychineb

Rhennir cofnodion cyfarfodydd ac adroddiadau blynyddol ffurfiol y Pwyllgor â'r Bwrdd. Mae Cadeirydd y Pwyllgor yn rhoi diweddariad llafar i'r Bwrdd ar fusnes a phenderfyniadau'r Pwyllgor. Roedd y Pwyllgor hefyd wedi cymeradwyo archwiliad mawr o'r system rheoli risg (gweler isod).

Roedd presenoldeb yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Archwilio a Risg drwy gydol 2014–15 fel a ganlyn:

Ymddiriedolwr	Cyfarfodydd cymwys	Cyfarfodydd a fynychwyd
Angela Dean *Cadeirydd*	3	3
Sandie Dawe	3	3
Jim Dixon *o 1 Hydref 2014*	2	1
David Heathcoat-Amory	3	3

Y Pwyllgor Cyllid, Staffio ac Adnoddau

Cyfarfu'r Pwyllgor deirgwaith yn ystod y flwyddyn ac roedd cworwm ym mhob cyfarfod. Fe'i cadeirir gan Ymddiriedolwr. Bu newid sylweddol i aelodaeth Ymddiriedolwyr yn ystod y flwyddyn a rhoddwyd cymorth sefydlu penodol i bob aelod newydd.

Mynychaf bob cyfarfod Pwyllgor fel aelod. Mae'r Cyfarwyddwr Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol, a'r Cyfarwyddwr Gweithrediadau'n mynychu cyfarfodydd, ac felly hefyd uwch aelodau staff eraill fel y bo'r angen. Darperir gwasanaeth cymorth i'r Pwyllgor gan yr Ysgrifenyddiaeth.

Mae'r Pwyllgor yn goruchwylio'r rheolaethau staffio a recriwtio a arferir gan uwch reolwyr. Adolygodd y Pwyllgor y canlynol yn ystod y flwyddyn hefyd:

- cyfrifon rheoli a gwybodaeth am reolaeth ariannol (gan gynnwys targedau effeithlonrwydd)
- data perfformiad yn erbyn safonau gweithredol a gwasanaeth
- data rheoli perfformiad arall
- data am lefelau staffio a phersonél fel absenoldeb oherwydd salwch, gwariant ar hyfforddiant a datblygiad
- cynigion buddsoddi TG
- cynigion ar gyfer strategaethau cymorth corfforaethol mewn TG, Cyllid ac Adnoddau Dynol

Cymeradwyodd y Pwyllgor y cyllidebau arfaethedig ar gyfer rhaglenni grant a gweinyddiaeth i'w cyflwyno i'r Bwrdd.

Roedd y Pwyllgor hefyd wedi argymell Cynllun Busnes 2015–16. Mae'r Pwyllgor yn gweithredu fel Pwyllgor Tâl y Gronfa, gan gymeradwyo'r dyfarniad cyflog cyffredinol yn ogystal â thaliadau bonws ar gyfer uwch aelodau staff.

Rhennir cofnodion cyfarfodydd y Pwyllgor â'r Bwrdd, ac felly hefyd adroddiad ffurfiol chwemisol ar fusnes. Mae Cadeirydd y Pwyllgor yn rhoi diweddariad llafar i'r Bwrdd ar fusnes a phenderfyniadau'r Pwyllgor.

Roedd presenoldeb yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Cyllid, Staffio ac Adnoddau drwy gydol 2014–15 fel a ganlyn:

Ymddiriedolwr	Cyfarfodydd cymwys	Cyfarfodydd a fynychwyd
Atul Patel *Cadeirydd*	3	3
Y Fonesig Jenny Abramsky *hyd at 30 Gorffennaf 2014*	1	1
Syr Roger De Haan *o 14 Gorffennaf 2014*	2	2
Kim Evans *hyd at 21 Gorffennaf 2014*	1	1
Perdita Hunt *o 22 Gorffennaf 2014*	2	1
Hilary Lade *hyd at 30 Medi 2014*	1	1
Y Fonesig Seona Reid *o 1 Awst 2014*	2	1
Carole Souter	3	3

Y Pwyllgor Cyfathrebu

Cyfarfu'r Pwyllgor ddwywaith yn ystod y flwyddyn ac roedd cworwm yn y ddau gyfarfod. Fe'i cadeirir gan Ymddiriedolwr. Mae'r Pwyllgor yn cynghori ar y strategaeth gyfathrebu ac yn gweithredu fel seinfwrdd ar gyfer mentrau allweddol. Adolygodd y Pwyllgor y canlynol yn ystod y flwyddyn:

- digwyddiad Cyfnewidfa Treftadaeth
- hyrwyddo 20fed pen-blwydd y Loteri Genedlaethol
- lansio gwefan newydd
- cyhoeddiad Cyflwr Parciau Cyhoeddus y DU

Roedd presenoldeb yng nghyfarfodydd y Pwyllgor Cyfathrebu drwy gydol 2014–15 fel a ganlyn:

Ymddiriedolwr	Cyfarfodydd cymwys	Cyfarfodydd a fynychwyd
Y Fonesig Jenny Abramsky *hyd at 30 Gorffennaf 2014*	1	1
Sandie Dawe	3	2
Virginia Tandy	3	3
Y Fonesig Seona Reid *o 1 Awst 2014*	3	3

Dirprwyo'r cyfrifoldeb am wneud penderfyniadau ynglŷn â grantiau

Mae'r Ymddiriedolwyr wedi dirprwyo eu cyfrifoldebau gwneud penderfyniadau ynglŷn â grantiau ar gyfer mathau a gwerthoedd penodol o ddyfarniadau grant i Bwyllgorau Gwledydd a Rhanbarthau. Mae 12 o'r pwyllgorau hyn ac mae pob un yn cynnwys un Ymddiriedolwr. Yn ychwanegol at wneud penderfyniadau ynglŷn â grantiau, mae'r pwyllgorau hyn yn rhoi cyngor i'r Bwrdd ar flaenoriaethau yn eu maes, a gweithredant fel eiriolwyr ar gyfer gwaith y sefydliad fel Corff Dosbarthu'r Loteri. Mae Cadeiryddion Pwyllgorau Rhanbarthol a Gwledig yn cyfarfod â Chadeirydd y Bwrdd a myfi, ynghyd ag uwch aelodau staff, ddwywaith y flwyddyn.

Mae'r Ymddiriedolwyr hefyd wedi dirprwyo'r cyfrifoldeb gwneud penderfyniadau ynglŷn â grantiau o dan £100,000 i staff, yn benodol Penaethiaid Gweithrediadau mewn gwledydd a rhanbarthau. Cyflwynir adroddiad blynyddol ar effaith grantiau dirprwyedig ar draws yr holl bwyllgorau i'r Bwrdd. Caiff yr holl benderfyniadau a wneir gan staff eu hadrodd i'r Bwrdd.

Bwrdd Rheoli

Mae'r Bwrdd yn dirprwyo rheolaeth ddydd i ddydd i mi. Fe'm cefnogir gan Fwrdd Rheoli sy'n cynnwys yr holl gyfarwyddwyr a dirprwy gyfarwyddwyr. Mae'r Bwrdd Rheoli'n cyfarfod yn wythnosol i gytuno ar gamau gweithredu ac ymatebion rheolwyr ynglŷn â materion gweithredu. Mae pob cyfarwyddwr rhanbarthol yn rhoi adroddiad misol i'r Bwrdd ar weithgareddau a materion o fewn eu cylch gorchwyl. Rwyf hefyd yn cynnal cyfarfodydd rheolaidd â'r Fforwm Rheolwyr sy'n cynnwys uwch reolwyr a rheolwyr canol ac yn sicrhau bod penderfyniadau a chyfarwyddiadau'r Bwrdd yn cael eu cyfathrebu'n uniongyrchol i aelodau staff allweddol. Mae'r cyfarfodydd hyn yn cynnwys adroddiadau llafar ar weithgareddau ar draws pob adran yn ogystal â thrafodaethau ar faterion thematig sy'n effeithio ar bob tîm.

Strwythur

Gweithredaf strwythur pedair adran, sef:

- Gweithrediadau
- Strategaeth a Datblygu Busnes
- Cyfathrebu
- Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol

Mae'r tîm Ysgrifenyddiaeth yn adrodd yn uniongyrchol i mi.

Caiff y cynllun gweithredu blynyddol – y Cynllun Busnes – ei ddatblygu bob blwyddyn ochr yn ochr â chyllidebau ariannol a chynllunio rhaglenni grant. Eleni, gwnaethom integreiddio rheoli risg yn fwy i'r broses cynllunio busnes. Canfuom fod hyn yn ddefnyddiol ac felly byddwn yn parhau i'w wneud yn y dyfodol. Trafodir y Cynllun Busnes gyda'n hadran noddi, sef y DCMS. Mae'r DCMS hefyd yn gosod cyfarwyddiadau polisi ac ariannol yr ydym ni'n cydymffurfio â hwy. Mae Senedd yr Alban a Chynulliad Cymru wedi cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi hefyd mewn perthynas â gweithgareddau Loteri yn y gwledydd hynny, ac rydym wedi cydymffurfio â'r cyfarwyddiadau hyn hefyd.

Rydym yn gweithredu yn unol â Chytundeb Rheoli a Memorandwm Ariannol rhyngom ni a DCMS. Ategir hyn gan gyfarfodydd rheolaidd â swyddogion y DCMS a Dosbarthwyr eraill y Loteri Genedlaethol.

Rheoli risg a rheolaeth fewnol

Mae ein system rheoli risg a rheolaeth fewnol wedi'i chynllunio i reoli risg i lefel dderbyniol yn hytrach na dileu risg i bolisïau, nodau ac amcanion – felly, gall ddarparu sicrwydd rhesymol yn unig yn hytrach na sicrwydd llwyr. Yn arbennig, credaf yn bendant na ddylai'r dull o reoli risg rwystro arloesedd na newid i fusnes, lle y bo'r angen. Mae'r system rheolaeth fewnol wedi'i seilio

ar broses barhaus a gynlluniwyd i amlygu a blaenoriaethu'r risgiau i gyflawni polisïau, nodau ac amcanion ac i werthuso tebygolrwydd unrhyw risgiau a'u heffaith bosibl.

Caiff pob proses pennu polisi a phenderfynu ynglŷn â grantiau eu llywio gan ddiwylliant a dull rheoli risg CGDG. Yn 2014–15, ailwampiodd y Bwrdd Rheoli ein dull rheoli risg yn rhan o ymarfer ehangach ynglŷn â sicrwydd ar draws CGDG.

Cynhaliodd y Bwrdd Rheoli asesiad eang o'r risgiau sy'n wynebu CGDG. Cysylltwyd hyn â'r gwaith cynllunio busnes blynyddol ar gyfer 2015–16 a pharatoadau cynnar ar gyfer ein Fframwaith Strategol nesaf.

Arweiniodd yr asesiad at ailddatgan archwaeth risg CGDG yn ffurfiol. Mynegwyd yr archwaeth risg yn erbyn cyfres o feysydd megis cyfreithiol, rheoleiddiol, ariannol a thwyll, gan ddiffinio'r archwaeth ym mhob un o'r meysydd hynny. Crëwyd cofrestr risg gorfforaethol newydd yn nodi'r risgiau strategol i CGDG, a mapiwyd y rhain yn erbyn yr archwaeth.

Mae'r gofrestr a'r broses sy'n sail iddi yn neilltuo perchennog risg sy'n atebol i mi am reoli'r risg honno'n effeithiol. Mae'r gofrestr hefyd yn amlygu risgiau cysylltiedig fel bod unrhyw 'effaith luoswr' yn cael ei hystyried. Mae hefyd yn gwahaniaethu rhwng y lefel risg 'gynhenid' (effaith a thebygolrwydd) a'r lefel risg 'weddilliol' fel bod modd barnu effeithiolrwydd rheolaethau a dulliau presennol ar gyfer lliniaru'r risg. Mae hynny hefyd yn caniatáu i'r perchennog risg nodi mesurau ychwanegol y mae eu hangen i ddod â'r risg o fewn yr archwaeth a'r dyddiadau penodol ar gyfer y camau gweithredu hynny.

Ar yr un pryd â diweddaru'r archwaeth risg, rydym wedi diweddaru'r broses rheoli risg i'w gwneud yn fwy tryloyw ac i atgyfnerthu atebolrwydd am berchen ar risg a'i rheoli. Mae'r camau gweithredu hyn yn unol ag argymhellion adolygiad sicrwydd yr Archwilwyr Mewnol ac yn gyson ag arfer da yn y sector ac arweiniad gan Drysorlys EM ar reoli risg.

Yn 2015–16, byddwn yn cyflwyno'r model risg newydd i bob adran ac yn ei chysylltu â chynllunio busnes. Yn y cyfamser, mae pob tîm yn parhau i adrodd ar risgiau a'u huwchgyfeirio fel y bo'r angen trwy'r llwybrau rheoli llinell, a rheolir risgiau yn unol â hynny.

Cefnogwyd yr ymagwedd newydd at risg gan y Pwyllgor Archwilio a Risg a'r Bwrdd.

Cydnabyddwn y dylai risgiau a ystyriwyd yn briodol, ac arloesedd i gyflawni amcanion CGDG, gael eu hannog. Credaf fod y Gronfa'n dangos arloesedd yn ei dewis o ddyfarniadau grant ac nad yw'n mynd ati'n syml i wneud penderfyniadau sy'n rhydd o risg.

I'r perwyl hwn, rydym yn barod i dderbyn na fydd rhai o'r sefydliadau y rhown grantiau iddynt yn dangos cymhwysedd o ran gweinyddu'r grant. Rydym yn dysgu ein gwersi, yn gwella ein prosesau ac, mewn amgylchiadau prin, rydym yn diddymu'r grant. Mewn achosion lle yr amheuwn dwyll neu ymddygiad amhriodol, byddwn yn adrodd yr achos i'r heddlu er mwyn iddynt ymchwilio ymhellach. Y fi sy'n cymeradwyo pob diddymiad ac mae hyn yn fy ngalluogi i fonitro'r swm bob blwyddyn i sicrhau nad oes unrhyw awgrym bod ein prosesau asesu a monitro yn ddiofal. Fel y gellir gweld o'r nodyn perthnasol i'r cyfrifon, mae'r lefel diddymu grantiau yn eithriadol o fach o gymharu â'r swm a ddosbarthwn bob blwyddyn. Ar y llaw arall, mae'r lefel uchel o ran bodlonrwydd cwsmeriaid a ddangoswyd mewn arolygon annibynnol yn awgrymu nad yw ein harferion gweithio'n rhy feichus i ymgeiswyr. O ganlyniad, gallaf ddod i'r casgliad nad oes unrhyw achos i bryderu ynglŷn â'r lefel risg sydd ymhlyg yn ein prosesau dyfarnu grantiau. Rhoddodd adolygiad gan yr Archwilwyr Mewnol y llynedd sicrwydd ychwanegol ar y prosesau hyn.

Yn 2014–15, roedd CGDG o'r farn mai'r canlynol yw'r meysydd risg mwyaf sylweddol:

- Nid ystyrir ein bod yn diogelu agweddau ar dreftadaeth bwysicaf y Deyrnas Unedig.
- Newidiadau i ddatganoli, trefniadau gwleidyddol a chyfeiriad polisi sy'n mynnu newid yn ein model busnes a gweithredu.

- Lleihad o ran ein cyfran o incwm y Loteri/ swm incwm y Loteri, sy'n golygu na allwn wasanaethu'r un lefel o ymrwymiadau a/neu fodloni ein targedau effeithlonrwydd cost.
- Gallai maint a chyfnewidoldeb llwythi gwaith olygu nad yw ein model a'n prosesau busnes presennol yn gynaliadwy.
- Diffyg cydymffurfio â rheoli contract.
- Angen gwella dadansoddiad o'r effaith ehangach ar fusnes o ran parhad busnes.
- Newidiadau i'r Cadeirydd a'r Ymddiriedolwyr sy'n arwain at newidiadau i'n dull strategol a/neu fodel busnes.
- Trosiant staff, sy'n cael effaith ar y staff sy'n weddill o ran colli profiad a/neu wrthwynebu'r angen i newid.
- Risgiau i'n henw da sy'n bygwth ein 'cyfreithlondeb'.

Mae gan bob un o'r risgiau hyn berchennog risg yn y Bwrdd Rheoli sy'n gyfrifol am reoli'r risg a sicrhau bod camau lliniaru priodol yn cael eu cymryd.

Mannau Addoli Rhestredig: Cronfa Atgyweirio Toeon

Yn Natganiad yr Hydref, ym mis Rhagfyr 2014, ac yn y Gyllideb yn 2015, cyhoeddodd Canghellor y Trysorlys y byddai CGDG yn gweinyddu cynllun grant ar gyfer mannau addoli ar draws y DU. Cyfanswm gwerth y rhaglen hon yn ystod y flwyddyn oedd mwy na £25miliwn. Gwahoddwyd ceisiadau erbyn diwedd mis Ionawr 2015, fe'u haseswyd ym mis Chwefror 2015 a chyhoeddwyd y ceisiadau llwyddiannus ar ddiwedd mis Mawrth 2015.

Er mwyn rheoli risg yr amserlen ddarparu fer hon, rhoddwyd y camau canlynol ar waith:

- penodi Cyfarwyddwr Rhaglen profiadol, ar lefel uchel, i reoli'r broses o'r dechrau i'r diwedd
- goruchwyliaeth agos gan Ddirprwy Gyfarwyddwr Gweithrediadau er mwyn darparu sicrwydd ychwanegol
- diwrnodau ychwanegol gan yr Archwilwyr Mewnol i adolygu'r broses drwy gydol y cyfnod hwn
- defnyddio staff profiadol sy'n ymwybodol o risg mewn swyddogaethau cymorth er mwyn helpu darpariaeth weithredol
- cytundeb cyllido ar wahân gyda DCMS
- defnyddio rheolaethau, prosesau a systemau presennol sydd wedi'u hen sefydlu ar gyfer y rhaglen hon

Caniataodd yr ymagwedd hon i ni gyflawni cam hwn y rhaglen yn llwyddiannus. Cyhoeddodd y Canghellor hefyd y byddai'r rhaglen hon yn cael ei hymestyn i 2015–16 a byddwn yn defnyddio'r flwyddyn i ddod i wella ein parodrwydd ar gyfer y cam nesaf hwnnw.

Ymagwedd at risg gwybodaeth a thwyll

Mae gan CGDG bolisi twyll a adolygir yn flynyddol. Darperir hyfforddiant diweddaru sgiliau i staff presennol ar ymwybyddiaeth o risg hefyd.

Yn 2014–15, gwnaethom wella'r trefniadau ymwybyddiaeth o risg a chasglu gwybodaeth gyda dosbarthwyr eraill y Loteri Genedlaethol. Bydd hyn yn parhau yn 2015–16.

Mae gan CGDG bolisi risg gwybodaeth hefyd sy'n cydymffurfio â chanllawiau Swyddfa'r Cabinet a'r fframwaith polisi diogelwch. Rhoddir arweiniad i bob aelod newydd o staff ar ddiogelwch gwybodaeth, diogelu data a rhyddid gwybodaeth yn rhan o'u cyfnod ymsefydlu.

Rydym yn cydymffurfio â chanllawiau'r llywodraeth ar dryloywder gwariant, contractau ac ati.

Modelau sy'n Bwysig i Fusnes

Rwyf o'r farn ein bod yn cydymffurfio â'r argymhellion yn Adroddiad Macpherson. Barnaf ein bod yn defnyddio un model sy'n bwysig i fusnes; y rhagolwg llif arian a ddefnyddir i bennu cyllidebau dyfarnu grantiau blynyddol allan o'n hincwm Loteri. Ceisiwn sicrhau ein bod yn dyfarnu'r lefel grantiau uchaf posibl heb y risg o redeg allan o arian yn ddiweddarach. Crëwyd y model tua 10 mlynedd yn ôl ac mae'n parhau ar ei ffurf wreiddiol i raddau helaeth, ac eithrio ymestyn ei oes weithredu. Mae'r model wedi'i ddefnyddio i ystyried senarios o wahanol

lefelau incwm Loteri, cyfraniadau untro at Gemau Olympaidd Llundain 2012, a rhaglenni grant newydd arwyddocaol. Canfuom ei fod yn darparu rhagolwg rhesymol o'n cynaliadwyedd ariannol.

Yn 2014–15, yn seiliedig ar y model, creodd y Bwrdd fframwaith ariannol yn nodi cymarebau grant yn gysylltiedig â chyfanswm lefel yr ymrwymiadau, rhwymedigaethau gwirioneddol cymeradwy, incwm o'r Loteri Genedlaethol a'n balans yng Nghronfa Ddosbarthu'r Loteri Genedlaethol (CDdLG). Credwn felly fod y model a'r fframwaith ariannol yn darparu sail gadarn ar gyfer ein penderfyniadau dyfarnu grantiau.

Caiff y model ei ddiweddaru bob blwyddyn i adlewyrchu'r amcanestyniadau diweddaraf o incwm y Loteri a ddarperir gan DCMS a'r alldro ariannol ar gyfer y flwyddyn flaenorol. Mae'r model hefyd yn destun prawf straen yn erbyn gwahanol senarios gan ddefnyddio'r paramedrau a osodir yn y fframwaith ariannol.

Perfformiad ac effeithiolrwydd y Bwrdd

Y gweithgarwch mwyaf arwyddocaol i'r Bwrdd fu goruchwyliaeth barhaus o weithredu Fframwaith Strategol 4 (SF4). Mae hyn yn cynnwys cymhwyso SF4 i benderfyniadau'r Bwrdd. Roedd y Bwrdd hefyd wedi cynnal adolygiad cylch canol o SF4 ac asesu'r amgylchedd gweithredu yn y dyfodol a'r risgiau a allai ddod i'r amlwg yn yr ychydig flynyddoedd nesaf.

Mae'r Bwrdd yn nodi llwyddiant rhaglenni newydd fel Menter Treftadaeth a phoblogrwydd rhaglenni eraill fel Casglu Diwylliannau, a gynhelir yn gyfnodol.

Mae'r cynnydd yn incwm y Loteri Genedlaethol yn 2012–13 wedi sefydlogi, ac mae'r incwm yn parhau ar oddeutu £360miliwn y flwyddyn (ac eithrio dychwelyd rhywfaint o'r cyllid Olympaidd yn 2014–15). Mae amcanestyniadau diweddaraf DCMS yn awgrymu y bydd yr incwm yn parhau ar oddeutu'r lefel hon. O ystyried hyn, ac yn unol â'r fframwaith ariannol (gan gynnwys y balans yn y cyfrif CDdLG), cytunodd y Bwrdd i gyllideb o £430miliwn yn 2015–16 a swm ychydig yn is fel cyllideb ddangosol ar gyfer y ddwy flynedd ddilynol.

Ni chododd unrhyw faterion a oedd yn achos pryder o unrhyw un o'r pwyllgorau sy'n cefnogi'r Bwrdd. Roedd yr adroddiadau gan yr archwilwyr mewnol ac allanol yn foddhaol.

Newidiodd aelodaeth y Bwrdd yn ystod 2014–15, ond nid cymaint ag yn ystod y flwyddyn flaenorol, gyda phedwar Ymddiriedolwr yn gadael eu rôl a thri yn cael eu penodi. Drwy gydol y cyfnod hwn o drosiant aelodau'r Bwrdd, mae'r Bwrdd wedi llwyddo i barhau â'i ddyletswyddau'n effeithiol drwy gydol y flwyddyn.

Cynhaliodd y Bwrdd adolygiad dros dro o'i effeithiolrwydd trwy fodel hunanarfarnu. Nid amlygwyd unrhyw feysydd pryder. Bydd y Bwrdd yn cynnal adolygiad llawn wedi'i hwyluso o effeithiolrwydd yn 2015–16. Mae'r Bwrdd yn fodlon ei fod yn parhau i fodloni gofynion Cod Llywodraethu Corfforaethol y Trysorlys.

Nid oedd unrhyw faterion o'r adroddiadau archwilio a roddwyd gerbron y Pwyllgor Archwilio a Risg ar ran y Bwrdd a barodd unrhyw bryder iddo. O ganlyniad, cred y Bwrdd y gall ddibynnu ar y wybodaeth a'r sicrwydd a roddir ger ei fron gan reolwyr fel sail i'w holl benderfyniadau.

Mae pob Ymddiriedolwr newydd yn cael cyfnod sefydlu ar adeg eu penodi, sy'n amlinellu eu rhwymedigaethau a'u dyletswyddau fel Ymddiriedolwr, gwaith CGDG a'i systemau/prosesau. Mae hynny'n eu helpu i wneud cyfraniad llawn at waith y Bwrdd. Parheir â'r rhaglen sefydlu ffurfiol hon drwy raglen barhaus o ddigwyddiadau a chyfleoedd hyfforddi newydd i Ymddiriedolwyr. Caiff effeithiolrwydd Ymddiriedolwyr ei arfarnu gan y Cadeirydd yn rheolaidd.

Y flwyddyn lywodraethu

Fel Swyddog Cyfrifyddu, rwyf yn gyfrifol am adolygu effeithiolrwydd y systemau rheolaeth fewnol. Caiff fy adolygiad ei lywio gan waith yr archwilwyr mewnol (Moore Stephens) a'r uwch reolwyr yn CGDG sy'n gyfrifol am sicrhau bod y fframwaith rheolaeth fewnol yn cael ei gynnal a'i weithredu'n effeithiol, a sylwadau a wnaed gan yr archwilwyr allanol yn eu llythyr rheoli ac adroddiadau eraill.

Gosodir cytundebau perfformiad ar gyfer pob uwch aelod o staff ar ddechrau'r flwyddyn, sy'n amlinellu eu hamcanion personol a chorfforaethol ar gyfer y flwyddyn. Mae'r rhain yn gysylltiedig â'r Cynllun Busnes a'n strategaeth. Fe'u hadolygir yn ffurfiol mewn adolygiadau canol blwyddyn a diwedd blwyddyn. Rwyf hefyd yn cynnal cyfarfodydd anffurfiol â chyfarwyddwyr ar sail un i un drwy gydol y flwyddyn. Mae'r Bwrdd Rheoli'n cyfarfod yn wythnosol ac mae cyfarwyddwyr adrannau'n cyfarfod bob deufis hefyd.

Rwyf wedi gweld y llythyr rheoli a baratowyd gan yr archwilwyr allanol yn dilyn eu harchwiliad o'r datganiadau ariannol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben ar 31 Mawrth 2015.

O ganlyniad i'w rhaglen waith yn ystod y flwyddyn, mae'r archwilwyr mewnol wedi cynhyrchu barn a thystysgrif flynyddol o sicrwydd mewn perthynas â digonolrwydd y systemau a gweithrediad rheolaethau mewnol yn CGDG. Mae'r farn hon yn ardystio bod system ddigonol ac effeithiol o lywodraethu, rheoli risg a rheolaeth fewnol ar waith i fynd i'r afael â'r risg na chyflawnir amcanion y rheolwyr yn llawn.

Cynhyrchodd yr archwilwyr mewnol strategaeth archwilio tair blynedd. 2014–15 oedd blwyddyn gyntaf y cyfnod hwn a chynhaliwyd a chwblhawyd yr holl adolygiadau a fwriadwyd yn brydlon. Roedd y rhaglen hefyd yn cynnwys adolygiadau ychwanegol a gynhaliwyd mewn meysydd nad oeddent yn hysbys ar ddechrau'r flwyddyn, fel y Gronfa Mannau Addoli Rhestredig: Atgyweirio Toeon. Mae'r cynllun blynyddol yn deillio o'r strategaeth archwilio ac fe'i cysylltir â'r gofrestr risg a'r archwaeth risg.

Eleni, gwnaethom gyflwyno cyfarfodydd cyswllt newydd bob tri mis gyda'r archwilwyr mewnol er mwyn helpu i fonitro cynnydd yn erbyn y cynllun ac ailgyfeirio adnoddau i risgiau sy'n dod i'r amlwg. Gwnaethom hefyd gyflwyno rheolaethau newydd i wella atebolrwydd am adolygiadau archwilio a gweithredu argymhellion. Mae'r rhain wedi gweithio'n dda ac ychwanegir atynt yn 2015–16.

Trafodwyd holl adroddiadau'r archwilwyr mewnol gan y Pwyllgor Archwilio a Risg ym mhresenoldeb uwch aelodau o staff, gan gynnwys y rheiny yr adroddwyd ar eu hadrannau gan yr archwilwyr – roedd hyn yn rhoi'r cyfle i mi ac aelodau'r Pwyllgor i drafod yn fanwl y canfyddiadau, yr argymhellion a'r camau arfaethedig gan y rheolwyr. Lle y derbyniwyd argymhellion ar gyfer gwella neu gywiro, roedd yn ofynnol i gyfarwyddwyr ddarparu ymateb gweithredu ac amserlen ar gyfer pob argymhelliad hefyd. Caiff yr argymhellion hyn eu holrhain a'u monitro gan yr adran Cyllid a Gwasanaethau Corfforaethol a'r archwilwyr mewnol. Mae'r rheolaeth honno'n eitem sefydlog ar agenda'r Pwyllgor Archwilio a Risg.

Rwyf hefyd yn mynnu bod yr holl uwch reolwyr a rheolwyr canol yn llofnodi memoranda cynrychiolaeth blynyddol i mi, yn nodi'u cyfrifoldebau ac yn cadarnhau eu bod wedi cyflawni'r cyfrifoldebau hyn yn 2014–15. Mae pob un o'r rheolwyr wedi llofnodi'r memorandwm ac maent yn ymwybodol fy mod yn dibynnu ar yr haeriadau hynny yn y datganiad hwn.

Ers mis Mehefin 2015, rwyf hefyd wedi cyflwyno Llythyr Awdurdodau Dirprwyedig ar gyfer pob cyfarwyddwr sy'n amlinellu eu hawdurdodau dirprwyedig (ariannol, caffael ac ati) sydd i'w cytuno ar ddechrau'r flwyddyn, i ategu'r memorandwm ar ddiwedd y flwyddyn.

O ganlyniad i'r uchod, credaf fod fframwaith rheoli'r Gronfa yn rhoi i mi'r lefel sicrwydd y gofynnaf amdani. Nid oes unrhyw beth yr wyf yn ymwybodol ohono sy'n fy arwain i gredu fod ein systemau ar gyfer canfod ac ymateb i aneffeithlonrwydd, ar gyfer atal gwrthdaro buddiannau, ar gyfer atal a chanfod twyll ac ar gyfer lleihau colledion cymorth grant a grantiau'r Loteri yn annigonol.

Carole Souter
Prif Weithredwr a Swyddog Cyfrifyddu

30 Mehefin 2015

Tystysgrif ac Adroddiad y Rheolwr a'r Archwilydd Cyffredinol i Ddau Dŷ'r Senedd a Senedd yr Alban

Tystiaf fy mod wedi archwilio'r datganiadau ariannol o Weithgareddau Dosbarthu Arian y Loteri Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015 o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993. Mae'r datganiadau ariannol yn cynnwys y Datganiad Gwariant Net Cynhwysfawr, Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, y Datganiad Llifoedd Arian, y Datganiad o Newidiadau mewn Ecwiti a'r nodiadau cysylltiedig. Paratowyd y datganiadau ariannol hyn o dan y polisïau cyfrifyddu a osodwyd allan ynddynt. Rwyf hefyd wedi archwilio'r wybodaeth yn yr Adroddiad Tâl y dywedir yn yr adroddiad hwnnw ei bod wedi'i harchwilio.

Cyfrifoldebau priodol yr Ymddiriedolwyr, y Swyddog Cyfrifyddu a'r archwilydd

Fel yr esboniwyd yn llawnach yn y Datganiad o Gyfrifoldebau'r Ymddiriedolwyr a'r Prif Weithredwr, mae'r Ymddiriedolwyr a'r Prif Weithredwr yn gyfrifol am baratoi'r datganiadau ariannol ac am fod yn fodlon eu bod yn rhoi darlun cywir a theg. Fy nghyfrifoldeb i yw archwilio, ardystio ac adrodd ar y datganiadau ariannol yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993. Cynhaliais fy archwiliad yn unol â Safonau Rhyngwladol ar Archwilio (y DU ac Iwerddon). Mae'r safonau hynny yn gofyn i mi a'm staff gydymffurfio â Safonau Moesegol ar gyfer Archwilwyr y Bwrdd Arferion Archwilio.

Cwmpas yr archwiliad o'r datganiadau ariannol

Mae archwiliad yn cynnwys cael tystiolaeth am y symiau a'r datgeliadau yn y datganiadau ariannol sy'n dystiolaeth ddigonol i roi sicrwydd rhesymol bod y datganiadau ariannol yn rhydd o gam-ddatgan perthnasol, pa un a achoswyd hynny trwy dwyll neu wall. Mae hyn yn cynnwys asesiad o: ba un a yw'r polisïau cyfrifyddu yn briodol i amgylchiadau gweithgareddau dosbarthu arian y Loteri Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol, ac a ydynt wedi'u cymhwyso'n gyson a'u datgelu'n ddigonol; rhesymolrwydd amcangyfrifon cyfrifyddu arwyddocaol a wnaed gan weithgareddau dosbarthu arian y Loteri Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol; a chyflwyniad cyffredinol y datganiadau ariannol. Yn ogystal, darllenaf yr holl wybodaeth ariannol ac anariannol yn yr Adroddiad Blynyddol er mwyn nodi anghysonderau arwyddocaol â'r datganiadau ariannol archwiliedig ac i nodi unrhyw wybodaeth sydd i weld yn anghywir i raddau mawr yn seiliedig ar, neu'n anghyson i raddau mawr â'r wybodaeth a gaffaelwyd gennyf wrth gyflawni'r archwiliad. Os dof yn ymwybodol o unrhyw gamddatganiadau neu anghysonderau arwyddocaol amlwg, ystyriaf y goblygiadau i'm tystysgrif.

Mae'n ofynnol i mi gael tystiolaeth ddigonol i roi sicrwydd rhesymol bod y gwariant a'r incwm yr adroddwyd amdanynt yn y datganiadau ariannol wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd a bod y trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Barn ar reoleidd-dra

Yn fy marn i, ym mhob ystyriaeth berthnasol, mae'r gwariant a'r incwm a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol wedi'u cymhwyso at y dibenion a fwriadwyd gan y Senedd ac mae'r trafodion ariannol a gofnodwyd yn y datganiadau ariannol yn cydymffurfio â'r awdurdodau sy'n eu rheoli.

Barn ar y datganiadau ariannol

Yn fy marn i:

- mae'r datganiadau ariannol yn rhoi darlun cywir a theg o sefyllfa materion gweithgareddau dosbarthu arian y Loteri Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol ar 31 Mawrth 2015 ac o'i diffyg gweithredol ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben bryd hynny; ac
- mae'r datganiadau ariannol wedi cael eu paratoi'n briodol yn unol â Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993 a chyfarwyddiadau gan yr Ysgrifennydd Gwladol a wnaed o dan y ddeddf honno.

Barn ar faterion eraill

Yn fy marn i:

- mae'r rhan o'r Adroddiad Tâl sydd i'w harchwilio wedi'i pharatoi'n briodol yn unol â chyfarwyddiadau Trysorlys Ei Mawrhydi a gyhoeddwyd o dan Ddeddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993; ac
- mae'r wybodaeth a roddir yn yr Adroddiad Strategol ac Adroddiad y Cyfarwyddwyr ar gyfer y flwyddyn ariannol y paratowyd y datganiadau ariannol ar ei chyfer yn gyson â'r datganiadau ariannol.

Materion yr adroddaf arnynt drwy eithriad

Nid oes gennyf unrhyw beth i adrodd yn ei gylch mewn perthynas â'r materion canlynol yr adroddaf i chi, os, yn fy marn i:

- nid oes cofnodion cyfrifon digonol wedi'u cadw; neu
- nid yw'r datganiadau ariannol a'r rhan o'r Adroddiad Tâl sydd i'w harchwilio yn gyson â'r cofnodion a'r datganiadau cyfrifon; neu
- nid wyf wedi derbyn yr holl wybodaeth ac esboniadau y mae'n ofynnol i mi eu cael ar gyfer fy archwiliad; neu
- nid yw'r Datganiad Llywodraethu yn adlewyrchu cydymffurfio ag arweiniad Trysorlys Ei Mawrhydi.

Adroddiad

Nid oes gennyf unrhyw sylwadau i'w gwneud ar y datganiadau ariannol hyn.

Syr Amyas CE Morse
Rheolwr ac Archwilydd Cyffredinol

6 Gorffennaf 2015

Y Swyddfa Archwilio Genedlaethol
157–197 Buckingham Palace Road
Victoria
Llundain SWIW 9SP

Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr
ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015

	Nodiadau	£'000	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Enillion o'r Loteri Genedlaethol	11		**360,626**	332,037
Incwm buddsoddiad CDdLG	11		**1,578**	1,552
			362,204	333,589
Ychwanegu: swm a drosglwyddwyd o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Olympaidd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon	11		**29,734**	0
			391,938	333,589
Llog sy'n dderbyniadwy		**54**		55
Incwm amrywiol	3	**44**	**98**	120
Cyfanswm incwm			**392,036**	333,764
Dyfarniadau grant newydd	13	**(456,709)**		(407,868)
Dad-ymrwymiadau grant	13	**19,273**		15,124
			(437,436)	(392,744)
Costau staff	4	**(10,942)**		(10,698)
Dibrisiad ac amorteiddiad	8 a 9	**(448)**		(330)
Costau gweithredu eraill	5	**(8,421)**		(8,139)
			(19,811)	(19,167)
Cyfanswm gwariant			**(457,247)**	(411,911)
Diffyg gweithredol			**(65,211)**	(78,147)
Gwariant cynhwysfawr arall				
Elw net ar ailbrisio asedau ariannol sydd ar gael i'w gwerthu	18		**0**	0
Cyfanswm gwariant cynhwysfawr ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015			**(65,211)**	(78,147)

Addaswyd ffigurau cymharol i ystyried Cyfarwyddyd Cyfrifon newydd a gyhoeddwyd yn ystod 2014–15. Mae'r holl ffigurau a ddangosir yn gysylltiedig â gweithgareddau parhaus.

Mae'r nodiadau ar dudalennau 36 i 56 yn llunio rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o Newidiadau mewn Ecwiti
ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015

	Cronfa wrth gefn gwerth teg £'000	Cyfrif incwm a gwariant £'000
Balans ar 31 Mawrth 2013	0	(252,144)
Newidiadau mewn ecwiti yn 2013–14		
Rhyddhau cronfa wrth gefn gwerth teg i'r cyfrif incwm a gwariant	0	0
Elw net ar ailbrisio buddsoddiadau	0	
Diffyg a gadwyd		(78,147)
Balans ar 31 Mawrth 2014	0	(330,291)
Newidiadau mewn ecwiti yn 2014–15		
Rhyddhau cronfa wrth gefn gwerth teg i'r cyfrif incwm a gwariant	0	0
Elw net ar ailbrisio buddsoddiadau	0	
Diffyg a gadwyd		(65,211)
Balans ar 31 Mawrth 2015	**0**	**(395,502)**

Mae'r gronfa wrth gefn gwerth teg yn ymwneud â'r gwahaniaeth rhwng gwerth llyfr a gwerth marchnad y balans yn CDdLG (gweler nodyn 11). Nid yw'r gwahaniaeth rhwng gwerth llyfr a gwerth marchnad asedau anniriaethol ac eiddo, peiriannau ac offer (gweler nodiadau 8 a 9 i'r cyfrifon) yn berthnasol. Mae'r nodiadau ar dudalennau 36 i 56 yn llunio rhan o'r cyfrifon hyn.

Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol
ar 31 Mawrth 2015

	Nodiadau	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Asedau anghyfredol			
Asedau sefydlog anniriaethol	8	**635**	494
Eiddo, peiriannau ac offer	9	**883**	997
Asedau cyfredol			
Buddsoddiadau – balans yn CDdLG	11	**565,998**	511,372
Masnach a symiau eraill sy'n dderbyniadwy	10	**3,250**	3,500
Arian a symiau cyfwerth ag arian		**318**	1,325
		569,566	516,197
Cyfanswm asedau		**571,084**	517,688
Rhwymedigaethau cyfredol			
Rhwymedigaethau gweinyddol	12	**(2,466)**	(2,539)
Ymrwymiadau grant mewn blwyddyn	13	**(309,716)**	(338,176)
Asedau anghyfredol ynghyd ag asedau cyfredol net		**258,902**	176,973
Rhwymedigaethau anghyfredol			
Ymrwymiadau grant sy'n ddyledus mewn mwy na blwyddyn	13	**(654,404)**	(507,264)
Asedau llai rhwymedigaethau		**(395,502)**	(330,291)
Cynrychiolir gan:			
Cronfa wrth gefn gwerth teg	19	**0**	0
Cyfrif incwm a gwariant a ddygwyd ymlaen		**(330,291)**	(252,144)
Trosglwyddiad o'r gronfa wrth gefn gwerth teg		**0**	0
Symudiad yn y flwyddyn		**(65,211)**	(78,147)
Cyfrif incwm a gwariant a gariwyd ymlaen		**(395,502)**	(330,291)
		(395,502)	(330,291)

Addaswyd ffigurau cymharol i ystyried Cyfarwyddyd Cyfrifon newydd a gyhoeddwyd yn ystod 2014–15. Mae'r nodiadau ar dudalennau 36 i 56 yn llunio rhan o'r cyfrifon hyn.

Syr Peter Luff
Cadeirydd

Carole Souter
Prif Weithredwr

30 Mehefin 2015

Datganiad Llifoedd Arian
ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015

	Nodiadau	**2014–15 £'000**	2013–14 £'000
Gweithgareddau gweithredu			
Arian a dynnwyd i lawr o CDdLG	11	**337,313**	297,548
Arian o ffynonellau eraill	3	**44**	120
Arian a dalwyd i gyflogeion ac ar eu rhan		**(10,785)**	(10,530)
Llog a dderbyniwyd ar gyfrifon banc		**54**	55
Arian a dalwyd i gyflenwyr		**(8,402)**	(7,603)
Arian a dalwyd i dderbynyddion grant a benthyciadau	13	**(318,756)**	(287,521)
All-lif arian net o weithgareddau gweithredu	16a	**(532)**	(7,931)
Gweithgareddau buddsoddi			
Gwariant cyfalaf a buddsoddiad ariannol	16b	**(475)**	(656)
Gostyngiad arian a symiau cyfwerth ag arian		**(1,007)**	(8,587)

Cysoni Llifoedd Arian Net i Symudiad mewn Cronfeydd Net
ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth 2015

	Nodiadau	**2014–15 £'000**	2013–14 £'000
Gostyngiad arian a symiau cyfwerth ag arian yn y cyfnod		**(1,007)**	(8,587)
Newidiadau mewn arian a symiau cyfwerth ag arian	16c	**(1,007)**	(8,587)
Arian a symiau cyfwerth ag arian ar 1 Ebrill 2014		**1,325**	9,912
Arian a symiau cyfwerth ag arian ar 31 Mawrth 2015		**318**	1,325

Mae'r nodiadau ar dudalennau 36 i 56 yn llunio rhan o'r cyfrifon hyn.

Nodiadau i'r Cyfrifon
ar gyfer y flwyddyn a ddaeth i ben 31 Mawrth

1. Datganiad o bolisïau cyfrifyddu

Nid oes unrhyw safonau a dehongliadau dan sylw, ond nad ydynt wedi'u mabwysiadu eto, y mae'r Ymddiriedolwyr yn disgwyl byddant yn cael effaith sylweddol ar yr incwm a'r asedau net a adroddwyd ar weithgareddau CGDG neu ei gweithgareddau dosbarthu arian y Loteri.

a) Confensiwn cyfrifyddu

Llunnir y cyfrifon hyn mewn ffurf a gyfarwyddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol ac a gymeradwywyd gan y Trysorlys. Cânt eu paratoi o dan y confensiwn cost hanesyddol addasedig. Heb gyfyngu ar y wybodaeth a roir, mae'r cyfrifon yn bodloni gofynion cyfrifyddu a datgelu Deddf Cwmnïau 2006 a Chanllaw Adrodd Ariannol (FREM) Trysorlys EM, i'r graddau y mae'r gofynion hynny'n briodol, a Chyfarwyddyd Cyfrifon a gyhoeddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon ym mis Rhagfyr 2014. Mae'r polisïau cyfrifyddu a gynhwysir yn y FREM yn cymhwyso Safonau Adrodd Ariannol Rhyngwladol (IFRS) fel y'u haddaswyd neu y'u dehonglwyd ar gyfer cyd-destun y sector cyhoeddus. Mae Cyfarwyddyd Cyfrifon y Loteri Genedlaethol a gyhoeddwyd gan yr Ysgrifennydd Gwladol yn eithrio'n benodol paratoi cyfrifon cyfunol ac mae'n mynnu defnyddio cyfrifyddu croniadau ar gyfer dyfarniadau. Mewn blynyddoedd blaenorol, o dan Gyfarwyddyd Cyfrifon cynharach, bu'n ofynnol i ni ddefnyddio cyfrifyddu ymrwymiadau – mae nodyn 2 i'r cyfrifon yn manylu ar effaith y newid ar y canlyniadau ar gyfer 2014–15 a 2013–14.

Mae copïau o ddosbarthiad y Loteri a'r Cyfarwyddiadau Cyfrifon cymorth grant ar gael gan Ysgrifennydd y Bwrdd, 7 Holbein Place, Llundain SW1W 8NR.

Pan fo'r FREM yn caniatáu dewis o bolisi cyfrifyddu, dewiswyd y polisi cyfrifyddu y barnwyd ei fod yn fwyaf priodol i amgylchiadau arbennig CGDG at ddiben rhoi darlun cywir a theg. Disgrifir y polisïau penodol a fabwysiadwyd gan CGDG isod. Maent wedi'u cymhwyso'n gyson wrth ddelio ag eitemau yr ystyriwyd eu bod yn berthnasol i'r cyfrifon.

Paratowyd y cyfrifon ar sail busnes gweithredol gan nad oes gan CGDG unrhyw reswm i gredu bod gan y DCMS unrhyw gynlluniau i newid trefniadau dosbarthu'r Loteri ar gyfer y sector treftadaeth ac felly mae'r Ymddiriedolwyr yn cymryd y byddant yn parhau i dderbyn cyllid gan y Loteri.

b) Asedau anghyfredol

Diffinnir asedau anghyfredol fel yr eitemau hynny a brynwyd at ddefnydd hirdymor CGDG a'i weithgareddau dosbarthu arian y Loteri a phan fo cyfanswm y gost uwchlaw £2,000. Darperir dibrisiad ar sail llinell syth ar yr holl asedau anghyfredol, gan gynnwys y rheiny sy'n cael eu dal o dan brydlesi cyllid, ar gyfraddau a gyfrifwyd i ddileu cost neu brisiad pob ased yn ystod ei oes ddefnyddiol ddisgwyliedig. Mae'r oesoedd hyn fel a ganlyn:

Eiddo prydles fer	– oes y brydles;
Offer swyddfa	– 4–10 mlynedd;
Gosodiadau swyddfa	– 4–10 mlynedd;
Asesu grantiau a meddalwedd arall	– hyd at 5 mlynedd.

Ni chaiff unrhyw gostau wedi'u cynhyrchu'n fewnol eu cyfalafu. Mae dibrisiant yn cychwyn yn y mis ar ôl i'r ased gael ei roi ar waith.

c) Dyrannu costau ac adrodd segmentaidd

Mae Safon Adrodd Ariannol Ryngwladol 8 yn pennu gofyniad bod gwybodaeth yn cael ei darparu ar adroddiadau segmentaidd pan fydd hyn yn berthnasol i weithgareddau'r sefydliad. Pan fo'n briodol, byddai uwch reolwyr yn nodi ffrydiau gweithgarwch ar wahân ac yn aseinio costau gweithredol iddynt ar sail pro rata yn seiliedig ar y lefel grant a ddyfarnwyd, oni bai

bod gwahaniaeth sylweddol yn y modd y cafodd y ceisiadau eu prosesu, ac os felly, byddai dulliau ad hoc yn cael eu defnyddio. Fodd bynnag, heblaw am gyfrif ar wahân ar gyfer ei weithgareddau dosbarthu'r Loteri, y mae'n ofynnol i CGDG ei wneud o dan ei Gyfarwyddyd Cyfrifon y Loteri, nid yw'r Ymddiriedolwyr o'r farn y gellir rhannu eu gweithgareddau cymorth grant na'u gweithgareddau dosbarthu'r Loteri yn segmentau ar wahân.

Mae CGDG yn mynd i gostau anuniongyrchol a rennir rhwng gweithgareddau a ariennir gan gymorth grant a gweithgareddau a ariennir gan y Loteri Genedlaethol. Mae gofyn i CGDG ddosrannu'r costau anuniongyrchol hyn yn unol â Managing Public Money a gyhoeddir gan y Trysorlys. Mae'r dosraniad cost hwn yn ceisio adlewyrchu cyfran benodol yr amser a'r costau a ymrwymwyd i'r ddwy gronfa. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, cyfran y costau ar y cyd a ddosrannwyd i'n gweithgareddau dosbarthu'r Loteri oedd 99% (2013–14: 99%).

ch) Trethiant
Ni wneir unrhyw ddarpariaeth ar gyfer trethiant cyffredinol gan fod CGDG yn statudol eithriedig o dan adran 507 Deddf Treth Incwm a Threth Gorfforaethol 1988. Nid yw CGDG yn gallu adennill Treth Ar Werth (TAW) a godir arni a chaiff y gost TAW gynhwysol ei chynnwys o dan y disgrifiadau gwariant perthnasol yn y cyfrifon hyn.

d) Pensiwn
Caiff cost reolaidd darparu buddion ei chodi ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr yn ystod oesoedd gwasanaeth aelodau'r cynllun ar sail canran gyson o dâl pensiynadwy. Mae bron pob aelod o'n staff yn aelodau o PCSPS a hysbysir canran y tâl pensiynadwy gan Swyddfa'r Cabinet cyn dechrau pob blwyddyn ariannol. Gweler nodyn 7 am ragor o fanylion.

dd) Prydlesi
Codir y rhent blynyddol ar brydlesi gweithredol ar y Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr ar sail llinell syth yn ystod cyfnod y brydles. Pan fydd gan brydlesi sylwedd prydlesi cyllid, a'u bod yn berthnasol, ymdrinnir â nhw fel prydlesi cyllid. Caiff eitemau o dan brydlesi cyllid eu cyfalafu ar eu cost amcangyfrifedig, heb gynnwys unrhyw log a godwyd gan y prydleswr. Codir taliadau llog sy'n ddyledus o dan delerau cytundeb y brydles i'r Datganiad o Wariant Net Cynhwysfawr ar ddyddiad pob taliad o dan y brydles.

e) Balansau yn CDdLG
Mae'r balansau sy'n cael eu dal yn CDdLG yn parhau o dan reolaeth yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, ac nid oes gan yr Ymddiriedolwyr unrhyw ddylanwad dros y modd y caiff y symiau hyn eu buddsoddi. Mae cyfran y balansau hyn i'w phriodoli i Ymddiriedolwyr CGDG fel y dangosir yn y cyfrifon ac, ar ddyddiad y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol, wedi'i thystio gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon ei bod ar gael i'w dosbarthu gan yr Ymddiriedolwyr o ran ein hymrwymiadau cyfredol ac yn y dyfodol. Caiff y gronfa wrth gefn gwerth teg ei haddasu ar gyfer unrhyw elw neu golled ar ailbrisio balans y CDdLG a adroddir i ni gan DCMS. Datgelir yr addasiad yn y Datganiad o Newidiadau mewn Ecwiti Trethdalwyr. Ychwanegir unrhyw elw neu golled gan y CDdLG wrth waredu buddsoddiadau at werth y CDdLG.

f) Penderfyniadau Grant
Cydnabyddir dyfarniadau grant fel rhwymedigaethau yn y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol. Pan nad oes angen cydnabod rhwymedigaethau mwyach – oherwydd nad oes ar y prosiect sy'n cael ei ariannu angen yr holl arian a neilltuwyd iddo o dan y contract grant – rydym yn lleihau gwerth y rhwymedigaethau sy'n weddill. Mae'r holl rwymedigaethau grant yn daladwy yn syth wrth dderbyn ceisiadau dilys am eu talu.

Mae ymrwymiadau fel y'u diffinnir gan Gyfarwyddyd Cyfrifon cynharach gan yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon, a gyhoeddwyd ym mis Hydref 2002 – nid yw'r Cyfarwyddyd Cyfrifon cyfredol yn cyfeirio atynt. Mae ymrwymiadau'n cynrychioli cytundeb mewn egwyddor gan yr Ymddiriedolwyr i ariannu prosiect treftadaeth. Rydym yn eu trin fel rhwymedigaeth ddigwyddiadol mewn nodyn i'r cyfrifon oherwydd eu bod yn cynrychioli rhwymedigaeth bosibl arwyddocaol y mae'n rhaid i ni ei hystyried wrth wneud penderfyniadau am lefel yr adnoddau sydd ar gael. Ceir dau fath o ymrwymiad:

1) pan fydd y penderfyniad terfynol i ddyfarnu grant wedi'i wneud, ond nid oes contract wedi'i lofnodi eto gyda'r sawl sy'n derbyn y grant. Pan ystyrir bod contract grant yn ei le, disgrifir yr ymrwymiad fel rhwymedigaeth lawn.
2) pan gaiff pas rownd gyntaf neu bas cam cyntaf ei roi i brosiect treftadaeth. Er bod cyllid yn destun ail benderfyniad yn yr amgylchiadau hyn, mae'r ail benderfyniad hwn yn debygol iawn o fod yn un cadarnhaol, ac felly credwn ei bod yn ddoeth edrych ar y pas rownd gyntaf neu'r pas cam cyntaf fel ymrwymiad ar yr adeg hon.

Nid ystyriwyd ceisiadau a dderbyniwyd o dan ein trydydd Cynllun Strategol (2008–13) i'r rhaglen Grantiau Treftadaeth a'r rhaglen Parciau i Bobl yn ymrwymiadau ar adeg y pas rownd gyntaf. Roedd hyn oherwydd bod Ymddiriedolwyr yn disgwyl gwrthod cyfran sylweddol o geisiadau adeg yr ail rownd. Roedd pasiau rownd gyntaf a oedd yn weddill o'r cyfnod hwnnw yn dal heb eu cydnabod fel ymrwymiadau tan 2014–15 (mae ffigurau cymharol 2013–14 wedi'u haddasu hefyd). Gweler nodyn 14 i gael gwybodaeth am werth y penderfyniadau rownd gyntaf hyn nad ydynt eto wedi'u trosi'n ddyfarniadau neu eu tynnu'n ôl.

Mae dad-ymrwymiadau'n digwydd pan nad yw ymrwymiad yn cael ei droi'n rhwymedigaeth lawn – fel arfer gan fod y sawl sy'n derbyn y grant yn penderfynu peidio ag ymgymryd â'i brosiect.

i) Benthyciadau
Mae hawl gan yr Ymddiriedolwyr i wneud benthyciadau i gyrff treftadaeth o dan Gyfarwyddiadau Ariannol Loteri Genedlaethol yr Ysgrifennydd Gwladol dros Ddiwylliant, y Cyfryngau a Chwaraeon. Mae cyfraddau llog a thelerau ad-dalu fel y gwêl yr Ymddiriedolwyr yn ddoeth.

j) Cynlluniau grant ar y cyd
Lle mae CGDG yn gweithredu cynllun grant ar y cyd, yn rhannol ar ran sefydliadau eraill (ar hyn o bryd, Parciau i Bobl gyda'r Gronfa Loteri Fawr a'r Gwaddolion Catalydd gyda DCMS hyd at ddiwedd y flwyddyn ariannol hon), nid ydym yn cydnabod symiau a dderbyniwyd gan y cyrff hyn fel incwm. I bob pwrpas, caiff arian a dderbynnir gan y cyrff hyn, yn syml, ei basio ymlaen i grantïon neu gyflenwyr. Felly, rydym ond wedi cynnwys cyfran CGDG o daliadau grant cynlluniau yn y cyfrifon hyn gan ein bod wedi pasio cyfran y Gronfa Loteri Fawr neu DCMS ymlaen i'r grantî. Yn yr un modd, rydym ond wedi datgelu cyfran CGDG o wariant gweithredol ar gyfer y cynlluniau hyn, ac wedi pasio unrhyw gyllid ar gyfer gwariant gweithredol a dderbyniwyd gan y Gronfa Loteri Fawr a DCMS ymlaen i'r cyflenwyr.

2. Effaith newid mewn polisi cyfrifyddu
Cyhoeddodd yr Ysgrifennydd Gwladol Gyfarwyddyd Cyfrifon newydd yn ystod 2014–15, a oedd yn mynnu ein bod yn newid o gyfrifyddu ymrwymiadau i gyfrifyddu croniadau.

Pan grëwyd 'ymrwymiad caled' o dan yr hen Gyfarwyddyd Cyfrifon, roedd y grantî yn cael gwybod am faint ei ddyfarniad ac roedd Ymddiriedolwyr CGDG (neu eu dirprwy) yn llofnodi contract y grant yn ymrwymo CDL i dalu'r grant cyhyd â bod y grantî yn cynnal ei brosiect. O dan y Cyfarwyddyd Cyfrifon newydd, ystyriwn fod yr amgylchiadau uchod yn

creu rhwymedigaeth gyfreithiol ac adeiladol y dylid ei hystyried yn groniad o dan Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 37. Caiff ein holl ymrwymiadau caled ar 31 Mawrth 2015 eu trin fel croniadau a'u datgelu fel rhwymedigaethau grant ar y Datganiad o'r Sefyllfa Ariannol. O ganlyniad, nid yw'r newid i'r Cyfarwyddyd Cyfrifon wedi cael unrhyw effaith ar y niferoedd a adroddwyd, ond ceir newidiadau mewn dynodiad.

3. Incwm amrywiol

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Ad-dalu grantiau	**44**	120

4. Costau a niferoedd staff

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Cyflogau	**8,635**	8,524
Taliadau YG y cyflogwr	**587**	625
Taliadau i gynllun pensiwn	**1,572**	1,502
Costau staff dros dro	**148**	47
	10,942	10,698

Roedd nifer gyfartalog y cyflogeion yn gweithio ar weithgareddau dosbarthu'r Loteri fel a ganlyn:

2014–15	**Ceisiadau grant**	**Cyllid a gwasanaethau corfforaethol**	**Strategaeth a Datblygu Busnes**	**Cyfathrebu**	**Cyfanswm**
Staff parhaol	157	33	23	19	232
Secondeion, staff contract a phrentisiaid	19	3	3	2	27
Cyfanswm	**176**	**36**	**26**	**21**	**259**

2013–14	Ceisiadau grant	Cyllid a gwasanaethau corfforaethol	Strategaeth a Datblygu Busnes	Cyfathrebu	Cyfanswm
Staff parhaol	161	33	24.25	18	236.25
Secondeion a staff contract	13	3	3	2.5	21.5
Cyfanswm	174	36	27.25	20.5	257.75

Nid yw staff dros dro a staff asiantaeth wedi'u cynnwys yn y ffigurau uchod gan nad yw ein systemau yn caniatáu ar gyfer casglu a chyfrifo ffigur cyfwerth ag amser llawn.

5. Diffyg gweithredol

Nodir y diffyg gweithredol ar ôl codi'r canlynol:

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Tâl yr archwilydd	**39**	39
Taliadau o dan brydlesi gweithredol		
– safleoedd prydles	**965**	946
– llogi offer a pheiriannau	**1**	0

Mae dadansoddiad o gostau gweithredu eraill, gan gynnwys yr eitemau uchod, fel a ganlyn:

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Llety	**1,597**	1,531
Post a ffôn	**440**	464
Cyflenwadau swyddfa, argraffu a deunydd ysgrifennu	**666**	526
Teithio, cynhaliaeth a lletygarwch – Ymddiriedolwyr	**106**	118
Teithio, cynhaliaeth a lletygarwch – staff	**383**	374
Ffioedd proffesiynol – cysylltiedig â grant	**2,606**	2,312
Ffioedd proffesiynol – heb fod yn gysylltiedig â grant	**1,262**	1,515
Cyfathrebu	**780**	699
Offer swyddfa	**300**	347
Hyfforddiant staff	**161**	152
Costau amrywiol	**120**	101
	8,421	8,139

6. Costau a ailgodir

Fel y crybwyllwyd yn nodyn 1 i'r cyfrifon hyn, mae gofyn i CGDG ddatgelu ei gweithgareddau dosbarthu'r Loteri ar wahân yn ei chyfrifon dosbarthu arian y Loteri. Mae llawer o'r costau cyffredinol yr aethpwyd iddynt yn y brif swyddfa yn Llundain o fantais i'n gweithgareddau cymorth grant a'n gweithgareddau dosbarthu'r Loteri. Ar ddiwedd y flwyddyn ariannol, cyfran y costau ar y cyd a ddosrannwyd i weithgareddau dosbarthu'r Loteri oedd 99% (2013–14: 99%). Mae'r holl weithgareddau cymorth grant yn digwydd yn y brif swyddfa yn Holbein Place, Llundain. Mae costau gweithredu'r holl swyddfeydd eraill yn cael eu hailgodi'n llawn ar weithgareddau dosbarthu'r Loteri.

7. Pensiynau

Darperir budd-daliadau pensiwn drwy drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil (y PCSPS). Ers 30 Gorffennaf 2007, caiff gweision sifil fod yn un o bedwar cynllun budd-daliadau diffiniedig: naill ai cynllun cyflog terfynol (classic, premium neu classic plus); neu gynllun gyrfa gyfan (nuvos). Nid yw'r cynlluniau'n cael eu hariannu ac mae cost y buddion yn cael eu talu gan arian a bleidleisir gan y Senedd bob blwyddyn. Caiff pensiynau sy'n daladwy o dan classic, premium, classic plus a nuvos eu cynyddu'n flynyddol yn unol â deddfwriaeth cynnydd mewn pensiynau. Caiff aelodau sy'n ymuno o fis Hydref 2002 ymlaen ddewis naill ai'r trefniant budd-daliadau diffiniedig priodol neu bensiwn rhanddeiliaid 'prynu arian' gyda chyfraniad cyflogwr (Cyfrif Pensiwn Partneriaeth).

Mae cyfraniadau cyflogeion yn gysylltiedig â chyflog ac yn amrywio rhwng 1.5% a 6.85% o enillion pensiynadwy ar gyfer classic a 3.5% ac 8.85% ar gyfer premium, classic plus a nuvos. Mae buddion yng nghynllun classic yn cronni ar gyfradd o 1 rhan o 80 o enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn ogystal, mae cyfandaliad sy'n gyfwerth â thair blynedd o bensiwn cychwynnol yn daladwy ar ymddeoliad. Ar gyfer premium, mae buddion yn cronni ar gyfradd 1 rhan o 60 o enillion pensiynadwy terfynol ar gyfer pob blwyddyn o wasanaeth. Yn wahanol i classic, nid oes unrhyw gyfandaliad awtomatig. I bob pwrpas, mae classic plus yn amrywiad o premium, ond gyda buddion o ran gwasanaeth cyn 1 Hydref 2002 yn cael eu cyfrifo'n fras yn yr un ffordd â chynllun classic, ac mae buddion am wasanaeth ar ôl y dyddiad hwnnw'n cael eu cyfrifo fel yn y cynllun premium. Yn y cynllun nuvos, mae aelod yn cronni pensiwn ar sail enillion pensiynadwy yn ystod ei gyfnod aelodaeth yn y cynllun. Ar ddiwedd blwyddyn y cynllun (31 Mawrth), caiff y cyfrif pensiwn a enillodd yr aelod ei gredydu â 2.3% o'u henillion pensiynadwy yn y flwyddyn honno o'r

cynllun, a chaiff y pensiwn cronedig ei uwchraddio yn unol â'r ddeddfwriaeth cynnydd mewn pensiynau. Ym mhob achos, gall aelodau ddewis cymudo pensiwn am gyfandaliad hyd at y terfynau a osodwyd gan Ddeddf Cyllid 2004.

Mae'r cyfrif pensiwn partneriaeth yn drefniant pensiwn rhanddeiliaid. Mae'r cyflogwr yn gwneud cyfraniad sylfaenol rhwng 3% a 12.5% (gan ddibynnu ar oedran yr aelod) i gynnyrch pensiwn rhanddeiliaid a ddewisir gan y cyflogai o banel o ddarparwyr. Nid oes rhaid i'r cyflogai gyfrannu ond os bydd yn gwneud cyfraniadau, bydd y cyflogwr yn cyfateb y rhain hyd at derfyn o 3% o gyflog pensiynadwy (yn ogystal â chyfraniad sylfaenol y cyflogwr). Mae cyflogwyr hefyd yn cyfrannu 0.8% pellach o gyflog pensiynadwy i dalu cost yswiriant budd risg cyfandaliad a ddarperir yn ganolog (marwolaeth mewn gwasanaeth ac ymddeoliad yn sgil salwch). Ar hyn o bryd, mae pedwar o aelodau staff â chyfrif pensiwn partneriaeth.

Ni wnaeth yr un aelod o staff ymddeol yn gynnar ar sail iechyd yn ystod 2014–15.

Y pensiwn cronedig a ddyfynnir yw'r pensiwn y mae gan yr aelod hawl i'w dderbyn pan fydd yn cyrraedd oedran ymddeol, neu'n union ar ôl peidio â bod yn aelod gweithredol o'r cynllun os yw eisoes wedi cyrraedd oedran pensiwn neu'n hŷn na hynny. Yr oedran pensiwn yw 60 ar gyfer aelodau classic, premium a classic plus, a 65 ar gyfer aelodau nuvos.

Gellir gweld mwy o fanylion am drefniadau pensiwn y Gwasanaeth Sifil ar y wefan *www.civilservicepensionscheme.org.uk*

Cyflwynwyd trefniadau pensiwn Cyfartaledd Gyrfa newydd ar 1 Ebrill 2015 a throsglwyddodd y rhan fwyaf o aelodau classic, premium, classic plus a nuvos i'r cynllun newydd. Gellir gweld mwy o fanylion am y cynllun newydd hwn yn *www.civilservicepensionscheme.org.uk/members/the-new-pension-scheme-alpha*

Er bod y cynlluniau'n gynlluniau â buddion wedi'u diffinio, mae rhwymedigaeth i dalu buddion yn y dyfodol yn gost i'r PCSPS. Mae adrannau, asiantaethau a chyrff eraill a sicrheir gan y PCSPS yn talu cost sicrhad pensiwn a ddarperir i'r staff a gyflogant drwy dalu costau a gyfrifir ar sail gronnus. Ar gyfer 2014–15, talwyd cyfraniadau cyflogwr o £1,571,959 (2013–14: £1,501,896) i'r PCSPS ar y cyfraddau a nodir yn y tabl isod. Mae cyfraniadau cyflogwr i'w hadolygu bob pedair blynedd ar ôl prisiad cynllun llawn gan actwari'r cynllun. Mae'r cyfraddau cyfrannu'n adlewyrchu buddion wrth iddynt gronni, nid pan achosir y costau mewn gwirionedd, ac yn adlewyrchu profiad blaenorol o'r cynllun.

Cyfrifwyd taliadau'r cyflogwr ar sail bandiau cyflog, yn unol â'r hyn a geir ar wefan Cynllun Pensiwn y Gwasanaeth Sifil.

Cyflog yn 2014–15	% yn 2014–15
£22,000 ac is	16.7%
£22,001–£44,500	18.8%
£44,501–£74,500	21.8%
£74,501 ac uwch	24.3%

8. Asedau sefydlog anniriaethol

	Gwefan		Technoleg gwybodaeth		Cyfanswm	
	2014–15 £'000	2013–14 £'000	**2014–15 £'000**	2013–14 £'000	**2014–15 £'000**	2013–14 £'000
Cost ar ddechrau'r flwyddyn	381	250	1,805	1,466	2,186	1,716
Ychwanegiadau	75	131	213	339	288	470
Ar ddiwedd y flwyddyn	**456**	**381**	**2,018**	**1,805**	**2,474**	**2,186**
Amorteiddio ar ddechrau'r flwyddyn	250	250	1,442	1,397	1,692	1,647
Cost am y flwyddyn	33	0	114	45	147	45
Ar ddiwedd y flwyddyn	**283**	**250**	**1,556**	**1,442**	**1,839**	**1,692**
Gwerth llyfr net						
Ar ddechrau'r flwyddyn	131	0	363	69	494	69
Ar ddiwedd y flwyddyn	**173**	**131**	**462**	**363**	**635**	**494**

Mae cyfalafu technoleg gwybodaeth wedi digwydd ar gyfer datblygu ffurflenni cais electronig a system rheoli asesiadau ceisiadau. Mae'r ffigurau uchod yn cynrychioli costau a anfonebwyd i CGDG gan ddatblygwyr meddalwedd. Nid yw unrhyw gostau a gynhyrchwyd yn fewnol wedi'u cyfalafu. Mae ychwanegiadau wedi'u hamorteiddio dros eu bywydau defnyddiol disgwyliedig, sef diwedd y cyfnod sy'n dod o dan ein Fframwaith Strategol; h.y. y cyfnod hyd at 31 Mawrth 2018.

Mewn adolygiad o werthoedd cost gyfredol asedau sefydlog anniriaethol, ar 31 Mawrth 2015, ni ddatgelwyd unrhyw wahaniaeth sylweddol i werthoedd cost hanesyddol. Felly, nid oes unrhyw addasiad wedi'i wneud i adlewyrchu gwerthoedd cost gyfredol asedau sefydlog anniriaethol.

9. Eiddo, peiriannau ac offer

	Eiddo prydles fer		TG ac offer arall		Ffitiadau swyddfa		Cyfanswm	
	2014–15 £'000	2013–14 £'000	**2014–15 £'000**	2013–14 £'000	**2014–15 £'000**	2013–14 £'000	**2014–15 £'000**	2013–14 £'000
Cost ar ddechrau'r flwyddyn	**1,166**	1,164	**2,104**	2,197	**81**	61	**3,351**	3,422
Ychwanegiadau	**35**	2	**152**	164	**0**	20	**187**	186
Gwarediadau	**(149)**	(0)	**(38)**	(257)	**0**	0	**(187)**	(257)
Ar ddiwedd y flwyddyn	**1,052**	1,166	**2,218**	2,104	**81**	81	**3,351**	3,351
Dibrisiad ar ddechrau'r flwyddyn	**774**	666	**1,517**	1,600	**63**	60	**2,354**	2,326
Cost am y flwyddyn	**108**	108	**188**	174	**5**	3	**301**	285
Addasiad ar waredu	**(149)**	(0)	**(38)**	(257)	**0**	0	**(187)**	(257)
Ar ddiwedd y flwyddyn	**733**	774	**1,667**	1,517	**68**	63	**2,468**	2,354
Gwerth llyfr net								
Ar ddechrau'r flwyddyn	**392**	498	**587**	597	**18**	1	**997**	1,096
Ar ddiwedd y flwyddyn	**319**	392	**551**	587	**13**	18	**883**	997

Mae'r Ymddiriedolwyr wedi ystyried gwerthoedd cost cyfredol eiddo, peiriannau ac offer. Mewn adolygiad o werthoedd cost cyfredol ar 31 Mawrth 2015, ni ddatgelwyd unrhyw wahaniaeth o bwys i werthoedd cost hanesyddol. O ganlyniad, ni wnaed unrhyw addasiad i adlewyrchu gwerthoedd cost cyfredol eiddo, peiriannau ac offer. Mae gwerth eiddo, peiriannau ac offer yn cynrychioli rhaniad cymesur o'r asedau a ddefnyddir gan gymorth grant CGDG a'i gweithgareddau dosbarthu'r Loteri. Ar hyn o bryd, y rhaniad hwn yw 99% ar gyfer Cronfa'r Loteri ac 1% ar gyfer cymorth grant (gweler nodyn 6).

Prydlesi cyllid

Roedd rhai o'r eiddo, peiriannau ac offer yn cael eu dal o dan brydlesi cyllid, fel a ddangosir yn y tabl isod. Cynhwysir y ffigurau yn y tabl uchod.

TG ac offer arall	**2014–15 £'000**	2013–14 £'000
Cost ar ddechrau'r flwyddyn	**45**	160
Ychwanegiadau	**0**	0
Gwarediadau	**(38)**	(115)
Ar ddiwedd y flwyddyn	**7**	45
Dibrisiad ar ddechrau'r flwyddyn	**35**	141
Taliadau am y flwyddyn	**9**	9
Addasiad ar waredu	**(38)**	(115)
Ar ddiwedd y flwyddyn	**6**	35
Gwerth llyfr net		
Ar ddechrau'r flwyddyn	**10**	19
Ar ddiwedd y flwyddyn	**1**	10

Y rhwymedigaethau o dan brydlesi cyllid yw:

TG ac offer arall	**2014–15 £'000**	2013–14 £'000
Symiau am brydlesi sy'n dod i ben mewn blwyddyn	**1**	0
Symiau am brydlesi sy'n dod i ben ym mlynyddoedd dau i bump	**0**	10
	1	10

Cynhwysir y rhwymedigaethau hyn yn y symiau sy'n daladwy (gweler nodyn 12).

10. Symiau masnach a symiau derbyniadwy eraill

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Rhagdaliadau ac incwm cronedig	**2,961**	3,323
Benthyciadau	**100**	100
Symiau eraill sy'n dderbyniadwy	**153**	30
Blaensymiau staff	**36**	47
	3,250	3,500

Mae'r benthyciad gyda sefydliad treftadaeth a gellir ei ad-dalu mewn dwy gyfran yn 2018 a 2023. Nid oes unrhyw log yn cael ei godi ar y benthyciad. Nid oedd unrhyw symiau eraill yn ddyledus ymhen mwy na blwyddyn (2013–14: £0).

O'r symiau uchod, roedd £2,682,000 yn ddyledus gan gyrff llywodraeth ganolog. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd gan 45 aelod o staff flaensymiau cyflogres yn ddyledus (ar 31 Mawrth 2014, roedd 51).

11. Buddsoddiadau

Symudiadau balansau yn CDdLG:

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Cost gyfredol ar ddechrau'r flwyddyn	**511,372**	475,331
Incwm a gafwyd gan y Loteri Genedlaethol	**360,626**	332,037
Cyllid a dynnwyd i lawr gan CGDG	**(337,313)**	(297,548)
Cyllid a drosglwyddwyd i Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Olympaidd	**29,734**	0
Adenilliad buddsoddiad	**1,578**	1,552
Elw heb ei wireddu ar fuddsoddiad	**0**	0
Cost gyfredol ar ddiwedd y flwyddyn	**565,998**	511,372

Derbyniasom £29.7miliwn o Gronfa Ddosbarthu'r Loteri Olympaidd, sy'n cynrychioli ein cyfran o'r arian a oedd ar ôl yn y Gronfa honno wrth ei dirwyn i ben. Cyfrannodd CDL oddeutu £160miliwn tuag at gost Gemau Olympaidd Llundain 2012.

Nid oes unrhyw rwymedigaeth i drethiant ar enillion a wireddir gan CGDG. Y DCMS sy'n buddsoddi'r arian hwn ac sy'n dirprwyo rheolaeth i'r Comisiynwyr dros Leihau'r Ddyled Genedlaethol, sy'n ychwanegu eu hadenillion at y balans cyffredinol sy'n cael ei ddal. Nid oes gan Ymddiriedolwyr CGDG unrhyw reolaeth ar bolisi buddsoddi. Mae'r datganiad o bolisïau cyfrifyddu'n cynnwys mwy o wybodaeth am y mater hwn.

12. Symiau sy'n daladwy: symiau sy'n ddyledus o fewn blwyddyn

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Symiau gweithredol sy'n daladwy	**414**	764
Symiau eraill sy'n daladwy gan gynnwys trethiant a nawdd cymdeithasol	**406**	393
Croniadau ac incwm gohiriedig	**1,646**	1,382
	2,466	2,539

Ni sicrhawyd unrhyw un o rwymedigaethau CGDG. Gellir dadansoddi'r balansau gweithredol a balansau symiau eraill sy'n daladwy fel a ganlyn:

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Balansau sy'n ddyledus i lywodraeth ganolog	**407**	397
Balansau sy'n ddyledus i awdurdodau lleol	**1**	0
Balansau sy'n ddyledus i gorfforaethau cyhoeddus	**0**	0
Balansau allanol i lywodraeth	**412**	760
	820	1,157

13. Ymrwymiadau grant

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Dygwyd ymlaen ar ddechrau'r flwyddyn	**845,440**	740,217
Ymrwymiadau newydd a grëwyd yn ystod y flwyddyn	**452,376**	407,868
Ymrwymiadau a etifeddwyd o DCMS o ran Catalydd	**4,333**	0
Ymrwymiadau na chânt eu cydnabod mwyach	**(19,273)**	(15,124)
Taliadau grant	**(318,756)**	(287,521)
Cariwyd ymlaen ar ddiwedd y flwyddyn	**964,120**	845,440

Mae CDL wedi derbyn ymrwymiad ychwanegol yn ymwneud â'r rhaglen Gwaddol Catalydd y gwnaethom ei chyd-ariannu gyda DCMS. Daeth cyfraniad DCMS i ben ar 31 Mawrth 2015 ac mae rhai dyfarniadau a neilltuwyd yn wreiddiol i DCMS nad ydynt wedi'u talu eto.

Mae'r balans ymrwymiadau grant ar ddiwedd y flwyddyn yn cynrychioli symiau sy'n debygol o gael eu talu i ymgeiswyr yn y cyfnodau canlynol:

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Mewn blwyddyn	**309,716**	267,000
Mewn dwy flynedd	**248,147**	236,000
Mewn tair blynedd	**155,868**	154,000
Mewn pedair blynedd	**83,022**	83,000
Mewn pum mlynedd	**43,096**	42,000
Mewn mwy na phum mlynedd	**124,271**	63,440
	964,120	845,440

Mae ymrwymiadau ar ddiwedd y flwyddyn yn cynrychioli symiau sy'n ddyledus fel a ganlyn:

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Balansau sy'n ddyledus i lywodraeth ganolog	**100,597**	92,283
Balansau sy'n ddyledus i awdurdodau lleol	**365,686**	309,860
Balansau sy'n ddyledus i gorfforaethau cyhoeddus	**95**	260
Balansau sy'n ddyledus i ymddiriedolaethau'r GIG	**13**	22
Balansau allanol i lywodraeth	**497,729**	443,015
	964,120	845,440

14. Rhwymedigaethau digwyddiadol

Ymrwymiadau

	2014–15 £'000	Wedi'i ailddatgan 2013–14 £'000
Dygwyd ymlaen ar ddechrau'r flwyddyn	**577,654**	579,249
Ymrwymiadau a wnaed	**461,486**	439,470
Dad-ymrwymiadau	**(14,947)**	(33,197)
Rhwymedigaethau newydd a grëwyd yn ystod y flwyddyn	**(452,376)**	(407,868)
Balans a gariwyd ymlaen ar ddiwedd y flwyddyn	**571,817**	577,654

Mae rhwymedigaethau digwyddiadol yn cynrychioli ymrwymiadau, sef gwerth pasiau rownd un a roddwyd gan Ymddiriedolwyr. Pan fydd yr ymgeisydd yn dychwelyd gyda'r cais rownd dau, bydd yr eitemau hyn naill ai'n dod yn ddyfarniadau grant neu'n cael eu gwrthod.

Mewn blynyddoedd blaenorol, pan wnaethom ddatgelu lefel yr ymrwymiadau yn y nodiadau i'r cyfrifon, gwnaethom eithrio rhai penderfyniadau a wnaed yn ystod cyfnod ein trydydd Cynllun Strategol (2008–13) am resymau technegol. Ystyriwn fod amgylchiadau wedi newid a'i bod bellach yn briodol cynnwys y penderfyniadau hyn yn y ffigurau uchod.

15. Ymrwymiadau prydles

Mae cyfanswm yr ymrwymiadau sy'n ddyledus a gafwyd gan weithgareddau dosbarthu arian y Loteri CGDG o dan brydlesi gweithredol fel a ganlyn:

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Eiddo prydles fer		
Yn dod i ben ymhen blwyddyn	**1**	133
Yn dod i ben ym mlynyddoedd dau i bump	**1,062**	996
Yn dod i ben wedi hynny	**8,784**	8,592
	9,847	9,721
Prydlesi gweithredol eraill		
Yn dod i ben ymhen blwyddyn	**0**	0
Yn dod i ben ym mlynyddoedd dau i bump	**15**	0
Yn dod i ben wedi hynny	**0**	0
	15	0

Roedd ein prydles ar gyfer Holbein Place, Llundain, yn destun adolygiad rhent ar 30 Medi 2014. Cynyddodd hyn y rhent i £850,000 y flwyddyn. Rydym yn aros am adolygiad rhent ar gyfer ein swyddfa yng Nghaeredin.

Daeth y brydles ar ein swyddfa yn Birmingham i ben ar 31 Mawrth 2015. Rydym wedi cytuno ar estyniad i'r brydles am 38 mis ar rent o £39,000 y flwyddyn.

Daeth prydles ein swyddfa yng Nghaergrawnt i ben ar 31 Mawrth 2015. Rydym wedi adleoli i safle arall yng Nghaergrawnt. Nid ydym wedi llofnodi prydles eto.

Ym mis Mai 2011, llofnododd y Pwyllgor ar Newid Hinsawdd (CCC) isbrydles ar gyfer y rhan fwyaf o lawr cyntaf ein prif swyddfa yn 7 Holbein Place, Llundain. Roedd yr isbrydles hon am oddeutu 13 o flynyddoedd a bydd yn arwain at daliadau rhent i CGDG gwerth cyfanswm o £1.9miliwn – y bydd rhan fach ohono'n cael ei ddyrannu i weithgareddau CGDG nad ydynt yn ymwneud â dosbarthu'r Loteri. Nid yw'r derbyniadau disgwyliedig oddi wrth CCC wedi'u didynnu o'r ymrwymiadau a ddatgelir yn y tabl uchod.

Mae Safon Gyfrifyddu Ryngwladol 17 yn pennu gofyniad i brydlesi eiddo gael eu rhannu rhwng eu helfennau tir ac adeiladau. Nid oes unrhyw raniad wedi'i wneud yn y ffigurau uchod ar gyfer eiddo prydles fer gan mai bach iawn o dir sydd o dan y prydlesi hyn.

Nid oes gan CDL unrhyw ymrwymiadau cyfalaf y contractiwyd ar eu cyfer, nac ymrwymiadau cyfalaf a gymeradwywyd ond na chontractiwyd ar eu cyfer.

16. Nodiadau i'r Datganiad Llifoedd Arian

a) Cysoni diffyg gweithredol i all-lif arian o weithgareddau gweithredu

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Diffyg gweithredol	**(65,211)**	(78,147)
Ychwanegu'n ôl eitemau nad ydynt yn arian:		
– dibrisiad	**448**	330
– colled ar waredu asedau sefydlog anniriaethol ac eiddo, peiriannau ac offer	**0**	0
– symudiad yn y gronfa wrth gefn gwerth teg	**0**	0
– cynnydd yn y gronfa wrth gefn ymrwymiadau grant	**118,680**	105,223
– cynnydd yn y balans yn CDdLG	**(54,626)**	(36,041)
Gostyngiad mewn symiau di-log sy'n dderbyniadwy	**250**	803
Gostyngiad mewn symiau di-gyfalaf sy'n daladwy	**(73)**	(99)
All-lif arian net o weithgareddau gweithredu	**(532)**	(7,931)

b) Gwariant cyfalaf

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Taliadau i gael asedau sefydlog anniriaethol	**288**	470
Taliadau i gael eiddo, peiriannau ac offer	**187**	186
	475	656

c) Dadansoddi newidiadau mewn cyllid net

	Ar 1 Ebrill 2014 £'000	Llifoedd arian £'000	**Ar 31 Mawrth 2015 £'000**
Arian yn y banc	1,325	(1,007)	**318**

17. Trafodion partïon perthynol

Mae CGDG yn gorff cyhoeddus anadrannol a noddir gan y DCMS. Ystyrir bod y DCMS yn barti perthynol. Yn ystod y flwyddyn, mae CGDG (gan gynnwys ei gweithgareddau dosbarthu'r Loteri) wedi cael trafodion arwyddocaol amrywiol, heblaw dyfarniadau grantiau, â DCMS ei hun ac â thri endid yr ystyrir mai'r DCMS sy'n eu noddi – sef y Gronfa Loteri Fawr, Cyngor Celfyddydau Lloegr ac English Heritage.

Mae CGDG yn rhedeg rhaglen grantiau'r Loteri, sef Gwaddolion Catalydd. Cytunodd DCMS i gyfrannu £15miliwn tuag at gyfanswm £25.5miliwn y dyfarniadau a wnaed o dan y rhaglen yn 2012–13. Yn ystod 2014–15, talom £2.1miliwn ar ran DCMS, a thalwyd y cyfan yn ôl i ni erbyn diwedd y flwyddyn. Hefyd, gwnaethom lofnodi prydles â DCMS ym mis Mawrth 2015 i ymestyn deiliadaeth ein swyddfa yn Birmingham i fis Mai 2018. Cyfanswm disgwyliedig y gwariant o dan y cytundeb yw £123,000, ac nid oedd unrhyw beth yn ddyledus ar 31 Mawrth 2015.

Cyfrannodd y Gronfa Loteri Fawr tuag at y grantiau a wnaed o dan ein rhaglen Parciau i Bobl, a hefyd tuag at y costau gweithredu ar gyfer y rhaglen honno. Ar ddiwedd y flwyddyn, roedd gan y Gronfa Loteri Fawr ddyled o £2,507,324 i CGDG, sef £87,863 ar gyfer costau gweithredu a £2,419,461 ar gyfer eu cyfran o daliadau grant. Hefyd, talom y Gronfa Loteri Fawr am nifer o weithgareddau yn ystod y flwyddyn; yn fwyaf nodedig, y rhaglen grant Celebrate Scotland, a weithredid ar ran nifer o ddosbarthwyr y Loteri. Talom £1,052,377 iddynt yn y flwyddyn, yn cynnwys £931,000 i'w had-dalu am daliadau grant a wnaed ar ein rhan. Nid oedd unrhyw beth yn ddyledus iddynt ar ddiwedd y flwyddyn. Gwnaethom secondio aelod o staff i'r Gronfa Loteri Fawr yn dechrau ym mis Mawrth 2015; roedd £4,671 yn ddyledus ar ddiwedd y flwyddyn.

Gwnaethom ddau gyfraniad, yn dod i gyfanswm o £8,000, i Gyngor Celfyddydau Lloegr am ddau ddarn o waith ymchwil. Nid oedd unrhyw symiau'n ddyledus ar ddiwedd y flwyddyn.

Defnyddiom Engish Heritage i ddarparu cyngor arbenigol a gwasanaethau mentora ar gyfer rhai o'n grantiau, £16,308 yn 2014–15 (roedd £3,823 yn ddyledus ar ddiwedd y flwyddyn). Yn ogystal, mae English Heritage yn parhau i weithredu ein Grantiau Atgyweirio ar gyfer Mannau Addoli yn Lloegr. Gwnaethom eu had-dalu am daliadau grant a wnaed ar ein rhan. Daeth y rhain i gyfanswm o £17,369,000 yn 2014–15. Nid oedd unrhyw beth yn ddyledus iddynt ar ddiwedd y flwyddyn.

Yn ogystal, cafwyd trafodion o bwys gyda Swyddfa'r Cabinet, gwerth £5,841, a wnaeth gwaith gweinyddu pensiynau ar ein rhan; nid oedd unrhyw beth yn ddyledus iddynt ar ddiwedd y flwyddyn.

Rydym wedi secondio aelod o staff i Gynulliad Cymru. Rydym wedi codi £31,604 arnynt yn ystod y flwyddyn ac roedd £8,801 yn ddyledus i ni ar ddiwedd y flwyddyn.

Ym mis Mai 2011, llofnododd y Pwyllgor ar Newid Hinsawdd (CCC) isbrydles ar gyfer y rhan fwyaf o lawr cyntaf swyddfeydd CGDG, yn 7 Holbein Place, Llundain. Mae CCC yn gorff cyhoeddus anadrannol a noddir ar y cyd gan yr Adran Ynni a Newid Hinsawdd, DEFRA, Llywodraeth yr Alban, Llywodraeth Cynulliad Cymru a Gweithrediaeth Gogledd Iwerddon. Oddeutu 13 mlynedd yw hyd yr isbrydles hon, a bydd yn arwain at daliadau rhent i CGDG gwerth cyfanswm o £1.9miliwn. Yn ogystal, bydd CCC yn gwneud cyfraniadau at gost rhedeg Holbein Place o ryw £70,000 y flwyddyn ar lefelau prisiau 2014–15. Ar 31 Mawrth 2015, roedd rhyw £20,800 yn ddyledus gennym i CCC am ordaliadau am wasanaeth a rhent a dalwyd o flaen llaw.

Fel y nodir isod, roedd gan Ymddiriedolwyr CGDG fuddiannau mewn cyrff y gwnaed grantiau Loteri iddynt gan CGDG. Yn yr un modd, roedd gan aelodau'r Pwyllgorau Gwledig a Rhanbarthol fuddiannau mewn prosiectau a gafodd grantiau Loteri gan eu pwyllgor neu gymeradwyaethau i fwrdd yr Ymddiriedolwyr. Mae'n ofynnol i Ymddiriedolwyr ac aelodau pwyllgor ddatgan unrhyw gysylltiad ag ymgeiswyr ar ddechrau pob cyfarfod a pheidio â mynychu unrhyw ran o'r cyfarfod hwnnw lle mae'r cais hwnnw am grant yn cael ei drafod. Ni chymerant unrhyw ran yn y penderfyniad ynglŷn â dyfarnu grant nac unrhyw benderfyniad dilynol a wneir ynglŷn â'r grant hwnnw. Mae yna reolau llym hefyd yn ymwneud â'r amgylchiadau y gall Ymddiriedolwyr ac aelodau pwyllgor dderbyn gwaith am dâl gan y sawl sy'n derbyn grant. Felly, mae'r Ymddiriedolwyr yn fodlon na wnaeth yr unigolion mewn unrhyw achos ddylanwadu ar y broses benderfynu.

Bydd trafodion partïon perthynol wedi digwydd yn 2014–15 hefyd, ar ffurf taliadau grant, a oedd yn ymwneud â dyfarniadau a wnaed ac a ddatgelwyd mewn blynyddoedd blaenorol. Gan fod y trafodion partïon perthynol hynny wedi'u datgelu'n flaenorol, ni chânt eu hailadrodd yma.

Bwrdd yr Ymddiriedolwyr

Yr Oriel Bortreadau Genedlaethol

Grant o £6,343,500 – Syr Anthony Van Dyck: Caffael a Rhannu ei Hunanbortread Olaf. Datganodd Kim Evans fuddiant yn Syr Anthony Van Dyck: Caffael a Rhannu ei Hunanbortread Olaf gan ei bod yn un o ymddiriedolwyr yr Oriel Bortreadau Genedlaethol, sef yr ymgeisydd am grant.

Yr Ymddiriedolaeth Treftadaeth Bost ar gyfer yr Amgueddfa a'r Archif Bost Brydeinig
Grant o £4,499,300 – Prosiect Canolfan Newydd yr Amgueddfa a'r Archif Bost Brydeinig yn Mount Pleasant.
Datganodd Angela Dean fuddiant yn yr Amgueddfa a'r Archif Bost Genedlaethol gan ei bod yn aelod o'i Phwyllgor Cyllid ac Archwilio.

Ymddiriedolaeth Amgueddfa Priordy Norton
Grant o £3,670,000 – Norton Priory – Monastery to Museum.
Datganodd Virginia Tandy fuddiant ym Mhriordy Norton gan ei bod yn aelod o gyngor cynghori Sefydliad Granada, a bod Priordy Norton wedi gwneud cais i'r sefydliad ers yr ymweliad safle.

Partneriaeth Dirwedd South West Peak
Grant o £154,300 a phas rownd gyntaf o £2,563,600 – South West Peak: A Landscape at a Crossroads.
Datganodd Jim Dixon wrthdaro buddiannau yn y casgliad o geisiadau Partneriaethau Tirwedd gan ei fod yn Brif Weithredwr Awdurdod Parciau Cenedlaethol y Peak District, sef y partner arweiniol ar gyfer cais South West Peak ac y bu'n ymwneud yn agos â'i ddatblygu.

Eglwys Gadeiriol Guildford
Grant o £4,631,600 – Securing Guildford Cathedral's future: treasures, memories and stories revealed.
Datganodd Perdita Hunt wrthdaro buddiannau gan ei bod yn aelod o'i phwyllgor apeliadau.

Cymdeithas Arkwright
Cynnydd grant o £1,025,400 i wneud cyfanswm grant o £4,095,400 – The Cromford Mills Creative Cluster and World Heritage Site Gateway Project.
Roedd Jim Dixon wedi datgan bod posibilrwydd y gallai feddiannu lle swyddfa yn Cromford Mills yn y dyfodol.

Gwasanaeth Amgueddfeydd ac Archaeoleg Norfolk
Grant o £47,500 – Cleddyfan Rudham.
Datganodd Steve Miller fuddiant yng Nghleddyfan Rudham gan ei fod yn Bennaeth Gwasanaeth Amgueddfeydd Norfolk, sef yr ymgeisydd am grant.

Gwasanaeth Amgueddfeydd ac Archaeoleg Norfolk
Grant o £47,500 – Cleddyfan Rudham.
Datganodd Steve Miller fuddiant yng Nghleddyfan Rudham gan ei fod yn Bennaeth Gwasanaeth Amgueddfeydd Norfolk, sef yr ymgeisydd am grant.

Cyngor Bwrdeistref King's Lynn a Gorllewin Norfolk
Grant o £1,850,600 – Stories of Lynn.
Datganodd Steve Miller fuddiant gan ei fod yn Bennaeth Gwasanaeth Amgueddfeydd ac Archaeoleg Norfolk a bod Amgueddfeydd Norfolk yn bartner yn y prosiect.

Gwasanaeth Amgueddfeydd ac Archaeoleg Norfolk
Grant o £1,470,000 – Voices from the Workhouse.
Datganodd Steve Miller wrthdaro gan ei fod yn Bennaeth Gwasanaeth Amgueddfeydd ac Archaeoleg Norfolk.

Ymddiriedolaeth Dreftadaeth Norfolk a Norwich
Cymeradwywyd y newid i ddefnydd cymeradwy – Dragon Hall.
Datganodd Steve Miller wrthdaro gan ei fod yn Bennaeth Gwasanaeth Amgueddfeydd ac Archaeoleg Norfolk ac oherwydd mai'r ymgeisydd oedd Ymddiriedolaeth Dreftadaeth Norfolk a Norwich ac roedd Cyngor Dinas Norwich yn berchen ar y safle.

Plant mewn Amgueddfeydd
Grant o £28,900 – Teen Take – Ffilm gan bobl ifanc am yr hyn y maent am ei gael mewn ymweliad ag amgueddfa.
Datganodd Steve Miller fuddiant gan ei fod yn Bennaeth Gwasanaeth Amgueddfeydd ac Archaeoleg Norfolk a oedd yn bartner yn y prosiect. Datganodd Sandie Dawe wrthdaro gan ei bod yn Gadeirydd Plant mewn Amgueddfeydd.

Creative Collisions
Grant o £38,700 – Crafting History – Researching the History of Craft in Great Yarmouth with Contemporary Practitioners.
Datganodd Steve Miller fuddiant. Bydd yr ymgeisydd yn gweithio gyda'r Amgueddfa Amser a Llanw. Mae Steve yn Bennaeth Gwasanaeth Amgueddfeydd Norfolk.

Cwmni Buddiannau Cymunedol Gŵyl Gelfyddydau Great Yarmouth
Grant o £9,800 – Prosiect Syr James Paget.
Datganodd Steve Miller wrthdaro gan ei fod yn Bennaeth Gwasanaeth Amgueddfeydd ac Archaeoleg Norfolk a fu'n ymwneud â'r prosiect, ar ryw lefel, trwy'r Amgueddfa Amser a Llanw ac yr oedd ganddo berthynas trwy'r Gwasanaeth Celfyddydau hefyd.

Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru
Grant o £309,800 a phas rownd gyntaf o £3,699,900 – Middleton: Adfer Paradwys, Gardd Fotaneg Genedlaethol Cymru.
Datganodd Manon Antoniazzi wrthdaro buddiannau gan y bu'n ymwneud â thrafodaethau ynglŷn â'r prosiect yn rhan o'i rôl fel Prif Swyddog Gweithredol – Twristiaeth a Marchnata ar gyfer Cymru.

Archesgobaeth Caerdydd
Grant o £1,267,700 – Conglfaen: Archesgobaeth Caerdydd
Datganodd Manon Antoniazzi wrthdaro buddiannau oherwydd bod ei gŵr yn ymwneud â'r corff ymgeisio.

Ymddiriedolaeth Oriel Watts
Grant o £39,300 – Watts in the Red Robe: Bringing Home the Artist's Last Remaining Self Portrait.
Datganodd Perdita Hunt wrthdaro gan ei bod yn Gyfarwyddwr Oriel Watts.

Bede's World
A grant o £10,000 – Groundbreaker.
Datganodd Richard Morris wrthdaro gan ei fod yn gyn Gadeirydd yr Ymddiriedolwyr yn Bede's World.

Aelodau'r Pwyllgor
Diwylliant Luton
Grant o £167,000 a phas rownd gyntaf o £1,837,000 – Amgueddfa Parc Wardown.
Datganodd Maggie Appleton wrthdaro gan ei bod yn Brif Weithredwr Ymddiriedolaeth Gwasanaethau Diwylliannol Luton.

Coleg Prifysgol Esgob Grosseteste, Lincoln
Grant o £406,500 – Prosiect Rhaeadru Dysgu Sandford.
Datganodd Jean McIntyre wrthdaro gan ei bod yn un o gyflogeion y sefydliad sy'n ymgeisio.

Awdurdod Parc Cenedlaethol y Peak District
Grant o £605,100 – Moorland Monitoring – Rhaglen monitro ac ymchwil gan wirfoddolwyr yn ardal ddeheuol Rhosydd y Penwynion a'r Dark Peak.
Datganodd Geoff Nichols fuddiant gan ei fod yn Gadeirydd y Bartneriaeth Moors for the Future ac yn Ddirprwy Gadeirydd Awdurdod Parc Cenedlaethol y Peak District.

Amgueddfa Archaeoleg Llundain
Grant o £1,416,000 – CITiZAN – The Coastal & Intertidal Zone Archaeological Network.
Datganodd David Stocker fuddiant gan ei fod yn un o Ymddiriedolwyr y Cyngor Archaeoleg Brydeinig. Datganodd Mike Heyworth fuddiant fel Cyfarwyddwr Gweithredol y Cyngor Archaeoleg Brydeinig.

Grŵp Archaeoleg Lincoln ar gyfer Addysg ac Ymchwil Cloddio
Grant o £46,600 – Cloddfa Gymunedol Stryd Ermine.
Datganodd David Stocker fuddiant gan ei fod wedi rhoi cyngor i'r ymgeisydd.

Cyngor Eglwys Blwyfol Dry Doddington
Grant o £73,900 – Eglwys St James, Dry Doddington.
Datganodd David Stocker fuddiant yn y prosiect gan ei fod wedi rhoi cyngor i'r ymgeisydd.

Eglwys St James, Freiston
Grant o £9,900 – Freiston Forward, First Steps to a Sustainable Future.
Datganodd David Stocker fuddiant yn y prosiect gan ei fod wedi rhoi cyngor i'r ymgeisydd.

Cyngor Sir Swydd Nottingham
Grant o £119,700 a phas rownd gyntaf o £2,570,100 – From Miner to Major: The Real Sherwood Forest.
Datganodd John Everitt fuddiant gan ei fod yn Brif Weithredwr Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Nottingham, sef un o sefydliadau partner y prosiect.

Birklands Ringing Group
Grant o £60,000 – From Sherwood Forest to the Congo and Back!
Datganodd John Everitt wrthdaro buddiannau gan fod ei gyflogwr, sef Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Nottingham, wedi bod yn gweithio'n agos gyda Birklands Ringing Group ar y prosiect.

National Forest Company
Grant o £770,600 – Black to Green: from coal pits to tree tops – Swydd Derby.
Datganodd John Everitt fuddiant yn Black to Green, gan ei fod yn Brif Weithredwr y National Forest Company.

Grŵp Lleol De Swydd Nottingham
Grant o £9,500 – Wilwell Farm Cutting and Wilford Claypit Nature Reserves Enhancement and Training Project.
Datganodd John Everitt wrthdaro buddiannau gan fod y grŵp Bywyd Gwyllt Lleol yn gysylltiedig ag Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Nottingham, y mae John yn Brif Weithredwr arni.

Ordinary Culture
Grant o £25,000 – View From The East.
Datganodd John Everitt wrthdaro buddiannau gan fod Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Nottingham yn cael ei thalu i helpu gyda rhai o'r canlyniadau.

Bwrdeistrefi Ealing a Hounslow yn Llundain
Grant o £4,671,000 – Parc Gunnersbury, Ealing a Hounslow.
Datganodd Hilary Carty wrthdaro buddiannau oherwydd ei bod wedi ysgrifennu Strategaeth Ddiwylliannol Bwrdeistref Ealing yn ddiweddar.

Bwrdeistrefi Ealing a Hounslow yn Llundain
Grant o £4,110,000 – Amgueddfa Gunnersbury.
Datganodd Hilary Carty wrthdaro buddiannau oherwydd ei bod wedi ysgrifennu Strategaeth Ddiwylliannol Bwrdeistref Ealing yn ddiweddar.

Cyngor Ealing
Grant o £4,419,900 – Adnewyddu Maenor Pitzhanger
Datganodd Hilary Carty wrthdaro buddiannau oherwydd ei bod wedi ysgrifennu Strategaeth Ddiwylliannol Bwrdeistref Ealing ac roedd datblygu'r Faenor yn flaenoriaeth uchel i'r fwrdeistref.

Amgueddfa a Gerddi Horniman
Grant o £164,600 a phas rownd gyntaf o £3,306,000 – Collections Peoples Stories, Amgueddfa Horniman.
Datganodd Hilary Carty wrthdaro buddiannau gan ei bod yn un o Ymddiriedolwyr Amgueddfa Horniman.

Oriel Ben Uri
Grant o £353,700 – Art, Identity and Migration: 100 Years of Ben Uri 1915–2015.
Datganodd Hilary Carty wrthdaro buddiannau gan fod Ystafelloedd Inigo yn rhan o'r Sefydliad Diwylliannol yng Ngholeg y Brenin, Llundain, yr oedd hi'n gwneud gwaith am dâl iddo

Sefydliad Francis Crick
Grant o £25,400 a phas rownd gyntaf o £299,700 – The Story of the Crick.
Datganodd Blondel Cluff wrthdaro buddiannau gan y bu'n Aelod o Gyngor Coleg y Brenin, Llundain, pan ffurfiodd Sefydliad Francis Crick.

Terapia
Grant o £184,600 a phas rownd gyntaf o £1,127,200 – The Bothy, Barnet: Imaginative use of listed building to create centre for children's psycho-therapeutic services.
Datganodd Jon Sheaff wrthdaro buddiannau gan ei fod yn Rheolwr Prosiect ar gyfer y prosiect adnewyddu parc Avenue House cyfagos.

Ymddiriedolaeth Avenue House
Grant o £2,154,700 – Prosiect Adfer Avenue House, Barnet.
Datganodd Jon Sheaff wrthdaro buddiannau gan ei fod yn rheolwr prosiect ar gyfer Avenue House ac ef a ysgrifennodd y cais.

Ysbyty Sutton yn y Charterhouse, mewn partneriaeth ag Amgueddfa Llundain
Grant o £1,586,600 – Revealing the Charterhouse.
Datganodd Blondel Cluff wrthdaro buddiannau gan fod ei mab wedi'i gofrestru i fynd i Ysgol y Charterhouse a'i bod hi wedi mynychu pwyllgor llywio'r ysgol i drafod gwaith dyngarol yn Llundain.

Groundwork Gogledd-ddwyrain Lloegr
Grant o £1,889,500 – River Tees Rediscovered.
Datganodd Susan Antrobus fuddiant gan fod ei chyflogwr, sef Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Dyffryn Tees, yn bartner yn y prosiect.

Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Dyffryn Tees
Grant o £425,800 – Tees Valley Wild Green Spaces.
Datganodd Susan Antrobus fuddiant gan ei bod yn cael ei chyflogi gan yr ymgeisydd.

Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Dyffryn Tees
Grant o £45,300 – East Cleveland Batscape.
Datganodd Susan Antrobus fuddiant gan ei bod yn cael ei chyflogi gan yr ymgeisydd.

Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Dyffryn Tees
Grant o £9,900 – Cleveland Coast Wildflowers.
Datganodd Susan Antrobus fuddiant gan ei bod yn cael ei chyflogi gan yr ymgeisydd.

Prifysgol Newcastle
Grant o £2,000 a phas rownd gyntaf o £1,364,700 – Capturing our Coast.
Datganodd Chris Mullin fuddiant, gan ddweud ei fod yn ddarlithiwr ymweliadol ym Mhrifysgol Newcastle ac yn Llywydd Anrhydeddus Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Northumberland, sy'n bartner yn y cais.

Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Northumberland
Grant o £417,400 – Dynamic Druridge.
Datganodd Chris Mullin fuddiant gan mai ef oedd Llywydd Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Northumberland.

Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Gaerhirfryn
Grant o £620,900 – The Biodiverse Society, Swydd Gaerhirfryn.
Datganodd Steve Garland fuddiant gan ei fod yn Gadeirydd Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Gaerhirfryn.

Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Gaerhirfryn
Grant o £212,800 a phas rownd gyntaf o £2,210,660 – The Carbon Landscape – Restoring Great Manchester Wetlands to the Community.
Datganodd Steve Garland fuddiant gan ei fod yn Gadeirydd Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Gaerhirfryn.

Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol (Gogledd-orllewin Lloegr)
Grant o £3,880,000 – The Quarry Bank Project.
Datganodd Tiffany Hunt fuddiant gan ei bod yn gyn gyflogai yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol (Gogledd-orllewin Lloegr) a bod ganddi wybodaeth flaenorol am y prosiect.

Cymdeithas Gadwraeth Daniel Adamson
Grant o £3,801,900 – The 'Daniel Adamson' Maritime Heritage Project.
Datganodd Ivan Wadeson fuddiant ym mhrosiect Daniel Adamson, gan ei fod yn gyn gyflogai i'r Audience Agency, a oedd wedi darparu deunydd marchnata ar gyfer y prosiect.

Dukes Playhouse
Grant o £10,000 – How Did Your Garden Grow – exploring the history of Lancaster's Storey Gardens.
Datganodd Ivan Wadeson wrthdaro buddiannau gan ei fod yn cael ei gyflogi gan Dukes Playhouse.

Comisiwn Brenhinol Henebion yr Alban
Grant o £1,659,100 – Scotland's Urban Past.
Datganodd Eleanor McAllister wrthdaro gan ei bod yn aelod o'r bwrdd cynghori trosglwyddo, sef y corff sy'n goruchwylio'r cyfuno rhwng Comisiwn Brenhinol Henebion yr Alban a Historic Scotland.

Scottish Natural Heritage
Grant o £973,100 – Wildcat Action (Inverness, Nairn, Badenoch a Strathspey).
Datganodd Simon Pepper wrthdaro gan ei fod yn aelod o Fwrdd Scottish Natural Heritage.

Ymddiriedolaethau Afonydd a Physgodfeydd yr Alban
Grant o £41,900 a phas rownd gyntaf o £1,581,900 – Scottish Invasive Species Initiative.
Datganodd Simon Pepper wrthdaro gan ei fod yn aelod o Fwrdd Scottish Natural Heritage.

Cyngor Dosbarth New Forest
Grant o £1,379,300 – Canolfan Ddysgu Eling Tide Mill.
Datganodd Debbie Tann fuddiant gan fod ei sefydliad, sef Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Hampshire ac Ynys Wyth, yn bartner yn y prosiect.

Amgueddfa Celf ac Archaeoleg yr Ashmolean
Grant o £644,400 – Caffael High Street, Oxford gan J M W Turner.
Datganodd Susan McCormack wrthdaro o ran caffael High Street, Oxford gan J M W Turner gan ei bod yn gweithio i'r Ashmolean, sef y sefydliad ymgeisio.

Awdurdod Parc Cenedlaethol Dartmoor
Grant o £1,900,000 – Moor than Meets the Eye, Dartmoor.
Adroddodd Evelyn Stacey am wrthdaro gan fod ei chyflogwr, sef Ymddiriedolaeth Llynnoedd y De-orllewin, yn bartner yn y prosiect.

Cyngor Tref Tavistock
Grant o £980,000 – Tavistock Townscape Heritage Initiative Scheme.
Datganodd Tamsin Daniel wrthdaro yn Tavistock Townscape Heritage Initiative Scheme gan fod Cyngor Cernyw yn bartner yn y prosiect.

Cadwraeth Glöynnod Byw
Grant o £22,700 a phas rownd gyntaf o £338,800 – All the Moor Butterflies – Conserving the South West's threatened butterflies and moths.
Datganodd Phil Collins wrthdaro gan fod yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol yn bartner yn y prosiect a'i fod ef yn Rheolwr Cyffredinol ar gyfer yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol ar Exmoor. Datganodd Evelyn Stacey wrthdaro yn rhinwedd ei swydd fel Prif Weithredwr Ymddiriedolaeth Llynnoedd y De-orllewin, a oedd yn debygol o gael mantais o'r prosiect.

Cyngor Cernyw mewn partneriaeth â King Edward Mine Ltd
Grant o £1,121,400 – King Edward Mine Museum.
Datganodd Tamsin Daniel wrthdaro gan ei bod yn gweithio i'r ymgeisydd.

Cadwch Gymru'n Daclus mewn partneriaeth â'r Ymddiriedolaeth Goetiroedd
Grant o £74,600 a phas rownd gyntaf o £655,900 – Y Goedwig Hir: Ymgysylltiad y gymuned i ddiogelu gwrychoedd Cymru.
Datganodd Rhian Thomas wrthdaro buddiannau gan ei bod yn aelod o Fwrdd Cadwch Gymru'n Daclus.

Cyngor Sir Powys, mewn partneriaeth ag Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog
Grant o £342,800 – Prosiect Cofebau Rhyfel Powys 2014–2018, Arwydd o Barch/A Mark of Respect.
Datganodd Carys Howell wrthdaro buddiannau gan y bu'n aelod o Awdurdod Parc Cenedlaethol Bannau Brycheiniog, a oedd yn bartner darparu ar gyfer y prosiect, hyd at fis Mehefin 2014.

Pwyllgor Neuadd Goffa Casnewydd
Grant o £44,600 a phas rownd gyntaf o £196,100 – Cadwraeth a dehongli Odyn Ganoloesol Casnewydd.
Datganodd Ted Sangster wrthdaro buddiannau gan ei fod wedi cadeirio cyfarfod o Barc Cenedlaethol Arfordir Sir Benfro, a ddyfarnodd grant Cronfa Datblygu Cynaliadwy i'r prosiect.

Prifysgol Birmingham
Grant o £1,564,300 – Lapworth Museum of Geology University of Birmingham Redevelopment Project.
Datganodd Ian Grosvenor fuddiant gan ei fod yn gweithio i'r ymgeisydd, sef Prifysgol Birmingham.

Cyngor Tref Evesham
Grant o £43,400 a phas rownd gyntaf o £1,398,500 – The Great Big Almonry Project.
Datganodd Alan Taylor fuddiant yn y cais hwn gan ei fod wedi cymryd rhan mewn trafodaethau cyn ymgeisio gyda'r ymgeisydd, yn rhan o'i rôl gydag English Heritage.

Ymddiriedolaeth Compton Verney House
Grant o £2,296,900 – Compton Verney Chapel and Landscape Restoration Project.
Datganodd Ian Grosvenor wrthdaro buddiannau gan fod ei bartner yn un o Lywodraethwyr Ymddiriedolaeth Compton Verney House.

Ymddiriedolaeth Dreftadaeth Uttoxeter
Grant o £643,800 – Redfern's, Museum of Uttoxeter Life.
Datganodd Ian Grosvenor wrthdaro buddiannau gan fod ei bartner yn cynghori/wedi bod yn cynghori'r ymgeiswyr fel mentor a benodwyd gan CDL a bod posibilrwydd y gallai barhau i ymwneud â'r prosiect pe byddai cyllid yn cael ei ddyfarnu.

Yr Amgueddfa Brydeinig
Grant of £792,000 – PaST Explorers: Finds Recording in the Local Community.
Datganodd Mike Heyworth wrthdaro buddiannau fel aelod o'r Panel Cynghori ar gyfer y Cynllun Hynafiaethau Cludadwy, a weinyddir gan yr Amgueddfa Brydeinig.

Iard Longau Hanesyddol Chatham
Grant o £10,000 – Commemoration of the Loss of the Three Cruisers (22nd September 1914).
Datganodd Bill Ferris wrthdaro buddiannau gan ei fod yn Brif Weithredwr Iard Longau Hanesyddol Chatham.

Ironbridge Coracle Heritage
Grant o £10,000 – Ironbridge Coracle Trust.
Datganodd Jude Walker wrthdaro buddiannau gan ei bod hi'n cynnal y prosiect.

Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol ar gyfer Mannau o Ddiddordeb Hanesyddol neu Harddwch Naturiol
Grant o £24,900 – Re-discovering Belton's Forgotten Gunners.
Datganodd Geoff Nickolds fuddiant gan ei fod yn aelod o Gyngor yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol.

Cymdeithas Hanesyddol Castleton
Grant o £5,600 – Castleton – At Home and Away.
Datganodd Geoff Nickolds fuddiant gan ei fod yn Aelod a Dirprwy Gadeirydd o Awdurdod Parc Cenedlaethol y Peak District, a oedd wedi'i restru'n bartner yn y prosiect hwn.

Y Gymdeithas Frenhinol er Diogelu Adar (RSPB)
Grant o £81,300 – Guardians of the Moor.
Datganodd Geoff Nickolds fuddiant gan ei fod yn Aelod a Dirprwy Gadeirydd o Awdurdod Parc Cenedlaethol y Peak District, a oedd yn berchen ar Ystad y Rhostiroedd Dwyreiniol yr oedd y prosiect wedi'i seilio arnynt.

Cyngor Dinas Nottingham
Grant o £599,500 a phas rownd gyntaf o £12,988,500 – Revisioning Nottingham Castle – 1,000 Years of History.
Datganodd Les Sparks wrthdaro buddiannau oherwydd gofynnwyd iddo weithredu fel cynghorydd i'r cwmni pensaernïol sy'n arwain y prosiect hwn.

Ymddiriedolaeth Thomas Chase (LB Havering)
Grant o £9,400 – Menter i alluogi pobl i ddarganfod treftadaeth Barking a Dagenham.
Datganodd Rachel Hasted wrthdaro buddiannau gan y byddai English Heritage, y gweithiodd iddynt yn ddiweddar, yn elwa ar y prosiect.

Cyngor Eglwys Blwyfol Skelsmergh, Cumbria
Grant of £5,900 – The Men on the Memorial.
Datganodd Jenny Cousins wrthdaro buddiannau gan mai ei thad a'r Cyngor Eglwys Blwyfol lleol yw'r ymgeiswyr.

Prifysgol Newcastle
Grant o £7,000 – Intolerably Nameless Names: Chronicling the Fallen of Newcastle and Durham Universities.
Datganodd Lindsay Allason wrthdaro buddiannau gan ei bod yn ddarlithiwr ymweliadol ym Mhrifysgol Newcastle.

St Anns Allotments
Grant o £17,300 – Dig For History.
Datganodd Mo Cooper wrthdaro buddiannau gan mai hi a gyflwynodd y cais ar ran ei chyflogwr, sef STAA Ltd, ac y byddai'n elwa'n uniongyrchol ar y prosiect.

Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol (Gogledd Lloegr) – Swydd Efrog a'r Gogledd-ddwyrain
Grant o £61,500 – Revitalising Gibside Walled Garden.
Datganodd Niall Hammond wrthdaro buddiannau gan ei bod yn aelod o Fwrdd Cynghori Rhanbarthol Ymddiriedolaeth Genedlaethol Swydd Efrog a'r Gogledd-ddwyrain, yn ogystal â Phanel Archaeolegol cynghorol yr Ymddiriedolaeth.

Staff
Nid oedd unrhyw staff.

18. Offerynnau ariannol

Mae datgeliad llawn o dan IFRS 7, 'Offerynnau Ariannol: Datgeliadau', yn yr Adroddiad Strategol.

19. Cronfa wrth gefn gwerth teg

	2014–15 £'000	2013–14 £'000
Ar ddechrau'r flwyddyn	**0**	0
Gwireddu'r enillion ailbrisio ar falans CDdLG	**0**	0
Enillion ailbrisio ar ddiwedd y flwyddyn ar falans CDdLG	**0**	0
Ar ddiwedd y flwyddyn	**0**	0

Mae'r gronfa wrth gefn yn ymwneud â'r gwahaniaeth rhwng cost llyfr a gwerth marchnad y balans yn CDdLG (gweler nodyn 11). Nid yw'r gwahaniaeth rhwng gwerth llyfr a gwerth marchnad asedau sefydlog anniriaethol ac eiddo, peiriannau ac offer (gweler nodiadau 8 a 9) yn berthnasol.

20. Datganiad o golledion

Gwnaeth CDL golledion drwy ddiddymu chwe grant yn dod i gyfanswm o £282,200 yn ystod y flwyddyn (2013–14: un grant £15,974). Roedd y rhan fwyaf o'r diddymiadau'n symiau cymharol fach, ond roedd un dyfarniad i Gyngor Dosbarth Metropolitan Wakefield lle y bu'n rhaid i ni ddiddymu £235,000. Ym 1998, gwnaethom lofnodi contract gyda'r cyngor i ddyfarnu £1,005,000 ar gyfer adeilad amgueddfa. Heb ymgynghori, newidiodd y cyngor ddefnydd yr adeilad yn 2011 gan drosglwyddo casgliad yr amgueddfa i fan arall. Yn dilyn trafodaethau â'r cyngor ac o ystyried y ffaith bod casgliadau'r amgueddfa'n dal i fod ar gael yn rhwydd i'r cyhoedd a bod yr adeilad yn dal i fod ym mherchenogaeth y cyngor, gwnaethom gytuno i leihau gwerth yr adfachiad cytundebol gan £235,000 ar yr amod bod y cyngor yn cytuno i fuddsoddi swm cyfwerth mewn prosiect a ariennir gan CDL yng Nghastell Pontefract.

Cyfarwyddiadau Polisi

Mae'r llywodraeth yn cyhoeddi cyfarwyddiadau polisi i CDL o dan Ddeddf 1993. Daeth y cyfarwyddiadau presennol i rym yn 2008. Fel o'r blaen, mae'r rhain yn faterion sydd i'w hystyried wrth ddosbarthu arian.

Ar yr un pryd, cyhoeddodd Llywodraeth Cymru gyfarwyddiadau polisi yn ymwneud ag arian a ddosberthir yng Nghymru, ac yn 2011 cyhoeddodd Llywodraeth yr Alban gyfarwyddiadau ar gyfer arian a ddosberthir yn yr Alban. Mae'r rhain yn cyd-fynd â chyfarwyddiadau'r DU, ac fe'u hatgynhyrchir yn llawn ar dudalennau 63 i 65.

a) Anghenion y dreftadaeth

"Asesiad CDL o anghenion y dreftadaeth genedlaethol a'u blaenoriaethau ar gyfer mynd i'r afael â nhw."

Yn 2014–15, roedd y galw am arian y Loteri ar gyfer treftadaeth wedi aros yn uchel ac, oherwydd bod gwerthiannau tocynnau yn parhau'n gadarn roeddem yn gallu ymrwymo £462miliwn mewn dyfarniadau, yn erbyn ceisiadau gwerth £945miliwn.

Hon oedd yr ail flwyddyn weithredu o dan y Fframwaith Strategol ar gyfer *A lasting difference for heritage and people*. Rydym wedi parhau i gefnogi'r sector mewn amgylchedd gweithredu heriol, gan ymsefydlu rhaglenni a mentrau newydd, gan gynnwys Grantiau Cychwyn a Chyllid Trosglwyddo, i fynd i'r afael â'r angen i adeiladu mwy o gydnerthedd a hyrwyddo arloesedd mewn sefydliadau treftadaeth, er mwyn cefnogi twf, a llenwi bylchau sgiliau a nodwyd.

Ym mis Mehefin, gwnaethom lansio'r adroddiad *State of UK Public Parks 2014: Renaissance to risk?* sy'n amlygu'r risgiau posibl i barciau o ganlyniad i doriadau presennol a disgwyliedig mewn cyllid cyhoeddus, gan alw am weithredu ar y cyd i ymateb i'r hinsawdd economaidd newydd. Yn ogystal â cheisio ymrwymiad parhaus gan awdurdodau lleol, roedd yr adroddiad yn cydnabod y byddai angen ffyrdd newydd o weithio a mwy o gyfranogiad cymunedol i gynnal parciau yn y dyfodol. Mewn partneriaeth â NESTA a'r Gronfa Loteri Fawr, rydym yn ariannu 11 prosiect gyda grantiau yn dod i gyfanswm o £1filiwn o dan y fenter Ailfeddwl am Barciau, sy'n ceisio ysgogi arloesedd wrth ddatblygu modelau newydd ar gyfer rheoli parciau a chynhyrchu incwm.

Roedd Canmlwyddiant dechrau'r Rhyfel Byd Cyntaf wedi denu llawer o ddiddordeb ymhlith y cyhoedd a'r cyfryngau eleni. Ers mis Ebrill 2010, mae CDL wedi dyfarnu £71miliwn i 1,200 o brosiectau a oedd yn nodi'r Canmlwyddiant, gan gynnwys £6.5miliwn ar gyfer datblygu orielau newydd Rhyfel Byd Cyntaf yr Amgueddfa Ryfel Imperialaidd, a agorodd ym mis Gorffennaf. Ers lansio'r rhaglen grantiau bach, y Rhyfel Byd Cyntaf: ddoe a heddiw, ym mis Mai 2013, rydym wedi dyfarnu £6.9miliwn i 866 o brosiectau sy'n cynorthwyo cymunedau i archwilio a choffáu'r Canmlwyddiant.

Mae'r rhaglen Menter Treftadaeth, sy'n ceisio dod ag adeiladau hanesyddol sydd wedi'u hesgeuluso yn ôl i ddefnydd newydd cynaliadwy, yn parhau i ddenu diddordeb cadarn o bob cwr o'r DU yn ei hail flwyddyn, gyda dyfarniadau newydd gwerth £32,884,800. Ac rydym wedi parhau i gefnogi amgueddfeydd, llyfrgelloedd ac archifau i ddatblygu eu casgliadau mewn modd strategol, gyda 23 dyfarniad gwerth cyfanswm o £5.1 miliwn o dan ail rownd y fenter Casglu Diwylliannau.

b) Cynnwys y cyhoedd

"Yr angen i gynnwys y cyhoedd a chymunedau lleol wrth lunio polisïau, pennu blaenoriaethau a dosbarthu arian."

Wrth ddatblygu ein strategaethau ariannu, ymgynghorwn yn rheolaidd â chwsmeriaid a'r cyhoedd sy'n chwarae'r Loteri, er mwyn cael safbwynt y defnyddiwr olaf ar ein gwaith, i lywio ein polisi a'n harfer, ac i gynyddu dealltwriaeth y cyhoedd o'r hyn a wnawn. Lluniwyd y Fframwaith Strategol presennol drwy ymgynghori'n helaeth, a rhoddir ein holl ddeunyddiau a'n prosesau ymgeisio ar brawf gyda chwsmeriaid ar yr holl lefelau grant.

Yn 2014–15, gwnaethom lansio canlyniadau ein prosiect *ymchwil 20 mlynedd mewn 12 lle,* a adroddodd ar safbwyntiau'r cyhoedd ynglŷn â threftadaeth a buddsoddiad CDL ers sefydlu'r Loteri Genedlaethol ym 1994. Mae'n datgelu bod treftadaeth y DU yn helpu i'n gwneud ni'n hapusach ynglŷn â lle rydym yn byw, ac yn rhoi treftadaeth yn gadarn wrth wraidd ffurfio a gwella ansawdd bywyd ar draws y DU, gyda dros dri chwarter chwaraewyr y Loteri yn cytuno bod prosiectau a ariennir gan CDL yn eu hardal yn cynnig gwerth da neu ragorol am arian.

Rydym wedi parhau â'n polisi recriwtio'n agored i'n pwyllgorau ym mhob ardal o Loegr, yr Alban, Gogledd Iwerddon a Chymru, sy'n gwneud penderfyniadau ynglŷn â grantiau rhwng £100,000 a £2filiwn. Yn 2014–15, fe wnaethom benodi 10 aelod pwyllgor newydd.

c) Mynediad a chyfranogiad

"Yr angen i gynyddu mynediad a chyfranogiad i'r rheiny nad ydynt yn elwa ar hyn o bryd ar y cyfleoedd treftadaeth sydd ar gael yn y Deyrnas Unedig."

Mae ein strategaeth yn parhau i ganolbwyntio ar sicrhau bod 'mwy o bobl, ac ystod ehangach o bobl, yn cymryd rhan weithredol yn eu treftadaeth', sy'n ganlyniad wedi'i bwysoli yn ein fframwaith asesu ar gyfer Grantiau Treftadaeth ar gyfer mwy na £100,000. Mae'n rhaid i'r holl ymgeiswyr sy'n gofyn am fwy na £100,000 ddangos sut y byddant yn annog mwy o fynediad a chyfranogiad trwy greu cynllun gweithredu â thargedau penodol, sy'n canolbwyntio ar y cyhoedd.

Yn aml, sefydliadau'r sector gwirfoddol yw ymgeiswyr am grantiau llai, ac maent yn defnyddio ein buddsoddiad i gyrraedd mwy o bobl mewn cymunedau lleol. Mae ein rhaglen Rhannu Treftadaeth, a lansiwyd yn 2013, wedi'i hanelu'n benodol at y sefydliadau hyn. Yn 2014–15, gwnaethom ariannu 659 o brosiectau ar draws y DU a ddaeth i gyfanswm o £5,367,650 mewn dyfarniadau o dan y rhaglen hon.

Yn dilyn adolygiad o'n swyddogaeth ddatblygu, mae ein gwaith allgymorth wedi canolbwyntio'n gynyddol ar ardaloedd daearyddol lle yr ydym wedi gweld llai o geisiadau a llai o wariant, ac ar gynulleidfaoedd targed fel pobl ifanc a'r rhai hynny o gymunedau pobl dduon a lleiafrifoedd ethnig. Eleni, mynychodd CDL yr Ŵyl Hanes Cenedlaethol Pobl Lesbiaidd, Hoyw, Deurywiol a Thrawsrywiol gyntaf ym Manceinion, er mwyn cynyddu ymwybyddiaeth o'n cyllid ac annog ymgeiswyr newydd. Mae gennym flaenoriaeth gorfforaethol i annog mwy o geisiadau gan sefydliadau sy'n cynrychioli buddiannau pobl o gymunedau pobl dduon, Asiaidd a lleiafrifoedd ethnig (BAME). Eleni, gwnaethom fuddsoddi mewn 150 o brosiectau a arweiniwyd gan y gymuned BAME; ers 1994, rydym wedi dyfarnu mwy na £180miliwn i dros 3,450 o brosiectau. Rydym wedi parhau i fuddsoddi mewn prosiectau yn ymwneud â grwpiau eraill sydd wedi'u cynnwys yn y Ddeddf Cydraddoldeb ac, eleni, rydym wedi ariannu 50 prosiect yn cynrychioli buddiannau pobl anabl a dyfarnu 8 prosiect i gymunedau pobl lesbiaidd a hoyw. Mae ein Grŵp Arfer Cynhwysiant mewnol a'n Grŵp Llywio Cydraddoldeb, dan gadeiryddiaeth y Prif Weithredwr, yn monitro ac adrodd ar y graddau yr ydym yn cyrraedd pobl newydd wrth ddyfarnu grantiau.

ch) Plant a phobl ifanc

"Yr angen i ysbrydoli plant a phobl ifanc, gan ennyn eu diddordeb a'u cyfranogiad yn y gweithgareddau y mae achos da'r dreftadaeth yn ymwneud â hwy."

Mae plant a phobl ifanc yn cysylltu â threftadaeth o ganlyniad i'r prosiectau a ariannwn. Pa un a yw'n digwydd trwy gynnig ymweliadau ysgol, llwybrau teulu, fforymau ieuenctid, apiau neu amrywiaeth o weithgareddau eraill, mae ein grantïon yn helpu cynulleidfaoedd ifanc i ddarganfod diddordebau newydd. Yn 2014, mae nifer fawr o'n prosiectau wedi galluogi pobl ifanc i gymryd rhan weithredol yn y digwyddiadau i goffáu Canmlwyddiant y Rhyfel Byd Cyntaf trwy gynnal ymchwil,

creu arddangosfeydd a chymryd rhan mewn perfformiadau i rannu straeon lleol â'r gymuned ehangach.

Ar lefel strategol, parhawn i weithio gyda Chyngor Celfyddydau Lloegr, Historic England a'r Sefydliad Ffilm Prydeinig fel partneriaid allweddol yn y Grŵp Partneriaeth Addysg Ddiwylliannol, gan ddatblygu argymhellion adolygiad y llywodraeth o Addysg Ddiwylliannol yn Lloegr. Eleni, comisiynodd y Grŵp werthusiad i fesur effaith tri chynllun peilot addysg ddiwylliannol – cydweithrediadau newydd yn gweithio ar lefel leol i gyflwyno addysg ddiwylliannol o ansawdd uchel. Roedd y gwerthusiad yn cyfleu ffactorau llwyddiant allweddol, a fydd yn helpu i lywio datblygiadau yn y dyfodol mewn gwaith partneriaeth lleol.

Ledled y DU, rydym wedi buddsoddi yng nghapasiti cannoedd o sefydliadau lleol i allu gweithio gyda phlant. Ers 1994, rydym wedi ariannu dros 1,300 o swyddi addysg dreftadaeth a chreu mwy na 800 o fannau dysgu, gan gynnwys ystafelloedd dosbarth mewnol ac allanol, theatrau ffilm a mannau chwaraeon naturiol.

Eleni, mae pobl ifanc 11–25 oed wedi parhau i arwain prosiectau treftadaeth trwy ein rhaglen Gwreiddiau Ifanc. Ers 2002, rydym wedi gwneud dros 1,600 o ddyfarniadau Gwreiddiau Ifanc, ac yn ystod y 12 mis diwethaf rydym wedi buddsoddi £3.45miliwn mewn mwy na 100 o brosiectau ar draws y DU. Mae'r prosiectau hyn yn ymgysylltu ag ystod eang o bobl ifanc, gan gynnwys y rhai hynny nad ydynt mewn addysg, cyflogaeth na hyfforddiant, ac yn helpu i ddatblygu hyder a sgiliau pwysig.

Eleni, gwnaethom ddatblygu ein cymuned ar-lein ar gyfer Gwreiddiau Ifanc, gan ddarparu cyfleoedd i grantïon ac ymgeiswyr rannu syniadau a chanlyniadau prosiect. Rydym wedi bod yn ffurfio perthnasoedd newydd â sefydliadau ieuenctid cenedlaethol, yn canolbwyntio ar feysydd lle y ceir diddordebau a rennir, gan gynnwys gweithredu cymdeithasol gan bobl ifanc, mesur canlyniadau ac annog mwy o bobl ifanc i ymwneud â'r amgylchedd naturiol.

d) Cymunedau

"Yr angen i feithrin mentrau sy'n dod â phobl ynghyd, sy'n cyfoethogi tir y cyhoedd ac yn cryfhau cymunedau."

Mae sawl un o'n rhaglenni grant wedi'u hanelu'n bennaf at grwpiau cymunedol ac, eleni, rydym wedi ariannu cannoedd o brosiectau Rhannu Treftadaeth, Ein Treftadaeth, Gwreiddiau Ifanc a'r Rhyfel Byd Cyntaf: ddoe a heddiw, sydd wedi dod â phobl at ei gilydd ar lefel leol i archwilio neu ddathlu ein treftadaeth.

Yn gynnar yn 2015, cwblhawyd ein rhaglen gymunedol Ein Holl Straeon. Cyflwynodd dros 400 o brosiectau, a gynhaliwyd rhwng 2012 a 2014, gofnod digidol o'u prosiectau trwy gyfrannu lluniau, fideos a dogfennau trwy wefan Historypin, sef llwyfan hanes cymunedol hygyrch. Rydym wedi defnyddio hyn fel offeryn datblygu i helpu i ysbrydoli sefydliadau cymunedol eraill a'u hannog i ymgeisio. Yn arbennig, eleni, rydym wedi bod yn gweithio gydag ymgeiswyr ar gyfer ein rhaglen Grantiau Mannau Addoli, a'u hannog i gynnwys canlyniadau cymunedol yn eu prosiectau, gan arwain at waith allgymorth cymunedol sy'n canolbwyntio mwy ar dreftadaeth, fel arddangosfeydd, gwaith a arweinir gan ysgolion ac arddangosiadau crefft.

Ar draws y DU, mae tir y cyhoedd wedi'i wella o ganlyniad i'n buddsoddiad: mae parciau, mynwentydd a thirweddau wedi'u hadfer, strydoedd mawr wedi'u hadnewyddu a, thrwy ein rhaglen Menter Treftadaeth arloesol, mae mwy o adeiladau 'sydd mewn perygl' yn cael eu hadnewyddu. Yn aml, mae'r gymuned leol yn helpu i gyflwyno'r prosiectau hyn – fel gwirfoddolwyr neu brentisiaid, er enghraifft – ac rydym yn gwybod o'n gwaith yn cynnal arolygon gyda'r cyhoedd bod poblogaethau lleol yn gwerthfawrogi'n fawr y gwahaniaeth amlwg a wneir i'w cymunedau a'u hansawdd bywyd.

dd) Gwirfoddolwyr

"Yr angen i gefnogi gwirfoddolwyr, ac annog gweithgarwch gwirfoddoli, yn ein treftadaeth."

Mae gwirfoddoli wedi'i ymsefydlu yn y fframwaith deilliannau a ddefnyddiwn i asesu ceisiadau grant ac felly mae wedi parhau'n rhan amlwg yn y prosiectau y byddwn yn eu hariannu ar draws ein holl raglenni grant.

Mae gweithgarwch gwirfoddoli a'n buddsoddiad mewn gwirfoddolwyr wedi cyfrannu at ddeilliannau eraill hefyd, er enghraifft trwy ddarparu capasiti ar gyfer rheoli treftadaeth yn well, trwy greu cyfleoedd i bobl ddatblygu sgiliau, neu drwy wneud sefydliadau treftadaeth yn fwy cydnerth. Mae ein cyllid yn galluogi profiadau gwirfoddoli cynhwysol, o ansawdd uchel trwy gefnogi'r costau cysylltiedig yn llawn: recriwtio gwirfoddolwyr, hyfforddiant, teithio a threuliau, yn ogystal â swyddi staff i gydlynu a rheoli gwirfoddolwyr. Rydym hefyd yn gwerthfawrogi amser gwirfoddolwyr fel cyfraniad mewn nwyddau at gostau prosiectau.

Er mwyn hyrwyddo arfer da a sicrhau bod gwirfoddolwyr yn cael y profiad gorau posibl, amlinellwn gyngor eglur trwy ein harweiniad a'n proses ymgeisio, a darparwn astudiaethau achos sy'n amlygu cyflawniadau a buddion prosiectau lle mae gwirfoddolwyr o gefndiroedd amrywiol yn gwneud gwahaniaeth parhaol i'w cymunedau. Yn sgil diddordeb parhaus mewn gwirfoddoli ar draws y sector treftadaeth, rydym wedi gallu hyrwyddo gwaith o ansawdd uchel trwy gyfrannu at ystod o gynadleddau, gweithdai a rhwydweithiau, gan gynnwys y Grŵp Gwirfoddoli Treftadaeth, a ffurfiwyd eleni. Rydym wedi parhau i rannu canlyniadau ein hymchwil effaith gymdeithasol, gan amlygu buddion gwirfoddoli treftadaeth yn y digwyddiadau hyn.

g) Sgiliau

"Yr angen i annog arloesedd a rhagoriaeth, a helpu pobl i ddatblygu eu sgiliau."

Ceisiwn ddatblygu sgiliau gwirfoddolwyr, staff cyflogedig a phobl sy'n ymuno â'r gweithlu treftadaeth er mwyn sicrhau ein treftadaeth ar gyfer y dyfodol. Mae ein cyllid wedi cynorthwyo sefydliadau treftadaeth i flaenoriaethu hyfforddiant a throsglwyddo sgiliau ar adeg pan fo cyllidebau'n dynn a, thrwy wneud hynny, helpu i ysgogi twf economaidd a denu doniau newydd i'r sector.

'Bydd pobl wedi datblygu sgiliau' yw un o'r canlyniadau wedi'u pwysoli yn ein rhaglen Grantiau Treftadaeth y dosberthir cyfran fawr o'n cyllideb trwyddi. Rydym yn gwybod bod y mwyafrif o brosiectau Grantiau Treftadaeth (86%) yn darparu hyfforddiant i wirfoddolwyr, a bod llawer hefyd yn darparu prentisiaethau cyflogedig neu gyfleoedd hyfforddiant seiliedig ar waith sy'n canolbwyntio ar y sgiliau arbenigol y mae eu hangen ar gyflogwyr treftadaeth ond nad ydynt yn cael eu cynnig yn gyffredin gan ddarparwyr hyfforddiant prif ffrwd. O Ymddiriedolaeth Hwylio Pioneer, sy'n darparu prentisiaethau adeiladu llong arloesol i bobl ifanc yn Essex, i Erddi Botaneg Brenhinol Caeredin, lle'r oedd hyfforddeion crefft yn ymwneud â phrosiect adfer bwthyn, mae ein grantïon wedi darparu profiadau o ansawdd uchel ar draws y DU.

Mae ein rhaglenni grant sy'n canolbwyntio ar sgiliau wedi parhau i ddarparu rhagoriaeth yn ystod 2014–15. Parhaodd grantïon y rhaglen Bwrsariaeth Hyfforddi, a oedd yn nodi 10 mlynedd o weithredu, i ddarparu hyfforddiant achrededig seiliedig ar waith i gyflogeion newydd a'r rhai a oedd yn newid gyrfa. Ers 2004, mae ein buddsoddiad mewn Bwrsariaethau Hyfforddi wedi cyflenwi 1,100 o unigolion i'r diwydiant a hyfforddwyd yn y gwaith gan grefftwyr tra medrus ac arbenigwyr amgylcheddol. Mae dros 75% wedi cael swyddi yn y sector treftadaeth, a llawer ohonynt wedi'u cadw gan y microfusnesau a gynhaliodd eu lleoliad hyfforddi ond na

fyddent wedi buddsoddi yn yr hyfforddiant heb gymorth y Loteri. Roedd sampl o hyfforddeion eleni yn gadarnhaol ynglŷn â'u profiadau: roedd 89% yn credu bod ansawdd eu lleoliad hyfforddi yn dda neu'n rhagorol, ac er bod 95% o'r farn bod yr hyfforddiant yn heriol, byddai 99% yn ei argymell i ffrind.

Mae'r rhaglen Sgiliau ar gyfer y Dyfodol wedi bod ar waith ers 2009, ac roedd mwy nag 80 o brosiectau yn parhau i gael eu darparu eleni. Hyd yma, mae dros 1,200 o leoliadau tymor hir wedi'u creu trwy'r rhaglen mewn ystod eang o sgiliau treftadaeth, gan gynnwys cadwraeth archifau ffilm a chyfryngau digidol, garddwriaeth a rheoli gwirfoddolwyr. Mae mwy na 750 o hyfforddeion wedi cwblhau eu hyfforddiant ac yn fodlon iawn ar yr hyfforddiant a gawsant. Mae rheolwyr prosiect Sgiliau ar gyfer y Dyfodol yn dweud hefyd fod o leiaf dri chwarter yr hyfforddeion wedi mynd ymlaen i gael swyddi cysylltiedig â threftadaeth neu ddilyn hyfforddiant ychwanegol o ganlyniad i'n buddsoddiad. Yn unol ag amcanion y rhaglen, mae arweinwyr prosiect wedi treialu arferion recriwtio arloesol gan arwain at ystod fwy amrywiol o ymgeiswyr; parhau i gynyddu nifer y cymwysterau treftadaeth sydd ar gael i'r sector; hyfforddi mwy o aseswyr er mwyn helpu i gynyddu capasiti yn y gweithlu treftadaeth; ac, yn ôl y sôn, dysgu llawer iawn o'r hyfforddeion, gan gynnwys sgiliau digidol.

Eleni, gwnaethom lansio ein prosiect digidol ein hunain, sef cymuned ar-lein newydd i annog ein grantïon i rannu ymarfer gyda'i gilydd a chyda'r sector ehangach. Gobeithiwn y bydd yr ymarfer hyfforddiant rhagorol a ddatblygwyd yn ein rhaglenni sgiliau targedig yn helpu i annog y grantïon hynny sy'n llai hyderus neu brofiadol i fod yn uchelgeisiol, er enghraifft, y rhai hynny sy'n ymgeisio am grantiau i adfer mannau addoli neu fannau gwyrdd cymunedol, sy'n gallu cynnig cyfleoedd hyfforddi gwerthfawr.

g) Gwerth cyhoeddus

"Yr angen i sicrhau bod arian yn cael ei ddosbarthu ar gyfer prosiectau sy'n hyrwyddo gwerth cyhoeddus ac nad elw preifat yw eu bwriad pennaf."

Mae ein hathroniaeth Loteri yn seiliedig ar ariannu'r hyn y mae pobl yn ei drysori, ac mae ein hasesiad o geisiadau bellach yn ystyried y deilliannau y bydd prosiectau'n eu creu ar gyfer treftadaeth, pobl a chymunedau. Rhown flaenoriaeth i sefydliadau dielw ac er 2002 mae dros hanner ein cyllid yn ôl gwerth (50.2%) wedi mynd i sefydliadau gwirfoddol a sefydliadau eglwysig.

Darparwn rywfaint o gymorth i dreftadaeth mewn perchenogaeth breifat drwy ein rhaglen Ein Treftadaeth (grantiau o £10,000 – £100,000) ar yr amod y gall ymgeiswyr ddangos bod brwdfrydedd clir gan y cyhoedd i'w prosiect, a gwir angen am fuddsoddiad y Loteri. O dan ein rhaglen Menter Treftadaeth, mae'r achos dros arian y Loteri yn dibynnu ar fod yna 'ddiffyg cadwraeth' – lle mae gwerth presennol adeilad a'r gost o ddod â'r adeilad yn ôl i ddefnydd yn fwy na'i werth ar ôl y prosiect. Mae'r ymagweddau hyn i fod i sicrhau y bydd y buddion cyhoeddus o'r prosiectau y buddsoddwn ynddynt yn gorbwyso unrhyw fudd preifat.

ng) Datblygu cynaliadwy

"Yr angen i hyrwyddo amcanion datblygu cynaliadwy."

Nid ydym wedi newid ein hymagwedd at ddatblygu cynaliadwy eleni. Mae'r holl ymgeiswyr sy'n cyflwyno ceisiadau am gyllid o fwy na £2filiwn yn dod o dan ein polisi ôl-troed carbon, sy'n mynnu eu bod yn cynnal asesiad ôl-troed carbon o'r cynnig prosiect yn ystod y cyfnod datblygu. Mae'r asesiadau hyn wedi dod yn rhan annatod o'r broses arfarnu prosiectau yn ystod 2014–15 a bydd mwy o brosiectau'n dod o dan y gofyniad yn ystod 2015–16 wrth iddynt gyrraedd yr ail rownd.

Dim ond un rhan o'r asesiad a wnawn o effeithiau amgylcheddol tebygol prosiectau yw pennu ôl-troed carbon. Er 2008, rydym

wedi mynnu bod ymgeiswyr yn dweud wrthym sut y byddant yn mynd i'r afael ag amrywiaeth o faterion yn ymwneud â defnyddio adnoddau, gan gynnwys effeithlonrwydd ynni, ynni adnewyddadwy, dŵr, deunyddiau adeiladu, gwastraff, pridd, caffael pren cynaliadwy, bioamrywiaeth a thrafnidiaeth ymwelwyr, ac rydym wedi cynnig arweiniad i helpu ymgeiswyr i gynllunio a dylunio eu prosiectau. O ran penderfyniadau Grantiau Treftadaeth a wneir gan ein bwrdd ymddiriedolwyr, darparwn grynodeb o ba mor dda y mae sefydliadau wedi mynd i'r afael â'r effeithiau amgylcheddol hyn yn eu ceisiadau.

h) Amddifadedd economaidd a chymdeithasol

"Dymunoldeb lleihau amddifadedd economaidd a chymdeithasol a sicrhau bod gan bob ardal o'r Deyrnas Unedig fynediad i'r arian a ddosberthir."

Mae ychydig dros ddwy ran o bump (42%) o holl gyllid CDL wedi'i ymrwymo yn y 25% o'r ardaloedd awdurdod lleol mwyaf difreintiedig yn y DU (yn seiliedig ar y mynegeion mwyaf diweddar o amddifadedd lluosog ar gyfer Lloegr, Cymru, yr Alban a Gogledd Iwerddon). Mae'r gyfran hon yr un fath â'r llynedd.

Mae gennym dimau datblygu yn ein swyddfeydd lleol yn yr Alban, Cymru, Gogledd Iwerddon a Lloegr i annog ceisiadau o ansawdd da o ardaloedd nad ydynt wedi'u cynrychioli gystal yn ein cyllido hyd yma. Mae ein timau datblygu bellach yn gweithio mewn ardaloedd blaenoriaeth a nodwyd ar gyfer cyfnod y Fframwaith Strategol presennol o 2013 i 2018.

Fel mesur o ledaenu cyllid yn deg, rydym yn adolygu'r nifer o awdurdodau lleol sydd wedi derbyn cryn dipyn yn llai na chyfartaledd y DU, o ran gwerth dyfarniadau grant y pen. Mae nifer yr awdurdodau lleol lle'r oedd dyfarniadau grant y pen yn is na chwarter cyfartaledd y DU bellach yn 61 (15% o'r cyfanswm).

i) Gweithio ar y cyd

"Dymunoldeb gweithio ar y cyd gyda sefydliadau eraill, gan gynnwys dosbarthwyr eraill, os yw hyn yn ffordd effeithiol o gyflawni strategaeth y Gronfa."

Drwy Fforwm y Loteri ac Uned Hyrwyddo'r Loteri Genedlaethol, rydym yn parhau i weithio gyda dosbarthwyr eraill y Loteri ar fentrau ar y cyd ac i sicrhau cydlynu gweithgareddau'n fanwl. Yn 2014–15, roedd hyn yn cynnwys ymgyrch dosbarthwr ar y cyd yn Doncaster, sef 'Dosh for Donnie', i ysbrydoli a chynorthwyo grwpiau lleol i wneud cais am gyllid y Loteri mewn ardal sydd wedi derbyn llai nag ardaloedd eraill yn y gorffennol.

Ym mis Gorffennaf 2014, gwnaethom gynnal y digwyddiad Cyfnewidfa Dreftadaeth, sef cynhadledd fawr a drefnwyd mewn partneriaeth â Chymdeithas Frenhinol y Celfyddydau, a ddenodd fwy na 200 o gyfranogwyr i drafod syniadau am dreftadaeth a rhannu safbwyntiau ynglŷn â'i rôl a'i lle mewn cymdeithas sifil, a'r ffordd orau o sicrhau ei chydnerthedd yn y dyfodol.

Gwnaethom hefyd weithio gyda'r Llywodraeth, yr Amgueddfeydd Rhyfel Imperialaidd a'r Lleng Brydeinig Frenhinol, a llawer o gyrff eraill ar weithgareddau i nodi Canmlwyddiant y Rhyfel Byd Cyntaf. Gyda Chyngor Celfyddydau Lloegr, rydym yn cyd-ariannu prif raglen ddiwylliannol y DU, sef 14–18 NOW. Rydym hefyd yn gweithio ar y cyd â Chyngor Ymchwil y Celfyddydau a'r Dyniaethau i ddarparu cefnogaeth arbenigol a chymorth ymchwil i grwpiau cymunedol sy'n gwneud cais i'n rhaglen ar gyfer prosiectau Canmlwyddiant, Y Rhyfel Byd Cyntaf: Ddoe a Heddiw.

Gyda Chyngor Celfyddydau Lloegr, gwnaethom gyflwyno trydedd flwyddyn y rhaglen Gwaddolion Catalydd, a ariannwyd ar y cyd gan DCMS hefyd. Parhawn i weithio mewn partneriaeth â'r Gronfa Loteri Fawr i gyflawni ein rhaglen Parciau i Bobl yn Lloegr, a gweithiwn ar y cyd ag English Heritage, Cadw a Historic Scotland ar ein rhaglen Grantiau ar gyfer Mannau Addoli.

l) Cydnabyddiaeth

"Yr angen i gynnwys amod ym mhob grant i gydnabod cyllid y Loteri, gan ddefnyddio brand cyffredin y Loteri."

Nid yw ein hymagwedd at hyn wedi newid eleni. Credwn ei bod yn bwysig cynyddu ymwybyddiaeth o fuddion cyllid y Loteri ac rydym yn pennu gofyniad bod pob ymgeisydd yn cydnabod ein grantiau'n briodol yn ystod cyfnod cyflwyno'r prosiect, ac ar ôl cwblhau'r prosiect. Mae ein harweiniad Sut i gydnabod eich grant yn rhan o'n telerau grant safonol, a chynhaliwn ymweliadau ôl-gwblhau â sampl o brosiectau er mwyn sicrhau bod cydnabyddiaeth i gyllid y Loteri yn cael ei rhoi.

ll) Cyllid partneriaeth

"Yr angen i brosiectau gael elfen o gyllid partneriaeth, neu gyfraniad o fath arall o ffynonellau eraill, i'r graddau bod hyn yn rhesymol i'w gyflawni ar gyfer mathau gwahanol o ymgeiswyr mewn ardaloedd penodol."

Nid ydym wedi newid ein hymagwedd at hyn ar gyfer ein Fframwaith Strategol presennol. Tynnodd ymatebwyr i'n hymgynghoriad yn 2011 sylw at anawsterau yr oeddent yn eu rhagweld o ran cynyddu cyllid partneriaeth mewn cyfnod o her economaidd, felly rydym wedi cynnal ein hisafswm gofyniad yn ein prif raglen agored, Grantiau Treftadaeth, sef 5% mewn arian parod neu gyfraniad o fath arall ar gyfer grantiau hyd at £1filiwn, a lleiafswm o 10% ar grantiau dros £1filiwn. Byddwn yn adolygu hyn yn flynyddol.

m) Penderfyniadau

"Yr angen (a) i arian a ddosberthir gael ei gymhwyso i brosiectau at ddiben cyfyngedig i amser penodol yn unig, (b) i sicrhau bod y wybodaeth angenrheidiol a chyngor arbenigol ganddynt i wneud penderfyniadau am bob cais, a (c) i ymgeiswyr ddangos hyfywedd ariannol prosiectau."

Nid ydym wedi newid ein hymagwedd at hyn ar gyfer ein Fframwaith Strategol presennol.

a) Mae'r prosiectau yr ydym yn eu cefnogi yn rhai penodol ac yn gyfyngedig i amser. Cyfyngwn ein cymorth i uchafswm o bum mlynedd ar gyfer prosiectau sy'n cynnwys gweithgareddau.

b) Ceisiwn wybodaeth gan ymgeiswyr am y graddau y mae'r prosiectau a gyflwynant yn cyflwyno achos cadarn dros fuddsoddi, y graddau y byddant yn cyflawni deilliannau i dreftadaeth, pobl a chymunedau, y graddau y maent yn hyfyw ac yn gynaliadwy yn ariannol, a'r graddau y byddant yn darparu gwerth da am arian. Gall ein hasesiad gynnwys cyngor arbenigol ar agweddau allweddol ar y cais os bydd angen.

c) Gofynnwn i ymgeiswyr ddarparu gwybodaeth i ni i ddangos hyfywedd ariannol eu prosiect, wedi'i ddadansoddi yn gostau cyfalaf, gweithgarwch a chostau eraill, ac sy'n dangos pa gyfraniad y maent yn cynnig ei wneud o'u hadnoddau eu hunain neu o grantiau neu roddion o ffynonellau eraill. Gofynnwn am ragolwg llif arian, ac, ar gyfer prosiectau mwy, rhagolygon incwm a gwariant am 10 mlynedd, gan ddangos sut mae'r ymgeisydd yn cynllunio i gynnal y prosiect yn y tymor hir.

n) Cynllunio a rheoli prosiectau

"Lle ceisir cyllid cyfalaf, yr angen (a) am gynllun busnes clir sy'n dangos sut bydd unrhyw gostau rhedeg a chostau cynnal a chadw'n cael eu talu dros gyfnod rhesymol, a (b) i sicrhau bod yr arfarnu a'r rheoli ar gyfer prif brosiectau yn adlewyrchu Safonau Adolygiad Gateway Swyddfa Masnach y Llywodraeth."

a) Ar gyfer y Fframwaith Strategol presennol, mae'r ffurflen gais ar gyfer ein rhaglen Grantiau Treftadaeth yn parhau i ofyn i ymgeiswyr osod eu ceisiadau ail rownd mewn fformat cynllun busnes, gyda gwybodaeth ategol yn cael ei chynnwys mewn cynllun gweithgarwch, rhagolygon llif arian a thabl incwm a gwariant. Ar gyfer grantiau dros £2filiwn, gofynnwn

am Gynllun Busnes Prosiect. Gofynnwn i brosiectau cadwraeth gynnwys cynlluniau cadarn ar gyfer cynnal treftadaeth yn y tymor hir er mwyn sicrhau bod ganddi ddyfodol hyfyw, ac i ddiogelu ein buddsoddiad trwy reolaeth hirdymor well. Ar gyfer prosiectau sy'n golygu gwerth dros £200,000 o waith cyfalaf, gofynnwn am Gynllun Rheoli a Chynnal a Chadw sy'n nodi manylion sut bydd yr ymgeisydd yn talu costau ychwanegol hyn ar ôl cwblhau ei brosiect, a chyhoeddwn arweiniad ar sut i gynhyrchu hyn.

b) Gofynnwn i bob ymgeisydd ddangos y bydd eu prosiectau'n cael eu rheoli'n dda, ac y byddant yn bodloni safonau perthnasol yr ystyrir eu bod yn arfer da ar gyfer y maes y rhoddwyd y grant ar ei gyfer. Ar gyfer prosiectau cyfalaf, cynhwyswn bwyntiau adolygu ffurfiol yn ein prosesau asesu a monitro (sy'n cyfateb i gyfnodau RIBA) ac mae'r holl brosiectau cenedlaethol yn mabwysiadu Safonau Adolygu Swyddfa Masnach y Llywodraeth. Defnyddiwn fonitoriaid allanol ar bob prif brosiect er mwyn sicrhau bod prosiectau'n cyflawni'r dibenion cymeradwy yn unol â'r contract, bod y risgiau i CDL yn ddealladwy ac yn cael eu rheoli, bod arfer gorau'n cael ei gyflawni yn yr holl feysydd critigol, a bod adrodd a rheolaeth ariannol yn gadarn ac yn dryloyw.

Cyfarwyddiadau polisi yng Nghymru

Mae cyfarwyddyd polisi (b) yn pennu gofyniad bod CDL yn ystyried "yr angen i hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg ac adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru, gan gynnwys egwyddor cydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg yng ngweithgareddau'r Gronfa yng Nghymru, yn unol â'r arweiniad a nodir yng nghyhoeddiad Bwrdd yr Iaith Gymraeg*, ac a gaiff ei fonitro'n unol â gweithdrefnau y cytunwyd arnynt."

Mae ein Cynllun Iaith Gymraeg yn nodi ymrwymiad CDL i drin y Gymraeg a'r Saesneg yn gyfartal wrth gyflwyno gwasanaethau, ac i sicrhau bod polisïau a mentrau yn bodloni'r safonau a nodir yn y cynllun. Mae hyn yn cwmpasu gweithredoedd gweinyddol ar gyfer darparu gwasanaeth cyhoeddus dwyieithog yng Nghymru, wyneb cyhoeddus y sefydliad, gan gynnwys hunaniaeth gorfforaethol, ffurflenni cais, nodiadau arweiniad a'r wefan, y wasg a gweithgarwch marchnata, asesu a monitro ceisiadau, staffio a recriwtio, ac ymarferiadau ymgynghori ac ymchwil. Rydym yn monitro ein perfformiad yn flynyddol drwy ein hymrwymiad i Gynllun Cydraddoldeb, ac rydym wedi cynhyrchu arweiniad i gynorthwyo ymgeiswyr yng Nghymru i ddatblygu ymagweddau dwyieithog, *Ymgorffori'r Gymraeg yn eich prosiect.*

Cyfarwyddiadau a gyhoeddwyd i Ymddiriedolwyr CGDG o dan Adran 26(1) a (2) Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993

Trwy hyn, mae Gweinidogion Cymru, wrth arfer eu pwerau o dan adran 26(2) Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993, fel y'u trosglwyddwyd gan Orchymyn Cynulliad Cenedlaethol Cymru (Trosglwyddo Swyddogaethau) 1999, ac ar ôl ymgynghori ag Ymddiriedolwyr CGDG ('y Gronfa') yn unol ag adran 26(5), yn rhoi'r cyfarwyddiadau canlynol i'r Gronfa:

1. Yn y Cyfarwyddiadau hyn, mae unrhyw gyfeiriad at adran yn gyfeiriad at adran benodol yn Neddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993, fel y'i diwygiwyd.

Cyfarwyddiadau mewn perthynas â Chymru

2. Wrth arfer unrhyw un o'i swyddogaethau, bydd y Gronfa yn ystyried y materion canlynol wrth bennu'r unigolion y gallant ddyrannu grantiau neu fenthyciadau iddynt, at ba ddibenion y gallant ddyrannu grantiau neu fenthyciadau ar eu cyfer, a'r telerau ac amodau sy'n gysylltiedig â'r grantiau neu'r benthyciadau a ddyrennir, yn ogystal â'r broses a ddefnyddir i bennu pa daliadau i'w gwneud wrth ddosbarthu unrhyw arian o dan adran 25(1):

   a) Yr angen i ystyried buddiannau Cymru gyfan, a buddiannau gwahanol rannau o Gymru, gan gymryd i ystyriaeth amrywiol batrymau demograffig ac amddifadedd rhannau gwahanol o Gymru, a dymunoldeb annog cyrff gwasanaeth cyhoeddus i gydweithio lle bydd yn arwain at ganlyniadau gwell i bobl a threftadaeth.

   b) Yr angen i hyrwyddo a chefnogi'r Gymraeg ac adlewyrchu natur ddwyieithog Cymru, gan gynnwys egwyddor cydraddoldeb rhwng y Gymraeg a'r Saesneg yng ngweithgareddau'r Gronfa yng Nghymru, yn unol â'r arweiniad a nodir yng nghyhoeddiad Bwrdd yr Iaith Gymraeg*, ac a gaiff ei fonitro yn unol â gweithdrefnau y cytunwyd arnynt.

   c) Yr angen i sicrhau dull gweithredu sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, a chydweithio'n agos â phartneriaid priodol er budd cymunedau a threftadaeth ledled Cymru, lle bo hwn yn ddull effeithiol o gyflawni strategaeth y Gronfa.

   ch) Yr angen i annog pobl i gadw, gwarchod, cyflwyno, hyrwyddo a dehongli pob agwedd ar dreftadaeth Cymru.

   d) Yr angen i annog cynaliadwyedd ariannol asedau treftadaeth Cymru.

   dd) Yr angen i roi cyfleoedd i bobl, yn arbennig pobl ifanc ac aelodau difreintiedig cymdeithas, i ennill y sgiliau sy'n ofynnol i gadw a gwarchod treftadaeth Cymru.

   e) Yr angen i annog defnyddio safonau proffesiynol priodol ym mhob prosiect.

   f) Lle bo'n briodol, yr angen i roi cyfle i bobl o bob oedran a chefndir, yn arbennig plant a phobl ifanc ac aelodau difreintiedig cymdeithas, i gael mynediad at dreftadaeth amrywiol Cymru, i ddysgu amdani, ei mwynhau, a'i hyrwyddo drwy hynny.

* Dyfarnu Grantiau, Benthyciadau a Nawdd: Materion yn ymwneud â'r Gymraeg, Mawrth 2007.

Cyfarwyddiadau polisi mewn perthynas â'r Alban

Cyfarwyddiadau a gyhoeddwyd i Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol o dan adran 26(2) fel y'u darllenwyd gydag adran 26A(2)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993

Gyda chytundeb yr Ysgrifennydd Gwladol, mae Gweinidogion yr Alban, wrth arfer y pwerau o dan adran 26(2) fel y'u darllenwyd gydag adran 26A(2)(b) Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993**, ac ar ôl ymgynghori ag Ymddiriedolwyr Cronfa Goffa'r Dreftadaeth Genedlaethol (yr 'Ymddiriedolwyr'), yn rhoi'r cyfarwyddiadau canlynol:

1. Mae'r cyfarwyddiadau hyn yn berthnasol i'r Alban yn unig ac yn ymwneud ag unrhyw ddosbarthiad a wnaed gan yr Ymddiriedolwyr at ddiben nad yw'n ymwneud â materion a gadwyd yn ôl.

2. Wrth bennu'r unigolion y maent yn rhoi unrhyw arian iddynt, at ba ddibenion y maent yn rhoi unrhyw arian ar eu cyfer, a'r amodau ar gyfer rhoi unrhyw arian iddynt o dan adran 25(4) Deddf y Loteri Genedlaethol ac ati 1993 yn yr Alban, rhaid i'r Ymddiriedolwyr ystyried y blaenoriaethau canlynol a materion eraill:

   a) Yr angen i ystyried buddiannau'r Alban gyfan, a buddiannau gwahanol rannau o'r Alban, gan gymryd i ystyriaeth amrywiol batrymau demograffig ac amddifadedd rhannau gwahanol o'r Alban, a dymunoldeb annog cyrff gwasanaeth cyhoeddus i gydweithio lle bynnag y bydd yn arwain at ganlyniadau gwell i bobl a threftadaeth.

   b) Yr angen i sicrhau dull gweithredu sy'n canolbwyntio ar ganlyniadau, a chydweithio'n agos â phartneriaid priodol er budd cymunedau a threftadaeth ledled yr Alban, gan ddefnyddio'r egwyddorion canlynol:

   Ymgysylltu
   Dylai datblygu rhaglenni fod yn seiliedig ar ymgysylltiad gweithredol partneriaid priodol.

   Gwyrddach
   Darparu gwasanaethau ac amgylcheddau gwell a mwy cynaliadwy i bobl.

   Iachach
   Mae pobl a chymunedau yn iachach.

   Mwy diogel a chadarnach
   Mae cymunedau'n gweithio gyda'i gilydd i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau.

   Craffach
   Mae pobl yn cael gwell cyfleoedd mewn bywyd.

   Cydgefnogaeth a chydlyniant
   Sicrhau bod unigolion a chymunedau ledled yr Alban yn cael y cyfle i gyfranogi a chyfrannu ac elwa er mwyn sicrhau Alban fwy llwyddiannus.

   Cynaliadwyedd
   Gwella amgylchedd yr Alban heddiw ac ar gyfer cenedlaethau'r dyfodol, tra'n lleihau effaith yr Alban ar yr amgylchedd byd-eang.

   Mwy cyfoethog a thecach
   Economi ffyniannus a chynaliadwy.

   c) Yr angen i annog pobl i gadw, gwarchod, cyflwyno, hyrwyddo a dehongli pob agwedd ar dreftadaeth yr Alban, a mynediad iddi.

   ch) Yr angen i hyrwyddo a chefnogi pwysigrwydd diwylliannol yr ieithoedd Gaeleg a Sgoteg ar draws yr Alban gyfan.

   d) Yr angen i annog cynaliadwyedd ariannol asedau treftadaeth yr Alban gan gynnwys y rhai sydd o bwysigrwydd cenedlaethol i bobl yr Alban.

dd) Yr angen i roi cyfleoedd i bobl, yn arbennig pobl ifanc ac aelodau difreintiedig cymdeithas, i ennill y sgiliau sy'n ofynnol i gadw a gwarchod treftadaeth yr Alban.

e) Yr angen i annog defnyddio safonau proffesiynol priodol mewn prosiectau.

f) Lle bo'n briodol, yr angen i roi cyfle i bobl o bob oedran a chefndir, yn arbennig plant a phobl ifanc ac aelodau difreintiedig ein cymdeithas, i gael mynediad at dreftadaeth amrywiol yr Alban, i ddysgu amdani, ei mwynhau, a'i hyrwyddo drwy hynny.

ff) Yr angen i annog prosiectau treftadaeth sy'n cynnal etifeddiaeth ddiwylliannol a ddeillia o ddigwyddiadau rhyngwladol yn yr Alban.

g) Yr angen i roi gwybodaeth gyson i Weinidogion yr Alban am ddatblygiad polisïau, pennu blaenoriaethau a rhoi grantiau yn yr Alban.

** Trosglwyddwyd y swyddogaeth a roddwyd i'r Ysgrifennydd Gwladol i Weinidogion yr Alban drwy Atodlen 1 i Orchymyn Deddf Yr Alban 1998 (Trosglwyddo Swyddogaethau i Weinidogion yr Alban ac ati) 1999 (S.I. 1999/1750).

Perfformiad Corfforaethol

Targedau lefel gwasanaeth

Perfformiad ar gyfer y flwyddyn hyd at 31 Mawrth 2015

Dangosyddion lefel gwasanaeth	**Blwyddyn hyd Mawrth 2015 (cyfartaledd)**	Blwyddyn hyd Mawrth 2014 (cyfartaledd)	Blwyddyn hyd Mawrth 2013 (cyfartaledd)
1 Rhoir penderfyniadau ar wefan CDL ymhen 10 diwrnod gwaith o'r cyfarfod	**100%**	100%	100%
2 Gwneir taliadau grant i'r ymgeisydd ymhen 10 diwrnod gwaith o gael y cais am daliad	**7 diwrnod**	6 diwrnod	7 diwrnod
3 Bydd arolwg blynyddol o ymgeiswyr grant yn dangos cyfradd foddhad 80% â gwasanaeth CDL ar gyfer asesu, ac 85% ar gyfer monitro	**Asesu 80%**	Asesu 80%	Asesu 80%
	Monitro 89%	Monitro 89%	Monitro 86%
4 Bydd ceisiadau CDL yn cael penderfyniad o fewn y graddfeydd amser canlynol (12 wythnos ynghyd â'r amser at y cyfarfod nesaf oni bai y nodir fel arall):			
Grantiau Treftadaeth			
• rownd 1	**14 wythnos**	14 wythnos	15 wythnos
• rownd 2	**15 wythnos**	15 wythnos	15 wythnos
• casgliad mawr rownd 2	**14 wythnos**	13 wythnos	Amherthnasol
Menter Treftadaeth			
• rownd 1	**13 wythnos**	12 wythnos	Amherthnasol
Partneriaethau Tirwedd			
• rownd 2 – ymhen 16 wythnos ynghyd â'r amser at y cyfarfod nesaf	**18 wythnos**	14 wythnos	17 wythnos
Grantiau ar gyfer Mannau Addoli			
• rownd 1	**14 wythnos**	14 wythnos	20 wythnos
• rownd 2 – ymhen 16 wythnos ynghyd â'r amser at y cyfarfod nesaf	**9 wythnos**	8 wythnos	8 wythnos
Sgiliau ar gyfer y Dyfodol			
• rownd 2 – ymhen 8 wythnos ynghyd â'r amser at y cyfarfod nesaf	**Amherthnasol**	10 wythnos	Amherthnasol
Menter Treftadaeth Treflun			
• rownd 1	**15 wythnos**	15 wythnos	14 wythnos
Ymbarél Catalydd			
• rownd 2 – ymhen 8 wythnos ynghyd â'r amser at y cyfarfod nesaf	**Amherthnasol**	10 wythnos	Amherthnasol
Y Rhyfel Byd Cyntaf: ddoe a heddiw			
– ymhen 8 wythnos ynghyd â'r amser at y cyfarfod nesaf	**8 wythnos**	8 wythnos	Amherthnasol
Ein Treftadaeth			
– ymhen 8 wythnos ynghyd â'r amser at y cyfarfod nesaf	**7 wythnos**	7 wythnos	8 wythnos

Dangosyddion lefel gwasanaeth	**Blwyddyn hyd Mawrth 2015 (cyfartaledd)**	Blwyddyn hyd Mawrth 2014 (cyfartaledd)	Blwyddyn hyd Mawrth 2013 (cyfartaledd)
Rhannu Treftadaeth			
– ymhen 8 wythnos ynghyd â'r amser at y cyfarfod nesaf	**8 wythnos**	7 wythnos	Amherthnasol
Gwreiddiau Ifanc			
– ymhen 8 wythnos ynghyd â'r amser at y cyfarfod nesaf	**7 wythnos**	7 wythnos	8 wythnos

Sylwadau ar ein dangosyddion lefel gwasanaeth

Mae dangosyddion perfformiad corfforaethol yn dangos blwyddyn arall o berfformiad da yn yr holl feysydd. Mae cynnal gwasanaeth cwsmeriaid da mewn blwyddyn pan wnaethom barhau i dderbyn nifer uchel o geisiadau – a derbyn y nifer uchaf erioed o geisiadau am ein grantiau a ariennir gan y trysorlys – yn adlewyrchu'n dda iawn ar ein staff.

Dangosydd 1

Parhaom i fodloni ein targed o roi penderfyniadau ar ein gwefan ymhen 10 diwrnod.

Dangosydd 2

Gwnaethom dros 7,850 o daliadau grant eleni, sef 9% yn fwy na'r llynedd. Roedd yr amser cyfartalog a gymerwyd yn unol â'r duedd tymor hir ac ymhell islaw'r targed o 10 diwrnod. Mae taliadau cyflym gan CDL yn gymorth mawr i'r rhai sy'n derbyn grantiau o ran rheoli eu proses talu biliau eu hunain ac mae'n sicrhau y gellir talu eu contractwyr yn gyflym.

Dangosydd 3

Mae boddhad cwsmeriaid â'n gwaith asesu a monitro, yr ymchwiliwyd iddynt drwy arolygon ffôn a gynhaliwyd yn annibynnol, yn parhau'n uchel iawn. Fe wnaeth boddhad ymgeiswyr, yn rhai llwyddiannus ac aflwyddiannus, fodloni'r targed er bod y ffaith fod y nifer uchel o geisiadau yn golygu'n anochel bod rhaid i ni wrthod llawer ohonynt. Roedd boddhad â'n gwasanaeth ar ôl i ni wneud dyfarniad yn cynnal y gwelliant sylweddol a ddechreuwyd y llynedd.

Dangosydd 4

Rydym wedi bodloni amserau prosesu cyhoeddedig ar gyfer ein holl raglenni grant, er gwaethaf y cynnydd sylweddol yn nifer y ceisiadau yn ystod y ddwy flynedd ddiwethaf, am ein bod yn cydnabod pwysigrwydd hyn i'n hymgeiswyr.

Cynnydd ar brosiectau dros £5miliwn

Mae'r tabl canlynol yn dangos y cynnydd ar brosiectau sy'n cynnwys £5miliwn neu fwy o arian Loteri.

Teitl y prosiect	Rhanbarth neu wlad	Ymgeisydd	Cyfanswm cost y prosiect (£)	Swm y grant (£)/ *dyddiad dyfarnu*	Statws y prosiect a % y grant a dalwyd hyd at 31 Mawrth 2015	Adroddiad diweddaraf
Aberdeen Art Gallery: Inspiring Art and Music	Yr Alban	Cyngor Dinas Aberdeen Oriel Gelf ac Amgueddfeydd Aberdeen	25,236,063	10,123,700 *Medi 2014*	Darparu 0	Prosiect i adfer ac ailddatblygu'r oriel gelf a'r amgueddfa, a'i chysylltu â'r Gofeb Ryfel a Neuadd Cowdray. Rhoddwyd caniatâd i ddechrau.
Alexandra Palace: Reclaiming the People's Palace	Llundain	Ymddiriedolaeth Elusennol Parc a Phalas Alexandra	26,737,903	18,850,000 *Mawrth 2015*	Darparu 0	Ailddatblygu'r stiwdios teledu, East Court a'r theatr Fictoraidd. Caniatâd i ddechrau ar y gweill.
Aspire (Constable 'Salisbury Cathedral from the Meadows')	Llundain	Tate Britain	24,723,455	15,800,00 *Ebrill 2013*	Darparu 98	Dyfarnwyd grant ar gyfer caffael a rhaglen dysgu ac ymgysylltu. Mae'r paentiad wedi bod ar daith yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Mae ystod o ddigwyddiadau a gweithgareddau a ariennir yn cyd-fynd â'r arddangosfeydd.
Ymddiriedolaeth Castle Auckland	Y Gogledd-ddwyrain	Ymddiriedolaeth Castell Auckland	16,793,200	10,000,000 *Ebrill 2013*	Datblygu 53 *Grant datblygu £1,000,000*	Nod y prosiect yw datblygu Castell Auckland fel atyniad treftadaeth a thwristiaeth ac agor y castell a'i dir i'r cyhoedd. Cyflwynwyd cais ail rownd ym mis Chwefror 2015 i'w benderfynu yng nghyfarfod Bwrdd mis Mai 2015.
Bath Abbey Footprint	Y De-orllewin	Cyngor Eglwys Blwyfol Abaty Caerfaddon	19,441,846	10,429,500 *Ebrill 2014*	Datblygu 0 *Grant datblygu £389,000*	Nod y prosiect yw gwarchod llawr yr eglwys sy'n ymsuddo, a thrawsnewid profiad ymwelwyr. Gwnaed cynnydd da o ran cynllunio gweithgareddau a dehongli ac mae tîm proffesiynol llawn wedi'i benodi erbyn hyn.
Remaking Beamish	Y Gogledd-ddwyrain	Beamish	16,699,062	10,750,000 *Ebrill 2014*	Datblygu 8 *Grant datblygu £603,800*	Prosiect i wella'r arddangosiadau, adolygu seilwaith safle'r amgueddfa a datblygu ystod o arddangosion newydd yn canolbwyntio ar fywyd yn y 1820au a'r 1950au. Disgwylir cais ail rownd yn Ionawr 2016.
Amgueddfa newydd i Blackpool	Y Gogledd-orllewin	Gwasanaeth Treftadaeth Cyngor Blackpool	21,030,800	13,676,800 *Ebrill 2014*	Datblygu 9 *Grant datblygu £1,240,200*	Mae'r prosiect yn cynnwys creu amgueddfa yn y Pavilion Theatre yng nghyfadeilad The Winter Gardens. Mae tîm darparu wedi'i benodi ac mae'r gwaith datblygu'n mynd rhagddo. Disgwylir cais ail rownd yn 2015.
Buxton Crescent & Spa	Dwyrain Canolbarth Lloegr	Cyngor Sir Swydd Derby a Chyngor Dosbarth High Peak	46,709,827	23,853,000 *Gorffennaf 2002*	Darparu 10.4	Dyfarnwyd cynnydd grant £11,320,000 ym mis Tachwedd 2014 i adlewyrchu cynnydd yn y diffyg cadwraeth o ganlyniad i chwyddiant diwydiant bywiog. Mae'r prosiect wedi'i ariannu'n llwyr bellach, a disgwylir i waith ddechrau ar y safle yn yr haf 2015 pan fydd yr holl amodau cyn cychwyn wedi'u sefydlu.
The Canterbury Beaney: Amgueddfa Gelf a Llyfrgell ar y Cyd	Y De-ddwyrain	Cyngor Dinas Canterbury	12,364,596	7,015,000 *Rhagfyr 2008*	Wedi'i gwblhau 100	Fe'i hagorwyd i'r cyhoedd ym mis Medi 2012. Creodd y cynllun lyfrgell newydd ac amgueddfa ac oriel wedi'u hadnewyddu, yn ogystal â mannau cymunedol a labordy dysgu. Mae'r Beaney wedi ennill nifer o wobrau cenedlaethol a rhanbarthol neu wedi cyrraedd y rhestr fer ar eu cyfer. Dathlodd ei miliynfed ymwelydd ym mis Rhagfyr 2014. Cwblhawyd y prosiect ym mis Mawrth 2015.
The Canterbury Journey	Y De-ddwyrain	Eglwys Gadeiriol Canterbury	19,357,400	11,904,600 *Ebrill 2014*	Datblygu 4 *Grant datblygu £930,400*	Bydd y prosiect yn cynnal gwaith atgyweirio brys gan gynnwys gwaith i gorff yr eglwys gadeiriol, y Great West Towers, deunydd to plwm, ffenestri gwydr lliw a gwaith maen. Bydd canolfan ymwelwyr newydd yn cael ei hadeiladu. Disgwylir cais ail rownd ym mis Mawrth 2016.
Castell Aberteifi – Datgloi Potensial	Cymru	BPT Cadwgan	11,583,420	6,258,300 *Mawrth 2011*	Darparu 78	Cytunwyd ar newid dibenion cymeradwy a chynnydd grant £1,558,800 ym mis Gorffennaf 2014. Agoriad meddal ym mis Mawrth 2015. Paratoi ar gyfer y cyfnod gweithredol llawn o fis Awst 2015 ymlaen.
Chiswick House and Gardens Regeneration Project: Phase 1	Llundain	English Heritage	11,887,500	8,100,000 *Mehefin 2006*	Darparu 99	Bydd y prosiect hwn yn adfer y gerddi, adnewyddu llwybrau, plannu coed, ac atgyweirio'r ystafell wydr. Disgwylir iddo gael ei gwblhau ym mis Medi 2015.
Ditherington Flax Mill Maltings, International Heritage site at the heart of the community	Gorllewin Canolbarth Lloegr	Cyngor Swydd Amwythig	25,679,400	12,823,300 *Gorffennaf 2013*	Darparu 0	Cynllun adfywio pwysig i adfer ac ailddatblygu'r safle. Ni roddwyd caniatâd i ddechrau tra bod trafodaethau'n parhau ynglŷn â chwmpas y prosiect.
Restoring Dreamland Margate	Y De-ddwyrain	Ymddiriedolaeth Dreamland a Chyngor Dosbarth Thanet	11,102,520	5,800,000 *Tachwedd 2011*	Darparu 5	Parc adloniant hanesyddol wedi'i gaffael i atgyweirio atyniadau fel arddangosion gweithio gyda dysgu a dehongli. Cwblhawyd Gorchymyn Prynu Gorfodol, ond arweiniodd oedi annisgwyl at gynnydd yn y gost a dyfarnwyd cynnydd grant £2.8miliwn ym mis Mawrth 2014 – disgwylir iddo agor yn rhannol ym mis Rhagfyr 2016.
Restoring our Fenland Heritage – the purchase and restoration of the Holmewood Estate	Dwyrain Lloegr	Ymddiriedolaeth Bywyd Gwyllt Swydd Bedford, Swydd Gaergrawnt a Swydd Northampton	16,851,774	9,101,700 *Gorffennaf 2007*	Darparu 93	Bydd y prosiect yn helpu i greu un o'r gwlyptiroedd gwarchodedig mwyaf yn y DU. Dyfarnwyd cynnydd grant £1,897,700 ym mis Mawrth 2013. Mae'r grant sy'n weddill yn ymwneud ag elfennau gweithgaredd ac adfer. Disgwylir iddo gael ei gwblhau ym mis Rhagfyr 2016.
Rhaglen Ddiwylliannol Canmlwyddiant y Rhyfel Byd Cyntaf (14–18 NOW)	Traws-diriogaeth	Yr Amgueddfa Ryfel Imperialaidd	37,420,500	10,000,000 *Tachwedd 2013*	Darparu 18	Cytunwyd ar gynnydd grant £5miliwn ym mis Ionawr 2015 i ymestyn y rhaglen comisiynu artistig a chynyddu cwmpas y rhaglen o ran daearyddiaeth ac ystod cynulleidfaoedd.

Teitl y prosiect	Rhanbarth neu wlad	Ymgeisydd	Cyfanswm cost y prosiect (£)	Swm y grant (£)/ *dyddiad dyfarnu*	Statws y prosiect a % y grant a dalwyd hyd at 31 Mawrth 2015	Adroddiad diweddaraf
Castell Hartlebury	Gorllewin Canolbarth Lloegr	Ymddiriedolaeth Gadwraeth Castell Hartlebury	7,239,665	5,388,800 *Medi 2014*	Darparu 39	Gwnaeth Ymddiriedolaeth Gadwraeth Castell Hartlebury, mewn partneriaeth ag Amgueddfa Sirol Swydd Gaerwrangon, gaffael hen Balas Esgobion Caerwrangon ym mis Mawrth 2015. Bydd y prosiect yn galluogi'r cyhoedd i gael mynediad i'r adeilad, ynghyd â'i dir a'r llyfrgell Hurd enwog.
Hastings Pier	Y De-ddwyrain	Hastings Pier Charity Ltd	14,248,352	11,550,000 *Tachwedd 2012*	Darparu 51	Prosiect i adfer ac ailagor Pier Hastings. Bu oedi o ran cynnydd oherwydd stormydd ac mae'r amserlen ar gyfer agor wedi symud i 2016.
HMS Caroline, Belfast	Gogledd Iwerddon	Amgueddfa Genedlaethol y Llynges Frenhinol	12,558,284	11,540,300 *Medi 2014*	Darparu 0	Mae'r cam datblygu wedi'i gwblhau. Ceir oedi o ran caniatâd i ddechrau tra bod prydlesi'n cael eu cytuno. Bwriedir agor ar gyfer digwyddiadau coffáu Brwydr Jutland y Rhyfel Byd Cyntaf ym mis Mai 2016.
Inspired by Knole	Y De-ddwyrain	Yr Ymddiriedolaeth Genedlaethol ar gyfer Mannau o Ddiddordeb Hanesyddol neu Harddwch Naturiol	24,181,947	7,750,000 *Gorffennaf 2013*	Darparu 8	Mae contractwyr wedi'u cyflogi ar gyfer y Stiwdio Gadwraeth a'r Caffi, ac mae'r gwaith wedi cyrraedd cam datblygedig. Mae'r rhan ddwyreiniol, sy'n cynnwys canolfan wirfoddolwyr, wedi'i chwblhau ac mae'r Gatehouse Tower bron â'i gwblhau.
Kresen Kernow: A new home for the stories of Cornwall	Y De-orllewin	Cyngor Cernyw	14,755,659	12,172,300 *Ebrill 2013*	Datblygu 19 *Grant datblygu £386,800*	Creu adeilad blaenllaw newydd ar hen safle'r Bragdy yn Redruth, i gynnwys casgliadau swyddogol ac archifau cymunedol. Cyflwynwyd cais ail rownd ar gyfer penderfyniad ym mis Gorffennaf 2015.
Lincoln Castle Revealed	Dwyrain Canolbarth Lloegr	Cyngor Sir Swydd Lincoln	19,982,405	12,000,000 *Mawrth 2012*	Darparu 42	Ailagorodd y Castell yn llwyddiannus ar 1 Ebrill 2015. Mae'r gwaith cyfalaf wedi'i gwblhau o fewn y gyllideb i raddau helaeth ac mae taliadau terfynol yn yr arfaeth. Bydd gweithgareddau'n parhau am y ddwy flynedd nesaf.
Lion Salt Works	Y Gogledd-orllewin	Awdurdod Lleol Gorllewin Swydd Gaer a Chaer	6,962,250	5,290,000 *Mawrth 2008*	Darparu 53	Mae'r gwaith adeiladu sylfaen wedi'i gwblhau. Roedd hyn yn cynnwys gwaith cadwraeth a sefydlogi cymhleth o ganlyniad i gyflwr bregus ac adfeiliedig yr adeiladau. Disgwylir iddo agor i'r cyhoedd erbyn diwedd mis Mai 2015 ac mae taliadau terfynol yn yr arfaeth.
Making Modern Communications (Information Age)	Llundain	Amgueddfa Genedlaethol Gwyddoniaeth a Diwydiant, Amgueddfa Wyddoniaeth Llundain	14,300,000	6,000,000 *Mawrth 2012*	Darparu 90	Lansiwyd yr oriel newydd ym mis Hydref 2014, gan ddathlu mwy na 200 mlynedd o arloesi mewn technoleg gwybodaeth a chyfathrebu. Cyfanswm nifer yr ymwelwyr erbyn 31 Ionawr oedd 232,340. Disgwylir cais am daliad terfynol erbyn yr hydref 2015.
Edouard Manet's Portrait of Mademoiselle Claus	Y De-ddwyrain	Amgueddfa Celf ac Archaeoleg yr Ashmolean	7,929,300	5,999,300 *Ebrill 2012*	Darparu 99	Roedd y grant ar gyfer caffael y paentiad a chyfres o ddigwyddiadau allgymorth cymunedol. Mae nifer o sesiynau wedi'u cyflwyno. Bydd y prosiect yn cwblhau yn 2016.
Mary Rose Museum Project	Y De-ddwyrain	Ymddiriedolaeth Mary Rose	32,452,000	25,205,000 *Mehefin 2009*	Darparu 91	Prosiect i arddangos llong Harri'r VIII o fewn amgueddfa newydd a adeiladwyd i'r diben a chwblhau ei chadwraeth. Ym mis Medi 2011, dyfarnwyd cynnydd grant £4,135,000 i'r prosiect i dalu am ddiffyg mewn codi arian. Ailagorodd yr amgueddfa yn 2013 ac mae'r gwaith cadwraeth yn parhau.
Museum of Liverpool	Y Gogledd-orllewin	Amgueddfeydd Cenedlaethol Lerpwl	19,373,633	11,400,000 *Gorffennaf 2008*	Darparu 97	Roedd y prosiect ar gyfer darparu ffitiadau ar gyfer amgueddfa newydd (nad ariannwyd gan CDL) i greu Amgueddfa Lerpwl newydd. Agorodd yr amgueddfa ym mis Gorffennaf 2011. Tynnir yr arian olaf i lawr ar ôl derbyn adroddiad gwerthuso.
National Army Museum, Building for the Future	Llundain	Amgueddfa Genedlaethol y Fyddin	23,250,000	11,500,000 *Ebrill 2014*	Darparu 7	Cynlluniau i osod pum lle oriel newydd modern yn adrodd stori'r Fyddin Brydeinig dros 600 mlynedd. Dechreuodd y prosiect ar y safle ym mis Rhagfyr 2014.
Revisioning Nottingham Castle – 1000 Years of History	Dwyrain Canolbarth Lloegr	Cyngor Dinas Nottingham	24,750,158	12,988,500 *Ebrill 2014*	Datblygu 0 *Grant datblygu £559,500*	Bydd y prosiect yn gwarchod Castell Nottingham ac yn galluogi'r Amgueddfa a'r Oriel Gelf i ddod yn ganolfan ar gyfer dysgu am brotest a gwrthryfel. Rhoddwyd caniatâd i'r prosiect ddechrau, penodwyd tîm proffesiynol a rheoli a chynhaliwyd amryw ddigwyddiadau ymgynghori. Disgwylir cais ail rownd ym mis Rhagfyr 2015.
The Piece Hall – Halifax Heritage	Swydd Efrog a'r Humber	Cyngor Calderdale	10,770,888	7,000,000 *Gorffennaf 2012*	Darparu 8	Adfer Piece Hall i ddarparu cyfleoedd diwylliannol, dysgu a dehongli a rhaglen weithgareddau. Mae contractwr ar y safle a disgwylir i'r gwaith ymarferol gael ei gwblhau ym mis Mawrth 2016. Disgwylir i'r Piece Hall agor ym mis Mai 2016.
Plymouth History Centre: Plymouth's role in History and History's role in Plymouth	Y De-orllewin	Cyngor Dinas Plymouth	24,746,955	12,873,500 *Ebrill 2014*	Datblygu 8 *Grant datblygu £940,300*	Prosiect i ddod â phum casgliad ynghyd trwy adnewyddu a datblygu'r amgueddfa a'r llyfrgell ac Eglwys Sant Luc gyfagos. Mae'r prosiect yn gwneud cynnydd da bellach gyda chynllun gweithgarwch a dyluniad ar gyfer arddangosfa ar waith a thîm proffesiynol wedi'i benodi. Mae cais ail rownd wedi'i gynllunio ar gyfer mis Ebrill 2016.
Regeneration: First World War Centenary Programme	Llundain	Yr Amgueddfa Ryfel Imperialaidd	25,200,000	6,500,000 *Tachwedd 2013*	Wedi'i gwblhau 100	Adnewyddu'r Amgueddfa Ryfel Imperialaidd yn Llundain ac ailarddangos casgliadau yn ymwneud â'r Rhyfel Byd Cyntaf. Dyfarnwyd cynnydd grant £2filiwn ym mis Tachwedd 2013 oherwydd bod gwaith tirfesur wedi datgelu cymhlethdodau ychwanegol ac oherwydd bod angen cwblhau'r prosiect mewn pryd ar gyfer coffáu dechrau'r rhyfel. Cwblhawyd y prosiect ym mis Mawrth 2015. Cofnodwyd 1,045,600 o ymweliadau rhwng mis Gorffennaf 2014 a mis Mawrth 2015.

Cynnydd ar brosiectau dros £5miliwn

Teitl y prosiect	Rhanbarth neu wlad	Ymgeisydd	Cyfanswm cost y prosiect (£)	Swm y grant (£)/ *dyddiad dyfarnu*	Statws y prosiect a % y grant a dalwyd hyd at 31 Mawrth 2015	Adroddiad diweddaraf
Renaissance of the Cotswold Canals	Y De-orllewin	Cyngor Dosbarth Stroud	19,013,111	12,716,300 *Gorffennaf 2014*	Darparu 92	Diben y prosiect hwn yw adfer 8.7km o'r gamlas, gyda llwybr tynnu a llwybr amlddefnyddiwr. Ym mis Tachwedd 2013, cytunwyd ar rai newidiadau a dyfarnwyd cynnydd grant £792,300. Disgwylir i'r holl waith gael ei gwblhau erbyn mis Rhagfyr 2015.
Royal Academy of Arts	Llundain	Revealing, Celebrating and Exploring the Heritage of the Royal Academy of Arts	30,156,969	12,274,500 *Medi 2013*	Darparu 4	Bydd y prosiect yn galluogi Gerddi Burlington i ddod yn fan Academi Frenhinol cwbl integredig gydag orielau ar gyfer arddangosfeydd cyfoes; arena â 300 o seddau; ardal addysg; a man i ddangos casgliad parhaol yr Academi Frenhinol. Mae'r prosiect yn mynd rhagddo yn unol â'r cynlluniau.
The Sill: Unspoilt Landscapes, Inspiring People	Y Gogledd-ddwyrain	Awdurdod Parc Cenedlaethol Northumberland	13,593,300	7,748,000 *Ionawr 2015*	Darparu 0	Bydd Canolfan Darganfod Tirwedd Genedlaethol a hostel ieuenctid yn Once Brewed yn darparu porth i Barc Cenedlaethol Northumberland, yn ogystal â rhaglen o weithgareddau addysgol a chyfranogol. Mae dogfennau caniatâd i ddechrau yn cael eu hadolygu.
The Temperate House Project	Llundain	Y Gerddi Botaneg Brenhinol. Kew	32,330,148	14,690,600 *Mawrth 2013*	Darparu 11	Bydd y prosiect yn galluogi gwarchod y tŷ gwydr Fictoraidd mwyaf yn y byd ac yn arwain at arddangosiad cyhoeddus a rhaglenni dysgu ac ymgysylltu. Dyfarnwyd cynnydd grant £960,000 ym mis Gorffennaf 2014 o ganlyniad i symiau tendr uchel a chwyddiant. Mae'r prosiect yn mynd rhagddo'n dda, yn unol â'r cynllun.
Creu Hanes – Making History yn Sain Ffagan	Cymru	Amgueddfeydd Cenedlaethol Cymru	24,477,415	11,550,000 *Gorffennaf 2012*	Darparu 0	Mae'r gwaith adeiladu ar draws y safle wedi cyrraedd cam datblygedig. Bydd tendrau ar gyfer gwaith gosod ffitiadau yn cael eu cyhoeddi ym mis Gorffennaf 2015. Mae'r rhaglen yn datblygu yn unol â'r targed a disgwylir i'r prif adeilad gael ei gwblhau erbyn diwedd yr haf 2017. Mae cyd-guradu â'r gymuned a gweithgareddau eraill wedi bod yn llwyddiannus hyd yma. Caniatawyd gwario cyllid partneriaeth â chyfyngiad amser yn gyntaf neu byddai wedi cael ei golli – disgwylir tynnu hanner cyntaf cyllid CDL i lawr ym mis Ebrill 2015.
Silverstone Heritage Live	Dwyrain Canolbarth Lloegr	Clwb Gyrwyr Rasio Ceir Prydain	19,121,014	9,110,500 *Ebrill 2013*	Datblygu 0 *Grant datblygu £446,000*	Bydd y prosiect hwn yn cynnwys archif Clwb Gyrwyr Rasio Ceir Prydain, llwybr treftadaeth a phrofiadau rhyngweithiol byw mewn Canolfan Dreftadaeth. Mae dyluniadau a chynlluniau ar waith. Disgwylir cais ail rownd ym mis Rhagfyr 2015.
Stonehenge Environmental Improvements Project	Y De-orllewin	English Heritage	21,619,387	10,000,000 *Tachwedd 2010*	Darparu 90	Grant i adeiladu canolfan ymwelwyr newydd a dwyn ynghyd arteffactau i'w harddangos a'u dehongli yng Nghôr y Cewri. Taliad terfynol yn yr arfaeth.
Sir Anthony Van Dyck: Acquiring and Sharing His Last Self-Portrait	Llundain	Yr Oriel Bortreadau Genedlaethol	10,343,536	6,343,500 *Ebrill 2014*	Darparu 61	Fe'i prynwyd ym mis Mehefin 2014. Disgwylir i daliadau chwarterol ar gyfer gweddill y grant gael eu rhyddhau wrth i'r rhaglen weithgarwch barhaus gael ei chyflwyno.
V&A Dundee	Yr Alban	Datblygu Dinas Cyngor Dinas Dundee	84,358,156	14,100,000 *Ionawr 2014*	Darparu 0	Cynnig i adeiladu amgueddfa newydd yn arddangos treftadaeth celfyddydau cymhwysol yr Alban. Cytunwyd ar gynnydd grant £4.5miliwn ym mis Ionawr 2015 o ganlyniad i symiau tendr uchel. Cyfatebwyd hyn gan Lywodraeth yr Alban a Chyngor Dinas Dundee. Roedd y prosiect ar y safle ym mis Mawrth 2015.
Appeal to save the Wedgwood Collection	Gorllewin Canolbarth Lloegr	Y Gronfa Casgliadau Celf Cenedlaethol	15,750,000	5,000,000 *Tachwedd 2014*	Wedi'i gwblhau 100	Derbyniodd y Gronfa Gelf grant i gaffael Casgliad Wedgwood. Roedd y grant yn gwneud cyfanswm dyfarniad CDL o £10,867miliwn tuag at brynu'r casgliad pan ystyrir trosglwyddo dyledeb CDL.
The 21st Century Gallery in the Park: Extending Access to the Whitworth's Collections	Y Gogledd-orllewin	Oriel Gelf Whitworth, Prifysgol Manceinion	12,545,059	8,500,000 *Chwefror 2011*	Darparu 90	Dyfarnwyd grant i ailarddangos yr oriel ac adeiladu adain newydd yn cysylltu'r parc amgylchynol. Ailagorodd yr oriel ym mis Chwefror 2015 a daeth 18,000 o ymwelwyr ar y penwythnos agoriadol.
Kings and Scribes – The Birth of a Nation	Y De-ddwyrain	Eglwys Gadeiriol Caer-wynt	13,973,581	10,477,300 *Gorffennaf 2013*	Darparu 27	Adnewyddwyd y Ganolfan Addysg ac fe'i hailagorwyd ym mis Medi 2014. Mae'r gwaith allanol ar y ganolfan ddysgu newydd bron â'i gwblhau. Disgwylir i waith ar do, claddgelloedd, ffenestri a gwaith carreg Seintwar yr Eglwys Gadeiriol ddechrau ym mis Ebrill 2015.
Windermere Steamboat Museum	Y Gogledd-orllewin	Ymddiriedolaeth Gelfyddydau Lakeland	15,180,131	11,824,300 *Gorffennaf 2013*	Darparu 7	Mae'r cam datblygu wedi'i gwblhau. Mae costau'r prosiect wedi cynyddu o ganlyniad i dendrau uwch, chwyddiant a gofynion TAW ychwanegol. Ystyrir cais am gynnydd grant ym mis Mai 2015.
The British Museum World Conservation and Exhibitions Centre	Llundain	Yr Amgueddfa Brydeinig	37,784,645	10,000,000 *Ionawr 2012*	Darparu 92	Diben y prosiect oedd gwella cyfleusterau'r Amgueddfa Brydeinig ar gyfer cadwraeth, ymchwil wyddonol, storio a benthyciadau. Mae'r gwaith cyfalaf wedi'i gwblhau bellach, ac mae'r Ganolfan ar agor. Y prosiect sy'n weddill yw'r cynllun gweithgarwch ar gyfer Lloegr gyfan, sy'n rhedeg hyd at 2018.
York Minster Revealed	Swydd Efrog a'r Humber	Deon a Glwysgor Efrog	18,295,155	9,797,000 *Medi 2010*	Darparu 74	Mae gwaith ar y gwaith carreg a'r gwydriad yn mynd rhagddo yn unol â'r amserlen. Mae gwaith ar yr Undercroft a'r Piazza wedi'i gwblhau. Mae gweithgareddau dysgu, cyfranogi a hyfforddi'n parhau i gael eu darparu. Y dyddiad cwblhau disgwyliedig yw mis Mawrth 2016.

Monitro Cyflogaeth

1. **O dan Erthyglau 5(1), 5(2) a 5(3) o Orchymyn Deddf Cysylltiadau Hiliol 1976 (Dyletswyddau Statudol) 2001, mae gan y Gronfa ddyletswydd i fonitro, drwy gyfeirio at y grwpiau hil y maent yn perthyn iddynt, ac adrodd yn flynyddol:**

a) niferoedd y:
- staff mewn swydd; ac
- ymgeiswyr ar gyfer cyflogaeth, hyfforddiant a dyrchafiad, o bob un o'r cyfryw grwpiau; a

b) niferoedd y staff o bob un o'r cyfryw grwpiau sydd:
- yn cael hyfforddiant;
- yn elwa neu'n dioddef niwed o ganlyniad i weithdrefnau asesu perfformiad y Gronfa;
- yn ymwneud â gweithdrefnau cwyno;
- yn destun gweithdrefnau disgyblu; neu'n
- darfod cyflogaeth â'r Gronfa.

2. Canlyniadau gwaith monitro yn in 2014–15

2.1 Staff parhaol mewn swydd ar 10 Ebrill 2015

Tarddiad ethnig	Cyfanswm
Affricanaidd	5
Asiaidd Bangladeshaidd	1
Asiaidd Indiaidd	4
Asiaidd Pacistanaidd	2
Du Affricanaidd a Gwyn	0
Caribïaidd	5
Tsieineaidd Dwyreiniol	1
Asiaidd Arall	1
Ethnig Cymysg Arall	1
Arall	2
Gwyn	274
Cyfanswm	**296**

2.2 Ceisiadau am gyflogaeth yn 2014–15

Monitro gwybodaeth ymgeiswyr swydd, gan gynnwys ymgeiswyr mewnol, a ymgeisiodd drwy ein gwefan swyddi am 4 9 o swyddi y recriwtiwyd yn llwyddiannus iddynt.

Tarddiad ethnig	Dychwelyd cais	Rhestr fer ar gyfer cyfweliad	Llwyddiannus mewn cyfweliad
Affricanaidd	57	4	0
Arabaidd	5	1	0
Bangladeshaidd	38	4	0
Prydeinig/Seisnig/ Gwyddelod o Ogledd Iwerddon/ Albanaidd/ Cymreig	1,181	220	36
Caribïaidd	34	5	0
Tsieineaidd	9	1	0
Indiaidd	72	10	2
Gwyddelig	30	3	1
Heb ddatgan	210	39	8
Arall	20	3	0
Asiaidd Arall	16	2	0
Sipsiwn neu Deithiwr Gwyddelig	2	0	0
Cymysg Arall	14	1	0
Gwyn Arall	49	9	2
Pacistanaidd	28	3	0
Gwyn ac Asiaidd	9	2	0
Gwyn a Du Affricanaidd	8	1	0
Gwyn a Du Caribïaiddn	13	5	0
Cyfanswm	**1,796**	**313**	**49**

2.3 Niferoedd y diwrnodau hyfforddiant a fynychir gan staff

Dengys cronfa ddata'r Gronfa am hyfforddiant mewnol ein bod wedi bodloni ein nod polisi o sicrhau bod pob aelod o staff o bob grŵp hil wedi cael mynediad cyfartal at gyfleoedd hyfforddi a datblygu trwy gydol y flwyddyn.

2.4 Gweithdrefnau asesu perfformiad

Yn 2014, roedd 39 o gyflogeion gwyn y graddiwyd eu perfformiad yn rhagorol, ac roedd pedwar cyflogai o grwpiau hil eraill y graddiwyd eu perfformiad yn rhagorol. Ni wnaeth unrhyw gyflogeion ddioddef niwed o ganlyniad i weithdrefnau asesu perfformiad.

2.5 Ceisiadau am ddyrchafiad mewnol

Yn ystod 2014–15, cafodd pum cyflogai gwyn eu dyrchafu'n barhaol yn fewnol. Cafodd naw cyflogai gwyn ac un cyflogai o grwpiau hil eraill eu dyrchafu dros dro yn fewnol.

2.6 Nifer y cyflogeion a fu'n ymwneud â gweithdrefnau cwyno yn ystod 2014–15

Ni chodwyd unrhyw gwynion ffurfiol gan unrhyw gyflogeion yn ystod y flwyddyn adrodd.

2.7 Nifer y cyflogeion a oedd yn destun gweithdrefnau disgyblu yn ystod 2014–15

Ni fu unrhyw gyflogeion yn destun achos disgyblu ffurfiol yn ystod y flwyddyn adrodd.

2.8 Nifer y cyflogeion yn gadael cyflogaeth barhaol y Gronfa yn 2014–15

Cyflogeion gwyn	42
Pob grŵp hil arall	4

3. Dyletswyddau penodol

Caiff y dyletswyddau penodol ar gyflogaeth y mae'r Gorchymyn yn eu rhoi ar awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys y Gronfa, eu cynllunio i ddarparu fframwaith i fesur cynnydd mewn cyfle cyfartal yng nghyflogaeth y sector cyhoeddus. Fe'u hanelir hefyd at roi gwybodaeth fonitro i arwain mentrau a allai arwain at weithlu sy'n fwy cynrychioliadol o'r cymunedau y mae'n gweithio ynddynt a'u gwasanaethu.

Wrth hysbysebu recriwtio, mae'r Gronfa'n parhau i annog ceisiadau swydd gan grwpiau pobl dduon, Asiaidd a grwpiau lleiafrifoedd ethnig, gan gydnabod nad yw ei gweithlu eto'n cynrychioli amrywiaeth leol na chenedlaethol yn llawn.

Awarding funds from
The National Lottery®

Yn dyfarnu arian
Y Loteri Genedlaethol

ISBN 978-1-4741-1949-8
9 781474 119498